

Lipplands-Bro
KOMMUNEN SOM GER PLATS

Handlingar till
Utbildningsnämndens sammanträde
den 5 november 2019

Dagordning

Beslutsärenden

43 Systematiskt kvalitetsarbete 2019	4
44 Tillägg till grundbeslut för Säbyholms förskola	136
45 Upphörande av rätt till bidrag - Nergis familjedaghem	142
46 Sammanträdestider för Utbildningsnämnden 2020	144

Rapporter

Balanslista 2019	146
----------------------------	-----

Delegationsbeslut

Beslut tilläggsbelopp 2019, Kopparlundsgymnasiet	148
Beslut 2019/55 tilläggsbelopp 2019, Lunagymnasiet	149
Beslut 2019/82 tilläggsbelopp 2019, Magelungen Gymnasium Danvikstull	150
Beslut om förändring inom förskolans organisation, Håbo-Tibble fsk	151
Beslut 2019/91 tilläggsbelopp 2019, Källskolan	152
Beslut 2019/92 tilläggsbelopp, Källskolan	153
Beslut 2019/93 tilläggsbelopp, Källskolan	154
Beslut 2019/94 tilläggsbelopp, Källskolan	155
Beslut 2019/95 tilläggsbelopp, Källskolan	156
Beslut 2019/96 tilläggsbelopp, Mellansjöskolan	157
Beslut 2019/97 tilläggsbelopp 2019, Mora Park Järna	158
Beslut 2019/99 tilläggsbelopp 2019, Sverigefinska skolan i Stockholm	159
Beslut 2019/100 tilläggsbelopp 2019, Förskoleområde Östra Bro	160
Beslut 2019/100 tilläggsbelopp 2019, Förskoleområde Östra Bro	161
Beslut 2019/104 tilläggsbelopp 2019, Bergaskolan	162
Beslut 2019/108 tilläggsbelopp 2019, Bergaskolan	163
Beslut 2019/109 tilläggsbelopp 2019, Fsk Ekhammar	164
Beslut 2019/110 tilläggsbelopp 2019, Fsk Ekhammar	165
Beslut 2019/114 tilläggsbelopp 2019, Råbyskolan	166
Beslut 2019/115 tilläggsbelopp 2019, Råbyskolan	167
Beslut 2019/98 tilläggsbelopp 2019, Raoul Wallenbergskolan i Skoklost	168
Delegationsbeslut 2019/105, Ersätter delegationsbeslut 2018/136 i UN	169
Beslut 2019/107 tilläggsbelopp 2019, Bergaskolan	170
Beslut 2019/116 tilläggsbelopp 2019, Härneviskolan	171
Beslut 2019/121 tilläggsbelopp 2019, Magelungens grundskola Älvsjö	172
Beslut 2019/51 tilläggsbelopp 2019, Svedenskolan	173

Tillförordnad Utbildningschef 25 september - 11 oktober	174
Fördelning av undervisningstid grundskolan	175
Beslut om mottagande i grundsärskolan	176
Beslut om tilläggsbelopp	177
Beslut om uppskjuten skolplikt	178
Beslut om fritidshemsplats utifrån särskilda skäl	179
Beslut om mottagande i grundsärskolan	180
Beslut 2019/113 tilläggsbelopp 2019, Haga VIP	181

Anmälningar

Lanseringskonferens - Nationellt vård- och insatsprogram för självska	182
SKL:s cirkulär 19:38 - Budgetpropositionen 2020 och höständringsbudget	186
Kommunstyrelsens beslut § 101 - Dataskyddsombudets årsrapport	187
Kommunstyrelsens beslut § 109 - Redovisning av obesvarade medborgarfö	200
Kommunstyrelsens beslut § 113 - Sammanträdestider 2020 för Kommunstyr	211
Kommunstyrelsens beslut § 110 - Redovisning av obesvarade motioner 20	217
Remiss slutrapport Regionalt Resurscentrum psykisk hälsa i region Sto	225
Protokoll Utbildningsnämndens arbetsutskott 2019-09-17	499
Protokoll Ekhammarskolans samverkansgrupp, 2019-04-30	507
Protokoll Utbildningskontorets samverkansgrupp, 2019-05-29	508
Protokoll Bergaskolans Samverkansgrupp, 2019-04-23	510
Protokoll Bergaskolans Samverkansgrupp, 2019-05-14	511
Protokoll Bergaskolans Samverkansgrupp, 2019-06-04	515
Gymnasie- och arbetslivsnämndens beslut § 38 - Ersättningsmodell för	519
Kommunstyrelsens beslut § 100 - Ersättningsmodell för extra lokalbidr	526
Remiss - Motion om en tryggare skola, KS 19/0432	534

Emilia Kihlstrand
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 696 64
emilia.kihlstrand@upplands-bro.se

Datum 2019-10-18 Vår beteckning UN 19/0417 Er beteckning
Utbildningsnämnden

Systematiskt kvalitetsarbete 2019

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Förskolan
2. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Öppna förskolan
3. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Grundskolan
4. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Fritidshem

Sammanfattning

Utbildningskontoret har gjort sammanställningar och analyser av enheternas systematiska kvalitetsarbete för läsåret 2018/19. Analyserna ger en bild av verksamheterna ur ett huvudmannaperspektiv och vilka utvecklingsområden som har identifierats.

Beslutsunderlag

- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 18 oktober 2019
- SKA-rapport per verksamhet

Ärendet

I skollagens 4 kapitel finns krav på att varje huvudman och förskole- och skolenhet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmanna- och enhetsnivå ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skolförfattningarna (nationella mål) uppfylls. Alla förskole- och skolenheter har en plan för det systematiska kvalitetsarbetet som ligger till grund för uppföljningar, utvärderingar och analyser under skolåret. Utvärdering av SKA-planen på enheterna förväntas senast vara genomförd den 18 september. Dessa analyseras sedan på huvudmannanivå och presenteras i rapportform till Utbildningsnämnden. Analyserna ger en bild av verksamheterna ur ett huvudmannaperspektiv och vilka utvecklingsområden som identifierats.

Barnperspektiv

Utbildningskontorets yttrande är utarbetat med hänsyn till barnens bästa. Att det systematiska kvalitetsarbetet vid varje enhet följs upp är en förutsättning för att en utveckling till en bättre utbildning för alla barn och elever inom skolväsendet ska ske.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Bilagor

1. SKA-rapport för förskolan
2. SKA-rapport för öppna förskolan
3. SKA-rapport för grundskolan
4. SKA-rapport för fritidshemmet

SKA-rapport Öppna förskolan 2018-19 Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Öppna förskolans uppdrag.....	5
4	Grundläggande information om öppna förskolan	6
4.1	Öppna förskolans pedagogiska lärmiljö	6
4.2	Personal	7
4.3	Barn	8
5	Förskolechefens ledningsdeklaration	9
6	Kvalitetsområden	10
6.1	Normer och värden	10
6.2	Utveckling och lärande	11
6.3	Barns och vårdnadshavares inflytande	13
6.4	Öppna förskolan och hemmet.....	14
6.5	Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	15
6.6	Jämställdhet och integration	16
7	Tidiga insatser kring barns hälsa	18

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Förskolechef omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

Avstämning av SKA-planen förväntas senast vara genomförd vid minst två tillfällen

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Öppna förskolans uppdrag

25 kap. 3 § skollagen

Den öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap.

Verksamheten ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor (25 kap. 6 § skollagen).

Öppna förskolan är, enligt skollagen, en form av annan pedagogisk verksamhet. Det finns för närvarande inte några allmänna råd och inte heller någon övrig nationell vägledning för öppna förskolan.

Uppdraget består i att skapa sammanhang som främjar samspel mellan barn och deras föräldrar/vårdnadshavare. Centralt är föräldrastödet och samarbetet med andra aktörer såsom BVC, MVC och Socialtjänst. Öppna förskolan erbjuder förutom en mötesplats, olika aktiviteter för barn och vårdnadshavare eller andra vuxna och även föräldrautbildningar, nätverksträffar, temagrupper (till exempel för unga mödrar och nyanlända) och föreläsningar.

4 Grundläggande information om öppna förskolan

4.1 Öppna förskolans pedagogiska lärmiljö

Upplands-Bros öppna förskolor strävar efter att erbjuda barnen en pedagogisk verksamhet, utifrån öppna förskolans uppdrag (25 kap. 3 § skollagen) samt en giftfri lärmiljö (utifrån kommunens handlingsplan för giftfri förskola), som utvecklar och stimulerar barnens sinnen och motorik samt utmanar dem till nya upptäckter och färdigheter.

Öppna förskolan i Kungsängen beskriver:

Sagorummet syftar till att inspirera barn och föräldrar till ökat sagoberättande samt stimulering av barnens språkutveckling. Barnen erbjuds en variation av böcker, allt ifrån taktila böcker till böcker om olika kulturer, miljöer mm. När rummet stod klart introducerade förskollärarna den nya lärmiljön för besökarna. I sagorummet har vi synliggjort informationsmaterial från Kulturrådets boksstartsprojekt som handlar om barn språkutveckling 0-6 år samt vikten av att stärka modersmålet. Materialet finns på många olika språk. Föräldrarna kan fördjupa sina kunskaper om barns språkutveckling och på så sätt lättare stötta sina barn i deras språkliga utveckling.

Öppna förskolan i Bro beskriver:

Under läsåret har man haft många familjer från andra kulturer med barn i förskoleåldern som inte har förskoleplats. En förändring av lärmiljön var nödvändig utifrån barnens behov. Sångsamlingen upplevdes som ofokuserad då barnen fick för många intryck från närliggande rum. Vi flyttade sångstunden till ett enskilt rum som skärmades av med draperi, vi skalade av rummet från för många intryck och behöll lekmöbler för grovmotorik som lätt kunde flyttas undan vid sångsamlingen.

Resultatet blev positivt, barn och föräldrar kunde fokusera mer och aktivt delta i sångstunden. Föräldrarna uttryckte att förändringen var bra. Övrig tid då rummet användes märkte vi att de äldre barnen gärna gick dit. Barnen fick mer utrymme för grovmotoriska övningar och rummet lockade till bollkastning, rutschbaneåkning, tunnelkrypning, kullerbyttor mm.

Huvudmannens bedömning:

Det systematiska kvalitetsarbetet visar på en lärmiljö under ständig förändring där verksamheten anpassar och utvecklar lärmiljön efter besökarnas behov. Förskollärarna beskriver att de hämtar stöd från förskolans läroplan, då man utvärderar och utvecklar den pedagogiska lärmiljön.

Exemplen ovan synliggör hur lärmiljön konstrueras av professionen så den samspelar med barnen, vårdnadshavare och uppdraget.

Kvalitativ utvärdering

Öppna förskolan beskriver hur arbetet med att göra lärmiljön mer utforskningsbar är pågående i verksamheten, under vårterminen har arbetet kring lärmiljön främst riktats för att främja språk/språkutvecklande arbete.

Förskollärarna i öppna förskolans verksamhet beskriver hur de har dokumenterat och reflekterat kring barns läroprocesser samt de lärmiljöer och material de erbjuder.

Dokumentation och kollegiala reflektioner har varit grund för att utveckla

verksamheten/ lärmiljön. Öppna förskolans förskollärare har utvecklat lärmiljön efter de behov som besökarna har haft samt mot målet om att göra lärmiljön mer utforskningsbar med stöd från förskolans läroplan.

Förskollärarna konstaterar vid utvärdering att lärmiljöerna ständigt behöver förändras utifrån barnens och verksamhetens behov. Via förskollärarnas kontinuerliga reflektion och dokumentation är detta möjligt.

4.2 Personal

Öppna förskolan har fyra legitimerade förskollärare anställda. Den sammanlagda tjänstgöringsgraden uppgår till 3,35 tjänst.

Kontinuerlig kompetensutveckling genomförs för att upprätthålla kunskap och följa med i utvecklingen. Detta är enligt rektor för verksamheten, särskilt viktigt med hänsyn till att verksamheten ständigt ska möta nya besökare, med nya behov.

Förskollärarna roterar och arbetar ihop på de två öppna förskolorna.

Öppna förskolan har under våren haft en gemensam verksamhet i inomhushallen i Bro en gång varannan vecka. Här har också föräldrar från Bro och Kungsängen mötts. På detta sätt sprids förskollärarnas kompetens och skapar en god, likvärdig kvalitet i båda verksamheterna.

Kvalitativ utvärdering

(2019-08) Familjecentralskonferensen är enligt verksamheten den viktigaste fortbildningsinsatsen under året. Detta år handlade konferensen om jämställt föräldraskap. valbara föreläsningar ingick, så som "Hederskulturer", "Bemötande av föräldrar och barn i regnbågsfamiljer", "Föräldrar med kognitiva svårigheter", "Att kunna röra på sej är lika viktigt som att kunna läsa och skriva".

Kompetensutvecklingsinsatserna har enligt rektor gett förskollärarna på Öppna förskolan en fördjupad kunskap och förståelse för föräldrar med kognitiva svårigheter, HBTQ-familjer, samt kunskap om vilka varningssignaler man kan se vid förekomst av hederskulturer.

Handledningen kring digitalisering har gett inspiration att tillföra verksamheten mer digitala upptäckter/läromiljöer. utifrån de mål öppna förskolan har, för att utveckla den lärande miljön med inriktning mot de yngsta barnen.

Workshopen "Våld i nära relationer" som huvudmannen organiserade för alla medarbetare i förskola ledde till att öppna förskolan uppdaterade informationsmaterialet i verksamheten.

Huvudmannens bedömning:

Huvudmannen ser flera fördelar med att personalen roterar. Kompetensöverföring sker förskollärarna emellan och det pedagogiska utvecklingsarbetet formas av fyra personer istället för två. Upplägget ger också föräldrarna fler personer att vända sig till och verksamheten beskriver att föräldrar går emellan de två öppna förskolorna i högre grad. Kompetensen i verksamheten är hög.

Ovan nämnda utvärderingspunkter är viktiga kunskaper att ha med i det interkulturella arbete öppna förskolan bedriver. Då det är ett brett och komplext uppdrag behöver fokus ligga på såväl pedagogiska frågor som på samverkansfrågor, något som beskrivs i det systematiska kvalitetsarbetet.

4.3 Barn

Förskola	Besökare	Antal barn med annat modersmål	Antal barn med behov av särskilt stöd
Öppna förskolan Bro	670	50 %	5
Öppna förskolan Kungsängen	605	25 %	3

5 Förskolerektorernas ledningsdeklaration

Förändringar som ska åtgärdas	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Leda pedagogerna i arbetet med SKA med fokus på analys	Varje månad på APT	Dokumentation, diskussioner och reflektioner	Rektor

Kvalitativ utvärdering

Rektor berättar: *Att komma in i alla dokument och arbeta systematiskt har inte fungerat fullt ut under VT-18. Flera möten och reflektionstider har använts för att planera Integrationsprojektet, samt träffa samarbetspartner som är med i det nya projektet, istället för att arbeta med SKA utvärdering.*

Ledningen för Öppna förskolan har arbetat intensivt för att leda och utveckla målet att stötta och leda förskollärarna i arbetet med SKA.

Rektor bedömer att en positiv utveckling har skett men behåller ändå målet:

- Att stötta och leda förskollärarna i arbetet med SKA

Huvudmannens bedömning:

Huvudman kan utläsa att ledningen skapar förutsättningar för Öppna förskolans verksamhet och att kvaliteten hela tiden ökar samtidigt som den operativa verksamheten och lanseringen av den tar tid från analys av verksamhetens måluppfyllelse. Ett arbete kring detta bör därför göras för att inte tappa grunduppdraget som Öppna förskolan har.

Det finns inget lagkrav på systematiskt kvalitetsarbete inom öppna förskolan, men vi ser stora vinster för verksamheten att detta ändå görs så kvaliteten i verksamheten kan synliggöras på ett för verksamheten rättvisande sätt. Analys är en viktig faktor i detta arbete.

6 Kvalitetsområden

6.1 Normer och värden

Uppdraget för Öppna förskolan består bland annat i att skapa sammanhang som främjar samspel mellan barn och deras föräldrar/vårdnadshavare. Centralt är föräldrastödet och samarbetet med andra aktörer såsom BVC, BMM och socialtjänst. (25 kap.3§ skollagen).

Det familjecentrerade arbetssättet i Upplands-Bro verkar för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa. Alla familjer som besöker BVC erbjuds att delta i Föräldragrupper ”Röda tråden” som äger rum på båda Öppna förskolorna. I dessa föräldragrupper sker det naturliga möten mellan föräldrar från alla sociala grupper. Gruppen leds av en familjebehandlare från socialtjänsten tillsammans med öppna förskolans förskollärare.

Vid det första mötet deltar BVC. Som underlag för samtalen i ”Röda tråden” använder verksamheten sig av ett relationsbaserat material, samt aktuell forskning kring anknytning.

Familjer från olika socialgrupper deltar i Röda tråden och verksamheten har under 2019 startat den 55:e gruppen med ca 8-12 familjer per grupp. Genom föräldragrupperna ”Röda tråden” erbjuds alla familjer med nyfödda barn att delta. BVC frågar alla nya familjer med liten baby om de anmält sig till föräldragrupp och babymassagekurs och ordnar så att de får delta om de vill.

Öppna förskolan inledde under 2018 ett samarbete med den nya integrationschefen i kommunen. Projektet som erbjuds heter ”Svenska på öppna förskolan”. Öppna förskolan har lett gruppen vid sex tillfällen, tillsammans med integrationsstödjaren, en SVA-lärare och Upplands-Bro volontärer. Familjer som vill träna svenska har bjudits in tillsammans med svensktalande familjer. Tanken har varit att både ge tillfälle till svenskträning på öppna förskolan, men också att skapa möten mellan olika kulturer och sträva mot ett inkluderande av nyanlända i vår kommun.

Öppna förskolan arbetar även aktivt för att motverka kränkande behandling av barn genom dagliga samtal med föräldrar i verksamheten, via föräldragrupper, tematräffar, föreläsningar, samverkan med samarbetspartners, etc.

För att nå alla familjer behövs ett samarbete med andra och öppna förskolan söker därför aktivt efter olika aktörer att samarbeta med.

Målsättningar

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Att få föräldrar med små barn från alla sociala grupper att besöka öppna förskolan.	På varje APT	Dokumentation	Personal
Öka samarbetet med SFI	2019/2020	Dokumentation	personal

Kvalitativ utvärdering

Verksamheten ser en vinst med att vara flera professioner som samverkar kring bland annat gruppverksamheten (Röda tråden).

BVC - Att främja samspelet mellan barn och vårdnadshavare är första länken i Röda

tråden. De fångar upp alla nyblivna föräldrar och erbjuder föräldragruppen.

Öppna förskolan är andra länken i Röda tråden. Där erbjuds en pedagogisk lärmiljö och förskollärare med ett coachande förhållningssätt.

Den tredje länken är familjebehandlaren som leder samtalsgrupperna och för in de relationistiska tankarna. Föräldragrupperna är lokal och personalmässigt förlagda på öppna förskolan, någon medarbetarna beskriver att det möjliggör att de kan fånga upp och coacha föräldrarna kring frågor som uppkommit i föräldragruppen, även vid andra tillfällen i övrig verksamhet. Föräldrarna får även en naturlig kontakt med familjebehandlaren och vågar kanske på så sätt söka hjälp om behov skulle uppstå. Tillsammans med BVC och familjebehandlaren når verksamheten ut till fler familjer, något som öppna förskolan tror kan bli en gynnsam utveckling för de barn vars föräldrar deltagit i Röda tråden. Föräldrarna får fördjupade kunskaper om barns utveckling/behov vilket i sin tur kan stärka anknytningen mellan förälder och barn.

Integrationsenheten har inlett ett muntligt avtal med SFI där de studerande kan tillgodoräkna sig timmar från SFI då de deltar i språkgruppen på Öppna förskolan. Detta ledde i sin tur till att deltagare som ej var småbarnsföräldrar dök upp på språkgruppen. Detta gjorde att verksamheten har fått påbörja en diskussion om vilken som är deras målgrupp/uppdrag i språkgruppen. Målgruppen är småbarnsföräldrar 0-5 år

Öppna förskolan kom då överens om att prioritera spädbarnsföräldrar samt att begränsa antalet deltagare vid varje träff, för att erbjuda kvalitet och inte kvantitet.

I samband med detta vill förskollärarna även satsa på litteratur på olika språk, riktat till både barn och vuxna. Detta kommer ske via så kallade " tvilling-paket", dvs samma bok på tex arabiska och svenska. Där förskollärarna kan sitta tillsammans med barn och föräldrar.

För att nå alla familjer behöver verksamheten samarbeta med andra och söker därför aktivt olika aktörer att samarbeta med.

Huvudmannens bedömning:

Det skapas en fantastisk drivkraft genom samarbetet med andra parter och aktiviteterna ger ett mervärde för hela samhället. Det är dock viktigt att öppna förskolans huvuduppdrag kommer i första hand. Det är därför bra att verksamheten tagit ställning för kvalitet istället för kvantitet i till exempel språkgruppen och att man är noggrann med att målgruppen som aktiviteterna genomförs för är öppna förskolans.

På detta sätt säkerställer man uppdraget för Öppna förskolan, som bland annat består i att skapa sammanhang som främjar samspel mellan barn och deras föräldrar/vårdnadshavare. Centralt är föräldrastödet och samarbetet med andra aktörer såsom BVC, BMM och socialtjänst. (25 kap.3§ skollagen)".

6.2 Utveckling och lärande

Öppna förskolans verksamhet erbjuder många pedagogiska inslag som är anpassade efter barnens ålder, vilket gör att barn i olika åldrar lätt hittar en aktivitet som passar dem. Öppna förskolan har till största delen besökande barn som är upp till två år. En del familjer är regelbundna besökare och en del kommer mer sporadiskt. Detta innebär att förskollärarna behöver anpassa material och innehåll i verksamheten för aktuell målgrupp från dag till dag. Verksamheten har dock en grundstruktur för att föräldrar och

barn som kommer ska känna sig bekanta med den pedagogiska miljön och aktiviteter. Förskollärarna beskriver hur de ständigt arbetar med att utveckla nya sätt för att ta tillvara och uppmuntra barnens egen drivkraft att lära sig nya saker.

Det finns ett etablerat samarbete mellan kulturhus och öppen förskola som beskrivs ha varit utvecklande och inspirerande och som kommer att fortsätta 2019/2020.

Föräldrarna har varit positiva över att barnen får uppleva aktiviteter av olika kulturinslag redan från tidiga åldrar.

Förskollärarna har under vårterminen arrangerat ”happenings” för barnen. Det har till exempel varit utforskande av is, is/salt, is/färg. De hällde ut stora högar av strimlat papper som barnen (ca. 1 år) undersökte med hela kroppen.

Fotbollshallen kommer att fortsätta vara en del av aktiviteterna, här integrerar pedagogerna en del av enhetens gemensamma projekt "Hållbar framtid". Föräldrar och förskollärarna reflekterar över livsstil och hälsa och om vikten att skapa olika tillfällen för barnen att röra sig.

Grunden för öppna förskolans arbetssätt är att visa respekt och förståelse för besökarnas behov. Man beskriver hur man sätter barnets behov i centrum och då väcker föräldrarnas intresse via ett förebildande kring hur man bemöter barnen och visar på just deras barns behov.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Erbjuda väl planerade pedagogiska aktiviteter anpassade till alla åldrar	Varje måndag på planering samt APT	Dokumentation	Personalen
Erbjuda barnen nya utmaningar och upptäckter	På gemensam planeringstid	Föräldrar och barns utvärdering	Personalen
Dokumentera hur verksamheten har bidragit till lärande situationer	Varje måndag på planering samt APT	Dokumentation	Personalen

Kvalitativ utvärdering

Förskollärarna beskriver hur de tar fasta på och utgår från barnens utforskande, vilket leder till utveckling och lärande. Via dokumentation synliggörs barnens förändrade kunnande, vilket är ett förskoleförberedande arbete.

Verksamheten tar också fasta på och genom olika aktiviteter som lägger grunden för hälsa, livsstil och hållbar framtid.

Ledningen för Öppna förskolan ser en stor förändring i miljön och material och förskollärarna börjar förstå att dokumentation skapar bättre förutsättningar i deras arbete med verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Man väljer därför att behålla de mål man har satt eftersom de inte uppnåddas, men är under pågående process.

Huvudmannens bedömning:

Det finns för närvarande inte några allmänna råd och inte heller någon övrig nationell vägledning för öppna förskolan, trots att man har som uppgift att bedriva pedagogisk verksamhet. Den här verksamheten visar dock på goda exempel på hur man navigerar i uppdraget, med stöd av förskolans läroplan och med en hög pedagogisk kompetens, då samtliga anställda är legitimerade förskollärare.

6.3 Barns och vårdnadshavares inflytande

En del av Öppna förskolans uppdrag är att vara lyhörda för de aktuella familjernas behov och anpassa verksamheten efter dessa. Förskollärarna frågar också besökarna om vilka önskemål de har. Föräldrarna får också möjlighet att ha synpunkter om verksamheten i enkätutvärderingar.

Att stötta och uppmuntra föräldrar i deras samspel med barnen är kärnan i öppna förskolans verksamhet och förskollärarna beskriver hur de engagerar sig i varje familj och deras behov. En del föräldrar behöver bara en mötesplats, andra behöver hjälp för finna nya kontakter och stöd i sitt föräldraskap. För att möta upp föräldrar med utländsk härkomst har ett samarbete med SFI återupptagits.

Förskollärarna planerar även Öppna förskolans verksamhet utifrån uppdraget och önskemål som framkommit i föräldraenkäten. Personalen visar intresse för föräldrarnas yrkeskompetens. Ibland vill de bidra och dela med sig av sina kunskaper. Om intresse finns hos andra familjer skapas då tematräffar inom föräldrarnas yrkesområde.

Sedan många år har Öppna förskolan även erbjudit familjer att delta i en barnolycksfallskurs på kvällstid.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Öppna förskolan ska ge föräldrar och barnförutsättningar att uttrycka tankar och åsikter, att kunna påverka innehåll och miljö i verksamheten.	varje månad på planering och APT	Dokumentationen, reflektioner, pedagogiska diskussioner	Personalen

Kvalitativ utvärdering

Resultatet av aktiviteterna Öppna förskolan genomför, menar de leder till att föräldrarna ”vägar” dela med sig av sina åsikter. Föräldrarna känner sig bekräftade och sedda genom att bli hörda.

Förskollärarna beskriver hur de sätter barns inflytande i första hand och är lyhörda för deras önskemål och intressen. När miljön är inbjudande kan barn lättare ta initiativ till det de vill göra. Öppna förskolans utvecklingsområde är att göra den inre miljön mer inbjudande, utforskningsbar och intressant! De har påbörjat förändringen i miljön och redan nu ser man enligt rektor positiva resultat.

Under det senaste året har fler familjer med annat modersmål deltagit i verksamheten. De flesta har kommit till inkluderingsträffarna, men det kommer allt fler nya till både Bro och Kungsängen, till exempel till träffarna i projektet "Svenska på Öppna förskolan".

Huvudmannens bedömning:

Öppna förskolans verksamhet visar på ett reellt inflytande där både barn och föräldrar lyssnas in och får vara med att påverka i många aktiviteter och verksamheten i stort. Genomförandet av projektet "Svenska på Öppna förskolan" där svenska familjer möter familjer med annat modersmål är ett mycket gott exempel på hur en verksamhet kan bidra till inkludering i det svenska samhället via ett interkulturellt förhållningsätt, med ett nyfikenhet och öppet intresse för alla barns olika språk och hemkulturer.

6.4 Öppna förskolan och hemmet

Öppna förskolan ingår i familjesamverkan i kommunen, BVC, BMM och Socialtjänsten. Samarbetet sker i form av föräldragrupper och tematräffar. Ett samverkansavtal mellan parterna är skrivet och gäller sedan februari 2016.

Öppna förskolan sprider kännedom om kommunens service till invånarna i dagliga samtal med föräldrarna som besöker verksamheten. Varje termin erbjuds även ett förskolebesök i grupp, i samarbete med de olika förskolenheternas rektorer.

Öppna förskolan har länge arbetat för att få till ett bra samarbete kring föräldrautbildningar både i Bro och Kungsängen. Förskollärarna tycker det är inspirerande och utvecklande att få arbeta tillsammans med olika professioner för den gemensamma målgruppen. Idag pågår flera sådana utbildningar, bland annat Trygghetscirkeln, Röda tråden samt Svenska på Öppna förskolan, mm.

Samarbetet mellan BVC, familjebehandlaren och öppna förskolan har enligt rektor fortsatt vara bra. Man försöker prioritera att ha regelbundna möten för att följa upp och utveckla verksamheten.

Öppna förskolan fortsätter även med föräldragruppen både i Bro och Kungsängen. Intresset är stort. Samarbetet i familjesamverkan har kommit en god bit på väg och verksamheten fortsätter att utvärdera och utveckla innehållet.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Nära samarbete med andra professioner erbjuda vårdnadshavare fortbildning och stöd i föräldraskapet.	Varje terminsslut	Digitala enkäter Reflektioner med samarbetspartners	Personal och berörda samarbetspartner

Kvalitativ utvärdering

Verksamheten beskriver hur man ser en stor vinst med att föräldrarna möts av samma grundtankar från samtliga förskollärare.

Förskollärarna beskriver:

Det skapar trygghet hos föräldrarna om de kan få likvärdiga svar. Många föräldrar återkopplar till exempel gärna till oss hur det blev för dem efter ett coachande samtal. De uttrycker tacksamhet och lättnad över att ha fått ventilera sina funderingar kring sitt föräldraskap och att de konkret märkt av förändringar de gjort i samspelet med sina barn.

Då förskollärarna arbetar som ett team på Öppna Förskolan möter de många familjer i Upplands-Bro kommun. Det medarbetarna upplever är ett stort behov av gemensam reflektionstid för att tillgodose familjernas alla behov. I perioder möter de extra många familjer i behov av stöd och coaching. Vissa familjer har de hänvisat vidare till annan hjälp.

Vidare beskriver förskollärarna:

Vi hör att familjerna får relationer med varandra och börjar umgås utanför öppna förskolan. Vi märker också att de har ett behov av att prata om olika familje-barnfrågor även utanför föräldragruppen, tillsammans med övriga besökare och oss pedagoger. De är intresserade av varandras livspussel och stöttar varandra på ett fint

sätt. Den goda och tillåtande stämningen tror vi beror på att de träffas många gånger i föräldragruppen men också att vi som håller i grupperna har ett coachande förhållningssätt, vi lyssnar, bekräftar och värderar inte någon.

Huvudmannens bedömning:

Samarbetet med vårdnadshavarna är väletablerat och ger goda resultat i form av ett ökat antal besök och med ett fortsatt fokus på relation och samspel mellan barn och förälder. Stödet som verksamheten ger i föräldraskapet leder till utveckling och lärande, både hos föräldrar och barn. Att relationerna lever även utan för verksamhetens ramar är ett gott tecken.

Öppna förskolan samarbetar inte bara med hemmet, utan tar också samarbetet med andra aktörer till nya nivåer där de ibland får vara mellanhand för vidare kontakter, vilket vi bedömer är positivt för verksamheten och samhället i stort.

6.5 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Verksamheten utvecklas genom att målmedvetet och systematiskt följa upp och utvärdera arbetet med identifierade utvecklingsområden. Detta sker genom att förskollärarna reflekterar tillsammans över insatser och de resultat som dessa genererar. Viktiga dokument för det systematiska arbetet är årsplanen och arbetet med resultatet av utvärdering. Rektor ger återkoppling av terminsutvärderingar till alla pedagoger. Förskollärarna har tid för sin egen reflektion i arbetslaget varje vecka, en gång i månaden vid APT samt gemensamma reflektioner under utvärderingsdagarna.

Öppna förskolans verksamhet är under ständig förändring på grund av de ofta får nya besökare. Detta gör att förskollärarna löpande behöver reflektera och se över vilka behov och intresse varje barn och vårdnadshavare har och planerar med utgångspunkt från detta.

Med hjälp av ett systematiskt kvalitetsarbete strävar förskollärarna efter, att i större utsträckning än tidigare, leda och planera verksamheten utifrån Lpfö (2018), trots att öppna förskolan inte är inkluderad i förskolans läroplan, då de anser att arbetet är förskoleförberedande.

Förskollärarna beskriver detta arbete så här:

Vi har på olika sätt utökat dokumentationen av de olika inslagen i verksamheten. Projektet Svenska på öppna förskolan, har vi dokumenterat efter varje träff som genomförts. Vi har under våra måndagseftermiddagar muntligt reflekterat kring de aktiviteter vi genomfört på Öppna förskolorna. Vi har använt oss av digitala verktyg för att dokumentera barns utforskande och lek. Vi har dokumenterat barns lek, skapande och utforskande för att visa besökarna vad barnen kan erbjudas, då de deltar i vår verksamhet. Dokumentationen har presenterats i lärmiljön och på Facebook. Vi har till exempel fotograferat ett barns skapande (endast händer visas på bilder) och lagt ut på Facebook. Vi filmade en aktivitetsbana i Bro IP som en familj tog sig an.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Att förstå och använda sig av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten.	Varje vecka	Diskussion kring dokumentation	Pedagoger och Ledning
Att använda reflektionsprotokoll och andra underlag för dokumentation och uppföljning av verksamheten	varje vecka	Reflektion och diskussion kring dokumentation	Pedagoger och ledning

Kvalitativ utvärdering

Verksamheten utvecklas genom att målmedvetet och systematiskt följa upp och utvärdera arbetet med identifierade utvecklingsområden. Detta sker genom att förskollärarna reflekterar tillsammans över insatser och de resultat som dessa genererar. Viktiga dokument för det systematiska arbetet är årsplanen och arbetet med resultatet av utvärdering. Återkoppling av terminsutvärderingar sker till alla förskollärarna. De har tid för sin egen reflektion i arbetslaget varje vecka, en gång i månaden vid APT, samt gemensamma reflektioner under utvärderingsdagarna.

Förskollärarna har enligt rektor haft för få gemensamma planeringsmåndagar bl.a för att de haft möten med olika samarbetspartners. De ska fortsättningsvis prioritera den gemensamma reflektionstiden på planeringstiden, reflektionerna ska leda till förbättringar och verksamhetens utveckling.

Verksamheten följer även upp via enkäter som föräldrarna får fylla i som sedan sammanställs. Resultatet används sedan i utvärdering av verksamheten. Genom enkäter och samtal med besökarna kan medarbetarna fånga upp besökarnas önskemål kring utveckling och lärande, samt genom observationer av barns lek och lärande.

Huvudmannens bedömning:

Bedömningen är att Öppna förskolan gjort kloka val av målsättningar genom att fortsätta hålla ut i detta arbete för att få en god utvärderingssystematik och kunna visa på verksamhetens kvalitet, samt vilka behov den fyller. Själva rapporten i Stratsys skulle behöva en genomgång så att rubriker och mål hänger samman bättre och att aktiviteter inte följs upp under flera rubriker. Det görs många aktiviteter, men analysen uteblir till viss del och den röda tråden i rapporten som helhet likaså. Analysen uteblir till viss del och den fina kvalitén som finns, blir därför svår att få syn på.

6.6 Jämställdhet och integration

Jämställdhet mellan flickor och pojkar

I dagsläget arbetar förskollärarna enligt egen utsago systematiskt genom likabehandlingsarbetet, där det ingår att arbeta för jämställdhet mellan flickor och pojkar. Förskollärarna anser sig ha ett medvetet och jämställt förhållningsätt i arbetet med barnen. Öppna förskolan erbjuder aktiviteter till båda vårdnadshavare och en hel del pappor deltar i verksamheten.

Ur ett jämställt samhällsperspektiv har förskollärarna noterat att antal föräldralediga pappor som deltagit i verksamheten ökat. Något som varit ett mål verksamheten arbetat för.

I föräldragrupporna påtalar förskollärarna värdet av att föräldrarna delar

föräldraledigheten så jämlikt som möjligt för ett jämställt föräldraskap, som är gynnsamt för familjen i ett längre perspektiv.

Integration

Öppna förskolan har satt fokus på att arbeta med inkludering av nya familjer som kommit till Upplands-Bro. För att kunna bli inkluderad måste det finnas mötesplatser med relevant innehåll. Förskollärarna har sett att språket är nyckeln till inflytande. Under det senaste året har det bedrivits flera olika projekt som handlar om inkludering. Öppna förskolan har t.ex. haft öppet hus och föräldragruppen "familjen i fokus" för kvinnogruppen. Öppna förskolan inledde under 2018 ett samarbete med den nya integrationschefen i kommunen. Projektet som erbjuds heter "Svenska på öppna förskolan". Förskollärarna har lett gruppen vid sex tillfällen, tillsammans med integrationsstödjare, en SVA-lärare och Upplands-Bro volontärer. Familjer som vill träna svenska har bjudits in tillsammans med svensktalande familjer. Tanken har varit att både ge tillfälle till svenskaträning på öppna förskolan, men också att skapa möten mellan olika kulturer och sträva mot ett inkluderande av nyanlända i vår kommun. Projektet vände sig till alla småbarnsfamiljer som vill träna svenska och de som ville lära ut svenska.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Bokcirkel för pedagogerna om Genus	Måndagseftermiddagar	Dokumentation, diskussioner/reflektioner	Pedagogerna
Månadens genus- och jämställdhetsfråga	Varje månad/termin	Reflektioner från föräldrar och pedagoger	Pedagogerna

Huvudmannens bedömning:

Bedömningen är att arbetet har påbörjats på ett medvetet sätt och genom en fortsatt målsättning och systematik i arbetet kan detta arbete utvecklas vidare. Analys av resultat saknas dock och därav blir det svårt att bedöma kvaliteten på insatserna som beskrivs, samt även ställningstagande framåt saknas.

Hur har det gått med de olika insatserna, varför blev det så och hur går ni vidare? Varför väljer ni den vägen i nästa steg? Är frågor som lämnas delvis obesvarade.

7 Tidiga insatser kring barns hälsa

I familjesamverkan når Öppna förskolans verksamhet föräldrarna tidigt i föräldraskapet. Många familjer väljer att delta i babymassagegrupper och föräldragrupper redan då barnen är ca 2–6 månader. Där beskriver förskollärarna hur man tidigt kan upptäcka anknytningsproblematik och förlossningsdepression.

Genom föräldragruppen "Röda tråden" i samarbetet med BVC och familjebehandlare kan de ge stöd till familjer. Förskollärarna skapar ett tillitsfullt klimat vilket gör att föräldrarna ofta delar med sig av sina erfarenheter och problem i föräldraskapet.

En del föräldrar och barn kan behöva riktad stöd och då hänvisas de vidare till t.ex. Bryggan eller psykologen på BVC.

En annan aktivitet som möjliggör tidiga insatser är Öppna förskolans Babycafé för barn upp till 8 månader. Det är en lugn verksamhet där förskollärarna tidigt kan fånga upp familjers behov och oro, via dialog.

Förskollärarna beskriver:

En del föräldrar och barn kan behöva mer professionellt stöd och då hjälper vi dem vidare med det. Familjebehandlaren har under vårterminen lånat vår lokal för att ge extra stöd till en familj som behöver leka i en pedagogisk miljö.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Stärka anknytning mellan föräldrar och barn genom samtal	Varje vecka	genom reflektion och diskussioner	Pedagoger
Utveckla Röda tråden föräldraenkäter	Vid höstterminsstarten	I slutet av höstterminen	Alla i familjesamverkan

Kvalitativ utvärdering

Genom ett inarbetat förhållningssätt där förskollärarna strävar efter att sätta varje individ i centrum, bygga förtroende och tillit till besökarna, har de möjlighet att tidigt upptäcka svårigheter och problem hos föräldrar och barn. Då det är två pedagoger som arbetar på varje Öppen förskola och har man på så sätt möjlighet att erbjuda enskilda samtal vid behov. Alla fyra förskollärarna har coachutbildning vilket underlättar samtalsstödet. De bygger vårt föräldrastöd bland annat på anknytningsteorier och Jesper Juuls tankar om föräldraskap och barns behov.

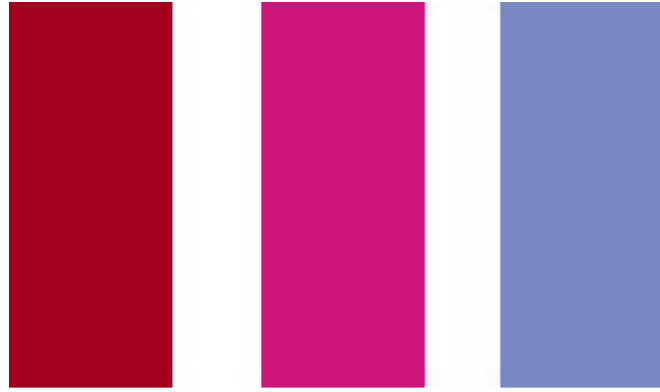
En del av planeringstiden används som gemensam reflektionstid där förskollärarna beskriver:

Vi lyfter frågor och funderingar kring barn och familjer. Ibland behöver vi varandra som bollplank när vi känner oro eller har frågor om hur vi kan stötta familjerna på bästa sätt. Det kollegiala mötet betyder mycket då vi behöver delge varandra information om båda öppna förskolorna och dess besökare. En stor tillgång är vårt samarbete med familjebehandlaren på Bryggan som vi träffar varje vecka. Vi kan rådfråga henne och hon kan ge oss stöd och vägledning vid behov samt att vi framförallt kan hänvisa föräldrar till Bryggan. Vi har även med förälders tillåtelse kontaktat Trygghet och Prevention för att kunna erbjuda föräldern rätt stöd. Vi har hänvisat några föräldrar till BVC i frågor kring barns hälsa.

Förskollärarna anser därmed att Upplands-Bro kommun har ett bra skyddsnät för småbarnsfamiljer på grund av det generella stödet på Öppna förskolan, samt genom de grupper som verksamheten i familjesamverkan erbjuder.

Huvudmannens bedömning:

Huvudman ser att det finns en tydlig strategi och många resurser samt en viktig övergripande samverkan, för arbetet med hälsosamma relationer mellan barn och föräldrar, vilket är grunden för god barnhälsa. Öppna förskolan fyller på många sätt en central och viktig roll för nyblivna föräldrar i kommunen.

SKA-rapport förskola 2018-19 Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Grundläggande information om förskolan	5
3.1	Personal	7
3.2	Barn	9
4	Rektors ledningsdeklaration.....	11
5	Förskolans pedagogiska lärmiljö.....	12
6	Förskolans värdegrund och uppdrag.....	14
7	Målområden.....	16
7.1	Normer och värden	16
7.2	Omsorg, utveckling och lärande	18
7.3	Barns inflytande.....	21
7.4	Förskola och hem.....	23
7.5	Samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem.....	27
7.6	Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	28
7.7	Jämställdhet mellan flickor och pojkar	33
8	Förebyggande arbete kring barns hälsa.....	37
9	Synpunkter och klagomål.....	40

Bilagor

Bilaga 1: Sammanfattning av enkäten kring vårens observationsuppdrag kring pedagogers nyckelbeteende för ökat lärande hos barnen

Bilaga 2: Underlag för bedömning kring verksamhetens förmåga att möta barn i behov av särskilt stöd 2018 (003)

Bilaga 3: Bilaga till SKA - Prioriterade målområden 2019/2020

Bilaga 4: Checklista miljö 2019

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Förskolechef omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

Avstämning av SKA-planen sker två gånger per år.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på förskolor

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system förskolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan.

Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild förskola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån förskola tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Grundläggande information om förskolan

Varje förskoleenhet har en pedagogisk ledare i form av en rektor som själv lägger sin organisation utifrån lokala behov och förutsättningar i enlighet med styrdokumentet.

Under våren 2019 har två erfarna chefer avslutat sin anställning i verksamhetsområdet. Ny Rektor för Västra Bro förskolor från 1 september 2019 är Maria Frykberg. Ny rektor för Östra Bro förskolor från 1 oktober 2019 blir Nonna Nyman Duenas. Båda erfarna skolledare.

Samtliga enheter har en utvecklingsledare och de större enheterna har en biträdande rektor. Vidare har varje förskola en samordnare för det dagliga arbetet samt varje barngrupp har en arbetslagsledare som är utbildad förskollärare. Tre förskolor per rektor är önskvärt för att skapa likvärdig en organisation utifrån ram och erbjuda rektorerna och medarbetare en hållbar arbetssituation.

Rektors uppdrag är att utifrån förskolans kapacitet organisera arbetet med hänsyn till barngruppernas storlek och sammansättning. Målet är bästa möjliga kvalitet utifrån givna ramar för barn och deras vårdnadshavare samt med hänsyn till skollagen samt arbetsgivarens arbetsmiljöansvar.

Verksamhetsområdet leds av en verksamhetschef som arbetar tillsammans med förskolecheferna för likvärdig och tillgänglig förskola för alla barn, utifrån skollagen och övriga nationella och kommunala styrdokument och riktlinjer. Verksamhetschef ingår i utbildningskontorets ledningsgrupp.

Idag är förskolorna organiserade enligt nedan:

Brunna & Håbo-Tibble består av fyra förskolor:

- Hagnäs
- Brunna
- Artisten
- Håbo-Tibble: verksamheten bedrivs på Gråbovägen och vid Tjustaskolan

Norra Kungsängens förskolor består av tre förskolor och två öppna förskolor (redovisas separat).

- Lillsjö (Verksamheten bedrivs i två olika lokaler)
- Norrboda (utbyggnad planerad)
- Rönnbäret

Östra Kungsängen består av två förskolor samt Ob-verksamhet (Kommunens verksamhet på obekvämt arbetstid för barn upp till 10 år). Enheten kommer under 2019 utökas med förskolan Ringblomman som skall byggas på Ringvägen i centrala Kungsängen.

- Bergshöjden
- Ekhammar
- Duvbo (Ob-verksamhet)
- (Ringblomman, 2019)

Västra Kungsängens består av två förskolor: Enheten kommer under 2019/20 utökas med förskolan Kristallen som byggs vid Lillsjö badväg.

- Klockarängen (Klockarängen har en liten grupp med barn med funktionsvariation som arbetar inkluderat i förskoleverksamheten).

- Ekbacken (Som står inför omfattande renoveringsbehov)
- (Kristallen, 2019/20)

Östra Bro består från och med augusti 2018 av tre förskolor.

- Blomman
- Finnstaberget (renovering pågår)
- Rosenängen

Västra Bro förskolor består av tre förskolor:

- Norrängen
- Råby (Råby har en liten grupp med barn med funktionsvariation som arbetar inkluderat i förskoleverksamheten samt en avdelning för barn med språkstörning). renovering pågår av "gamla delen".
- Norrgrinden (avvecklad pga stora renoveringsbehov).

± Kapacitet per förskola from vt 2019

Enhet	Barngrupper	Inomhusyta	Kapacitet	Beräknad m ² /barn
Artistens förskola	4	870	80	10,9
Bergshöjdens förskola	3	639	60	10,7
Blommans förskola***	6	1093	120	9,1
Brunna förskola	5	964	96	10,0
Ekbackens förskola	4	643	72	8,9
Ekhammar förskola*	6	955	120	9,6
Finnstaberget förskola	6	1174	110	10,7
Hagnäs förskola	4	613	60	10,2
Håbo-Tibble förskola	3	467	50	9,3
Tjusta förskola	2	161	40	4,0
Klockarängens förskola	6	1200	100	12,0
Lillsjö förskola**	5	1208	100	12,1
Norrboda förskola	6	1210	120	10,1
Norrgrindens förskola	6	1150	105	11,0
Norrängens förskola	6	800	95	8,4
Rosenängens förskola	6	1200	120	10,0
Råby förskola	8	1583	130	12,2
Rönnbärets förskola	4	876	80	11,0
Total	90	16 826	1 628	10

*= exkl. OB-verksamheten. Dvs verksamheterna delar samma lokaler.

**= gäller fr ht 18

***= gäller fr vt 19

3.1 Personal

Personal

Antal heltidstjänster den 15 oktober resp år						
	2 018		2 017		2 016	
Förskola	Totalt antal anställda	Andel förskollärare (%)	Totalt antal anställda	Andel förskollärare (%)	Totalt antal anställda	Andel förskollärare (%)
Totalt	277	33	269	35	257	34

Personaltäthet

Nuläge - januari respektive augusti									
Förskola	2019			2018			2 017		
	Ant barn	Ant helt.tj	Snitt	Ant barn	Ant helt.tj	Snitt	Ant barn	Ant helt.tj	Snitt
Brunna Håbo Tibble	303	50,11	6,4	293	48,4	6,05	292	48,4	6,3
Norra Kungsängen	297	44,3	6,7	291	46,4	6,3	286	46,1	6,2
Östra Kungsängen	166	29,22	5,7	151	25	6,4	131	23,8	5,5
Västra Kungsängen	153	26,86	5,7	165	31,4	5,3	165	31,5	5,2
Östra Bro	333	55,7	6,0	325	52,5	6,2	312	51,9	5,9
Västra Bro	226	44,2	5,1	263	47,9	5,5	303	54	5,6

Resultat och analys

Kompletterande text:

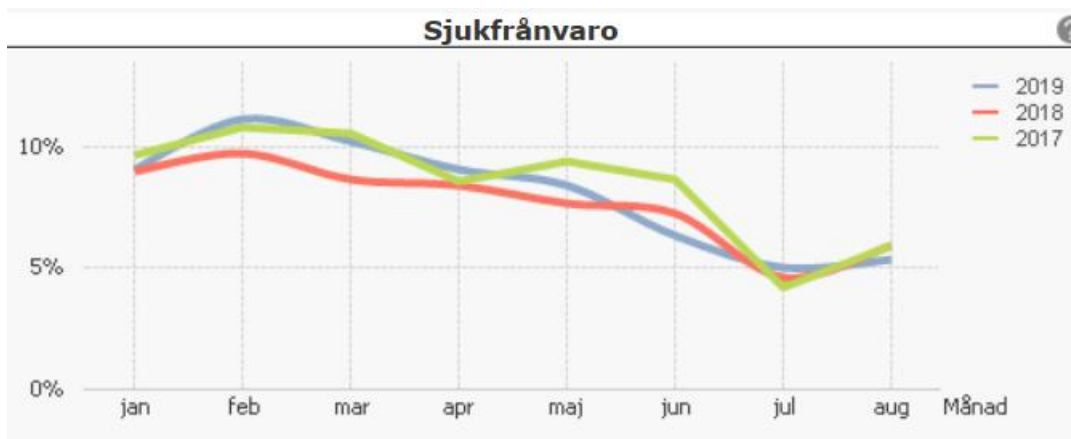
I hela förskoleområdet upplever man svårigheter att balansera skollagens 8 kapitel 9 §, rätten till särskilt stöd, med kravet på budget i balans. Då förskollärarkompetensen minskar och det blir allt svårare att rekrytera erfarna förskollärare minskar arbetslagens möjlighet att möta upp alla barns olika behov.

Västra Kungsängen har en grupp på Klockarängen som har ett nedskrivet barnantal då de har en mindre grupp barn, men högre personalbemanning för placering av barn i behov av extraordinärt stöd. Detta påverkar deras nyckeltal i statistiken ovan.

Västra Bro har två mindre grupper på enheten. Dels språkspåret som tar emot barn med bekräftad språkstörning, samt en nystartad verksamhet som har ett nedskrivet barnantal då de har en mindre grupp barn, men högre personalbemanning för placering av barn i behov av extraordinärt stöd. Detta påverkar deras nyckeltal i statistiken ovan. Man minskar även från tre förskolor till två, vilket medför en situation med viss övertalighetsproblematik. I nuläget augusti 2019, finns därför något fler personal/barn i enheten på grund av detta.

Östra Bro har under läsåret fått förskolan Blomman utbyggd med två avdelningar. På grund av stora svårigheter med rekrytering har barnantalet inte kunnat nå full kapacitet. Rekryteringsarbetet fortsätter.

Den totala sjukfrånvaron januari - december 2016 visade på en fortsatt ökning av sjukfrånvaron det är därför mycket glädjande att statistiken sedan 2017 fortsätter att visa på ett trendbrott och en ökande frisknärvaro.

Ett gemensamt förbättrat systematiskt Rehabiliteringsarbete, samt ett antal åtgärder tex ett medvetet ökat medarbetarinflytande via en tydlig gemensam ledarstrategi, satsningar på bred kompetensutveckling för alla yrkeskategorier, samt ett antal lokalt anpassade åtgärder, skulle kunna förklara den positiva utvecklingen vi såg redan 2017/2018.

Samtliga rektorer införde från hösten 2018 medarbetarsamtal i gupp för att ytterligare stärka medarbetarnas samsyn och motivation till uppdraget. Detta genomfördes efter att två enheter haft en pilot under läsåret 2017/2018.

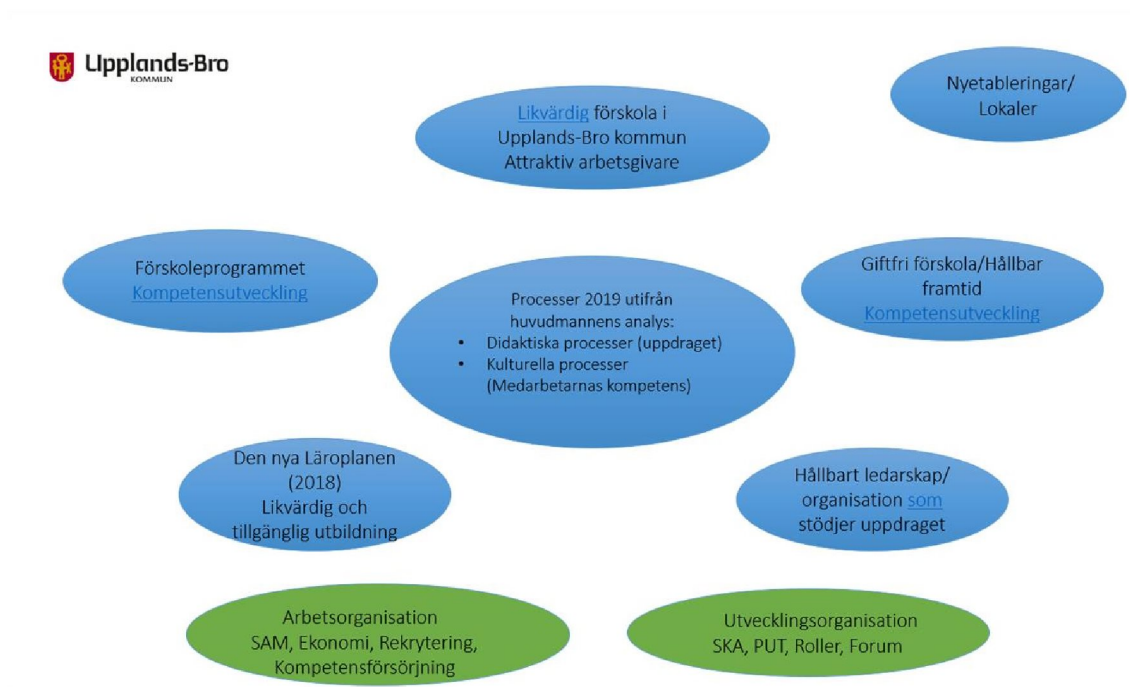
Resultat:

De långa sjukskrivningarna, har via det systematiska rehabsystem som vi implementerat, glädjande nog minskat från 10,46% till ca 7,91%. under perioden ht 2016- ht 2018 - årets siffror har vi ännu inte fått.

Korttidsfrånvaron fortsätter att sjunka förutom vid den stora influensaperioden i februari där verksamheten fortfarande är extremt utsatt. Svårigheten att få vikarier påverkar så medarbetare som är friska får en ökad arbetsbelastning i ett redan ansträngt läge. Kommunens implementering av Time Care pool hoppas vi ska ge stöd till verksamheten under hela året, men särskilt under den här perioden.

Rektorerna redovisar positiva effekter av medarbetarsamtal i grupp, samt av de interna satsningar verksamhetsområdet gjort för att stärka kompetens, samsyn och känsla av tillhörighet. Dessa insatser har enligt rektorerna gett ökad arbetsglädje och trygghet hos medarbetarna, samtidigt som den tidigare omnämnda omorganisationen till mindre barngrupper tillsammans med den ansträngda ekonomin motverkar den positiva effekten.

Förskoleenheternas kompetensutvecklingsplan

På ett övergripande plan kan det systematiska kvalitetsarbetet i verksamhetsområde förskola illustreras med ovanstående bild. Den visar de gemensamma utvecklingsområden som rektorsgruppen tillsammans med verksamhetschefen för förskolan arbetar med tillsammans, för att öka likvärdigheten i förskolan, för alla barn. Den ligger till grund för de gemensamma utvecklingsinsatser som organiseras både centralt och lokalt.

Varje rektor organiserar för sin lokala kompetensutvecklingsplan utifrån de behov som finns i varje enhet. Dessa behov identifieras via utvärderingar, föräldraenkät, medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar och utvecklingsgrupper m.m. med utgångspunkt i skollag och läroplan.

3.2 Barn

Barn

Förskola	Totalt antal barn den 15 april			
	1 -2 år	3 -5 år	Antal barn med annat modersmål	Antal barn med behov av särskilt stöd
Brunna/Håbo-Tibble	103	218	17	2+1
Norra Kungsängen	94	194	76	3
Östra Kungsängen	75	96	118	5
Västra Kungsängen	57	107	32	5
Östra Bro	92	242	ej angivet	8
Västra Bro	111	217	305	16

Resultat och analys

Gruppernas sammansättning utgår ifrån vårt uppdrag att erbjuda en åldersrelevant lärandemiljö och läromedel som är tillgängligt för barnen under hela dagen. Vårt arbete med att organisera för minskade barngrupper ger både fördelar och svårigheter i detta påbörjade arbete kring en organisation på vetenskaplig grund.

Vi ser ett ökat behov av anpassningar, för flera barn i vår verksamhet. Genom SPSMs tillgänglighetsverktyg får vi stöd i att diskutera hur vi måste strukturera verksamhet och lärmiljö, för att den ska vara tillgänglig för **alla** barn och med fokus på varje barns förmågor. Genom samarbete med resursteamet med kontinuerliga uppföljningar, handledning och utbildningen "utveckling och lärande i förskolan", centralt organiserade föreläsningar och med två Barnhälsokonferenser som vi genomför med verksamhetschef och resursteamet, kvalitetssäkrar vi arbetet kring barn med särskilda behov. Rundabordskonferens är ett nytt arbetssätt för att systematiskt och säkert följa att alla förskolebarn får det stöd de behöver för att tillgodogöra sig förskolans undervisning och även säkerställa en god överlämning till förskoleklass.

Kompetensförsörjningsproblematiken och minskad andel förskollärare, som nämns i 3:1 Personal, är en risk där omsorgen om det enskilda barnet kan påverkas negativt och då även alla barns rätt till utveckling och lärande.

4 Rektors ledningsdeklaration

Enligt skollagen ska utbildningen vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Den ska ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn i förskolan. Det innebär att utbildningen inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika. Utbildningen ska ta sin utgångspunkt i läroplanen och det barnen visar intresse för samt i det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig. Den ska kontinuerligt utmana barnen vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar.

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal i förskolan har rektor det övergripande ansvaret för att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och uppdraget i dess helhet. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet. Lpfö 18.

Varje rektor har formulerat sin ledningsdeklaration som utgår från dennes ansvar och uppdrag i läroplanen för förskolan. Utifrån denna deklaration har rektor lagt sin valda organisation. Organisationen utvärderas sedan utifrån läroplanens förtydligande om uppdraget. Leder den till önskat resultat eller behöver organisationen utvecklas och förbättras?

Det systematiska kvalitetsarbetet är centralt tillsammans med ställningstaganden från förskoleprogrammet kring att leda arbetet mot trygg bas, pedagogers nyckelbeteenden för ökat lärande och utveckling utifrån förmåga, hos alla barn via kollegialt och kooperativt lärande, pedagogisk dokumentation och ett tematiskt arbetssätt.

Rektorerna i förskoleområdet är alla erfarna och alla utom en (som kommer påbörja sin utbildning 2020), har rektorsutbildning, vilket är ett krav från 1 juli 2019. Det finns en tydlig vision att arbeta för alla barns bästa, utifrån hela uppdraget.

5 Förskolans pedagogiska lärmiljö

Förskolan ska erbjuda barnen en god miljö och en väl avvägd dagsrytm med både vila och aktiviteter som är anpassade efter deras behov och vistelsetid. Miljön ska vara tillgänglig för alla barn och inspirera dem att samspela och att utforska omvärlden samt stödja barnens utveckling, lärande, lek och kommunikation. Miljön i förskolan ska erbjuda alla barn varierade aktiviteter i olika sammanhang. Många valmöjligheter ger ökade förutsättningar för barnen att bredda sina lekmönster och val av aktiviteter. Det är viktigt att alla som arbetar i förskolan bidrar till att barnen oavsett könstillhörighet ges förutsättningar för utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter. Förskolans miljö ska inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar.

Lek ska ha en central plats i utbildningen. Ett förhållningssätt hos alla som ingår i arbetslaget och en miljö som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnens utveckling, lärande och välbefinnande.

Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Barnens lärande kan bli mångsidigt och sammanhängande om arbetssätten varierar och miljön är utmanande och stimulerande samt lockar till lek och aktivitet. Utbildningen ska ge utrymme för barnens egna initiativ, fantasi och kreativitet. Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen, både utomhus och inomhus och i varierande miljöer. (Utdrag ur Lpfö 18)

Enligt Johansson & Pramling - Samuelsson (2003) skall den pedagogiska miljön vara en miljö som stödjer och utvecklar barns kompetenser. Pedagogerna i vår verksamhet behöver låta miljön förändras när det sker betydande förändringar i gruppen. Den miljö som skapas skall stödja barns samlärande, och deras erfarenheter och kompetenser ska ses som en tillgång i både det egna och kamraternas lärande.

- Skapa tillgängliga och trygga lärmiljöer för alla barn och öka likvärdigheten
- Planera och samordna materialval/inköp utifrån mer åldersnära gruppindelning samt utifrån de kommunala förskolornas handlingsplan för giftfri förskola
- Tydliggöra miljöer i form av rum/hörnor
- Synliggöra flerspråkighetsperspektivet i alla delar av den pedagogiska miljön.
- Skapa digitala miljöer för "Literacy" arbetet

I verksamheten pågår ett förändring- och utvecklingsarbete kring de pedagogiska lärmiljöerna med fokus enligt det ovan beskrivna. Samtliga förskolor arbetar utifrån sina lokala förutsättningar och gemensamma ställningstaganden. Under läsåret 18/19 har rektorerna tillsammans med verksamhetschef och samtliga utvecklingsledare gjort verksamhetsbesök i varje förskoleenhet med syfte att öka samsyn och likvärdighet kring förskolornas pedagogiska lärmiljö. En utgångspunkt har varit utbildningschefens ställningstagande för att alla förskolor ska arbeta med Specialpedagogiska myndighetens digitala verktyg för tillgänglig undervisning för alla barn i verksamheten. Där ingår en utveckling och flexibilitet kring den pedagogiska/fysiska och psykosociala lärmiljön som en central del som kräver ett systematiskt analys och åtgärdsarbete utifrån barnsgruppens och det enskilda barnets behov. Rektorerna gav våren 2018 ett uppdrag till alla utvecklingsledare att ta fram ett gemensamt policydokument för lärmiljöerna. Detta är under arbete och förväntas bli klart under hösten 2019. Under året har fokus legat på implementering av digitaliseringsplanen som förskolorna arbetat fram efter en långsiktig plan som startades på Bett-mässan 2017.

Resultat och analys

Varje enhet har utvecklat sina digitala mötesplatser under året.

Reflektioner, kompetensutveckling och ett tydligt fokus på tillgänglig undervisning för alla barn har varit framgångsrik. Vi kan utläsa av enheternas Ska-planer att arbete fortskrider i önskad riktning. En enhet beskriver: *Genom besök i lärmiljön vid alla förskolor kan vi se att den förändras och utvecklas utifrån barnens behov, intressen och pågående projekt. Lärmiljöerna är under uppbyggnad sedan omorganisationen för mindre barngrupper.*

En enhet beskriver: *Vi har arbetat fram en miljö som inspirerar till möten och undersökanden, en plats man kommer till på morgonen som får barnen att förundras och lockar dem in i ett meningsfullt sammanhang.*

Man beskriver samtidigt hur arbetet mot minskade barngrupper inneburit en stor arbetsbelastning - organisatoriskt och strukturellt. Nya lösningar har krävts och det har inneburit merarbete för alla.

Gällande lärmiljön på förskolegårdarna och miljöer utanför förskolan, ser man generellt inte samma pedagogiska utveckling som inomhus. Det blir därför viktigt att rikta ljuset mot förskolegårdarna för att utveckla och tillgängliggöra lärmiljön även där. En enhet beskriver: *Sedan tidigare år har vi byggt och skapat olika utforskningsbara "stationer" vid förskolornas gårdar, så som uteateljé/verkstad, en scen för lek, sång och dans, station för utforskande med vatten, station för att bygga och konstruera. Vi vill "väcka liv" i de gamla stationerna, utveckla och tillgängliggöra material för barnens möjlighet till lek, utforskande och projekterande utifrån hållbar framtid/ekologisk känslighet. Våra rumskoncept skall även finnas tillgängliga i lärmiljön på förskolornas gårdar.*

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Hur vi går vidare:

(Förslag från enheterna)

- Formulera klart den guide till miljöerna som är gemensam - framtagna utifrån dessa syften och ställningstaganden av de pedagogiska utvecklingsledarna på rektorernas uppdrag. Guiden innehåller frågor kring miljö, material utifrån "Pilen" som stöd för pedagogerna att arbeta i den riktning förskolornas ledning vill se.
- Arbeta vidare med "uterummet" via processarbete lokalt på varje förskola och det gemensamma utvecklingsområdet, arbetssätt i utemiljöerna kopplat till strävansmålen i läroplanen (2018)
- fortsätta implementeringen av innehållet broschyren "Diggit", tillgänglig förskola för alla barn via digitala verktyg.

Vår gemensamma vision är att utbildningen i förskolan blir tillgänglig för alla barn som går hos oss, samt att barnen blir producenter (och inte konsumenter) av digitala verktyg och medskapare i verksamheten generellt. Vi vill öka kontakten mellan förskolebarnen och samhället. Det sker på olika sätt idag, bland annat via det pågående demensprojektet och återbruksarbetet vi bygger i samarbete med bland annat Glasbolaget, arbetsmarknadsenheten och näringslivsenheten.

6 Förskolans värdegrund och uppdrag

Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Barn som tillhör de nationella minoriteterna, där urfolket samer ingår, ska även stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer. För döva barn, barn med hörselnedsättning och barn som av andra skäl har behov av teckenspråk ska språkutvecklingen främjas i det svenska teckenspråket. Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.

En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. (Utdrag ur Lpfö 18)

Förskolornas verksamhet vilar på en grundsyn av allas lika värde, där både barns och pedagogers kompetenser tas tillvara och vi ser det gemensamma lärandet som centralt. Vi vill att alla barn ska möta pedagoger som ser varje barn, respekterar och tillgodoser deras behov. Vi vill att barnen ska få uppleva sitt eget värde och att vi på förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt. Detta görs bland annat genom att barngrupperna delas in i mindre grupper som skapar tid för varje barn. Att skapa en förskola som är trygg och rolig handlar om många delar, men lärandeleken är en central utgångspunkt för allt lärande i förskolan. Utveckling, lärande och omsorg ska bilda en helhet och därför är det viktigt att vi har verktyg för att säkerställa att barnen får sina behov tillgodosedda och att vi skapar meningsfulla sammanhang där barnen får leka sig till lärande och utvecklas i vår verksamhet. Vi arbetar aktivt för att varje barn utvecklar öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar genom att ha ett demokratiskt och inkluderade förhållningssätt. För att barnen ska få utveckla förmågan att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra använder vi gruppen och omgivningen i våra projekt och visar att vi bryr och tar ansvar för varandra. Pedagogerna är där viktiga förebilder. Barnen ska också få utveckla sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen, vilket vi gör när vi samtalar och reflekterar ihop med barnen. Vi arbetar även aktivt med att öka förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsvariation. Genom vårt arbete i det gemensamma projektet kring hållbar utveckling och i arbetat med Grön Flagga, konkretiserar vi för

barnen hur viktigt det är att ha respekt för allt levande och visa omsorg om sin närmiljö.

Barn blir till i ett sammanhang, de är inte. De blir till i ett sammanhang med både människor, miljö och material. Mycket av värdegrunden och förskolans uppdrag grundar sig i våra förhållningssätt, varför detta är ett ständigt pågående och kontinuerligt utvecklande arbete.

En rektor beskriver:

Värdegrunden arbetas med i många olika situationer som uppstår under förskoledagen. Arbetet sker både i spontana situationer som uppstår men också i planerad undervisning, då ofta i mindre grupp. Under en förskoledag ges barnen många olika tillfällen till att ingå i demokratiska processer och beslut.

Vårt lokala Förskoleprogram (2016) betonar avdelningen som trygg bas och pedagogens förhållningssätt genom nyckelbeteenden, båda dessa begrepp vilar på vetenskaplig grund. Genom att tillsammans reflektera kring Förskoleprogrammets innehåll, får medarbetarna i verksamheten möjlighet att skapa samsyn, att förstå och definiera begrepp på samma sätt.

En annan rektor skriver:

Enheten har en vald struktur för samtal kring varje barn med vårdnadshavare i samband med inskolning, uppföljning och utveckling. Språkkartläggning ingår i dessa samtal. Samtal kring barn med extra ordinära behov ska ske regelbundet i stöd av kartläggning och handlingsplaner. Barngrupperna erbjuder metodik som stödjer barnens integritet och uppmuntrar verktyget "Stopp - handen". Pedagogstöd skall prioriteras nära barnen i samtal kring att tycka/vilja olika, fysiskt negativa handlingar eller exkludering.

Att arbeta med likvärdigheten mellan olika förskolor kring till exempel hur man möter barn via ett interkulturellt förhållningssätt och med språkkartläggningar, där varje barns "hemkultur" och modersmål väcker nyfikenhet och familjerna välkomnas att dela med sig av sin kultur och sitt språk, är ett prioriterat mål hos samtliga enheter i 2019/2020 års systematiska kvalitetsarbete.

7 Målområden

7.1 Normer och värden

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,*
- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,*
- *förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,*
- *respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna, och*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället.*

(Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Förskoleverksamheten arbetar för att varje barn utvecklar öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar genom att ha ett demokratiskt och inkluderande förhållningssätt. För att barnen ska få utveckla förmågan att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra använder förskolorna gruppen, omgivningen och omvärlden. Pedagogerna fungerar tillsammans med barngrupperna som viktiga förebilder. För att barnen i verksamheten ska få utveckla sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen, samtalar och reflekterar pedagogerna tillsammans med barnen. Reflektionen, tillsammans med pedagogisk dokumentation där dokumentation av olika slag ges tillbaka till barnen, i syfte att fördjupa deras möjlighet till nya frågor, tankar och reflektioner, utgör en viktig del av lärandet i förskolan. Förskolorna arbetar med systematik, via olika återkommande aktiviteter, med att öka förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Då trygghet enligt Broberg m fl. (2012) är en förutsättning för lärande och forskning visar att otrygga barn inte kan utforska och lära utan de behöver först få sina behov av trygg anknytning tillgodosedda. Barn i vår verksamhet behöver känna att det finns en vuxen i närheten som kan stödja och uppmuntra dem när de stöter på utmaningar och svårigheter. Det är därför av stor vikt att samtliga förskolor arbetar mycket medvetet med att skapa en *trygg bas* för alla barn.

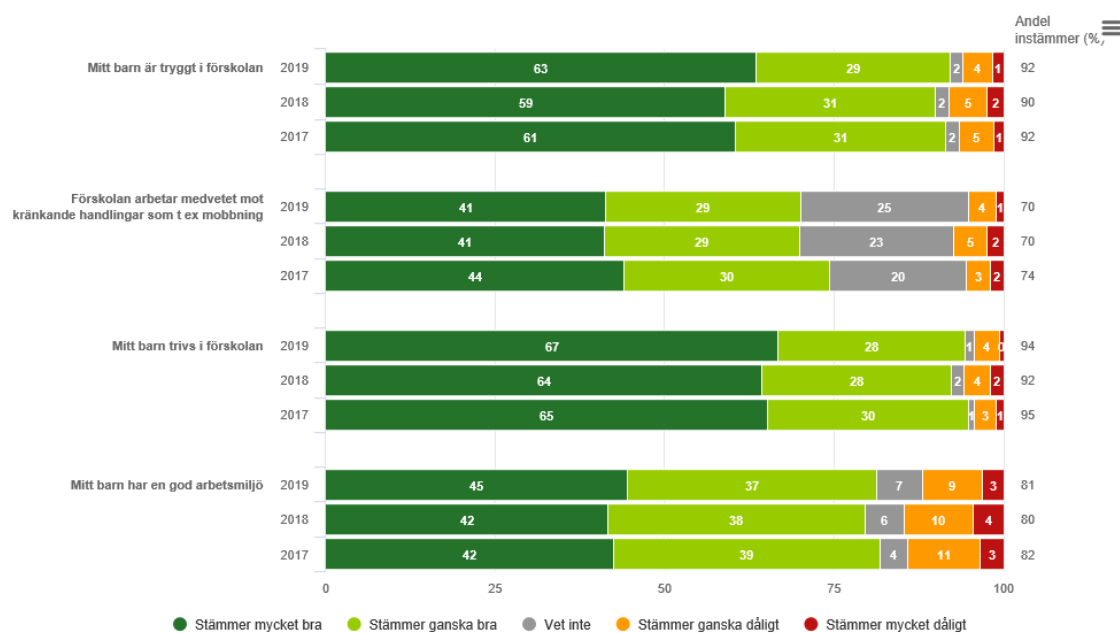
Uppdraget i "normer och värden" är att betrakta som ett förhållningssätt i mötet och bemötandet. På förskolorna är det naturliga och självklara sättet att möta och bemöta alla utifrån allas lika värde och att ge alla barn möjligheter efter sina behov och intressen. Det är också viktigt att på olika sätt i vardagshandling förmedla detta förhållningssätt, så att det blir ett lärande av de normer och värden som utbildningen ska

stå för. Samtliga rektorer beskriver att detta är centralt i deras verksamhet och ett ständigt fokus ligger på, att från olika aspekter lyfta frågan om normer och värden, oavsett vilka andra delar av läroplanen man arbetar med för stunden.

Resultat och analys

Normer och värden

Föräldrar Förskola, Upplands-Bro kommun, Alla

92 % av vårdnadshavarna anser att deras barn är tryggt i förskolan, en ökning från 2018 men vi nöjer oss inte med detta utan vill öka resultatet. Trots att verksamheterna beskriver ett flerårigt arbete med att synliggöra arbetet för att motverka kränkningar och mobbing i förskolorna syns det fortfarande inte i enkätsvaret, utan ligger på 70%. Samtliga rektorer lyfter att detta är ett utvecklingsområde som måste drivas lokalt. Huvudmannen följer detta via SKA-rapporten och nästa föräldraenkät 2020.

Många förskolor får fortsatt renovering, vilket har påverkat bilden av barnens arbetsmiljö vilket syns i enkätresultatet ovan. Frågan om arbetsro och lärmiljöer är ett ständigt pågående arbete både på lokal och central nivå. I stort har barnens arbetsmiljö ständigt förbättrats sedan 2015 då arbete kring detta initierades.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Enkätresultatet ökar, jmf 2018, på frågan; Mitt barn är tryggt i förskolan	pågående
Alla förskolor arbetar med "trygg bas" utifrån förskoleprogrammets definition	pågående
Plan mot diskriminering och kränkande behandling med fokus på att kartlägga och åtgärda finns på alla förskolor	pågående

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Gemensamma aktiviteter under året 19/20 kring Normer och Värden:

- Arbetet med högre enkätsvarsfrekvens och bättre resultat intensifieras.
- Arbetet med Trygg Bas lyfts i internutbildningar för all personal.
- Fortsatt stöd till arbetet med de lokala planerna mot diskriminering och kränkande behandling via föreläsning, diskussioner och workshops på rektorernas verksamhetsmöten. (Inklusive fokus på barnkonventionen som blir lag från januari 2020).

Arbetet med ovanstående ska svara på frågan: *Är alla barn trygga? Hur vet vi det?*

7.2 Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Utbildningen ska alltid vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetsätt. Barnen ska ges förutsättningar för bildning, tänkande och kunskapsutveckling utifrån olika aspekter såsom intellektuella, språkliga, etiska, praktiska, sinnliga och estetiska. Detta förutsätter att alla i arbetslaget deltar i en aktiv diskussion om barnens lärande och om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden. Olika aspekter på kunskap är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Förskolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. Med ett temainriktat arbetsätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande.

Utbildningen ska ta tillvara barnens egna erfarenheter, behov och det de visar intresse för. Men barnen ska också kontinuerligt utmanas vidare utifrån läroplanen genom att inspireras till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska bidra till kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande samt förbereda för fortsatt utbildning. Förskolan ska stimulera barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla. Barnen ska få möjlighet att förundras och utveckla sin förmåga att utforska, kommunicera och reflektera. Utbildningen ska stimulera barnen till att ta initiativ och ansvar samt ge dem möjlighet att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Utbildningen ska uppmuntra och utmana barnen att pröva sina egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling. (Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Läroplanen beskriver att barns lärande kan bli både mångsidigt och sammanhängande genom ett temainriktat arbetsätt. Genom det arbetsätt alla rektorer har valt (att arbeta i projekt, där läroplanens målområden vävs in i projekten och arbetet med pedagogisk dokumentation som grund för reflektion) skapas ett sammanhang för både barn och pedagoger. Med ett projekterande förhållningssätt menas att verksamheten ger barnen möjlighet att under en längre tid fördjupa sig i något ämne som intresserar dem. Ett tvärvetenskapligt arbetsätt gör det möjligt för pedagogerna att väva in alla strävansmålen i projektet, dvs undervisningsuppdraget samtidigt som barnen ges ett reellt inflytande i vardagen i våra förskolor.

Samtliga rektorer har en handlingsplan för sitt arbete med digitalisering, med stöd av staben i syfte att öka likvärdigheten kring användande och syfte med digitala verktyg i förskolan. Digitaliseringsuppdraget i förskolan är första steget mot en likvärdig och

tillgänglig utbildning för alla barn. Därför har rektorer, utvecklingsledare tillsammans med digitalistan och verksamhetschef identifierat minsta gemensamma nämnare utifrån uppdraget. Vad ska alla barn i våra förskolor få uppleva och lära sig när det gäller digitaliseringsverktyg. I underlaget tar vi bland annat ställning för att barn ska vara producenter och inte konsumenter av digitala verktyg.

Den pedagogiska planeringen ger en lägesbeskrivning kring barnens intressen och nyfikenhet vilket ska kopplas till val av aktiviteter, arbetssätt och till val av lekaktiviteter. Detta kopplas sedan till vad det är pedagogerna vill uppnå, vilken önskad utveckling de önskar se hos barnen med utgångspunkt i läroplanens strävansmål/utbildning. Att hitta balansen mellan att följa barnens tankar och teorier och tillföra ny kunskap och nya utmaningar så lärande uppstår, är en utmaning som kräver kunniga och medvetna medarbetare. Varje barngrupp behöver därför ledas av en förskollärare.

För att följa barns lärprocesser används pedagogisk dokumentation som är ett redskap för reflektion för barn och pedagoger. Det gör det möjligt att se tillbaka, tänka igenom och förstå mer av det som händer i en lek/process. Barnen kan återberätta vad de gjort, vilka strategier de prövat eller var de fick sina idéer ifrån. Pedagogerna kan samtala om händelseförlopp, göra kopplingar till teorier samt reflektera över sin egen roll. För ökad medvetenhet och rolltydlighet är ledarskapet på alla nivåer i förskolan framlyft i kommande utvecklingsinsatser på huvudmannanivå (se kompetensutvecklingsplan samt text under fliken *Personal*).

Den pedagogiska dokumentationen ligger till grund för det fortsatta arbetet och ska enligt förskolans läroplan (2018) samt förskoleprogrammet, vara vägledande i utvecklingsarbetet på förskolorna. Satsningar har gjorts både centralt och lokalt med detta sedan 2016. Arbetet har varit en viktig del av utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå.

Ett gemensamt projekt har startats i syfte att dels utveckla en gemensam förmåga till pedagogisk dokumentation och dels för att skapa ett kollegialt och kollektivt lärande kring hur processer drivs på bästa sätt. Projektet utgår från Hållbar utveckling som är ett mål i sig, men som även ger utrymme för hela läroplanens alla strävansmål.

Hållbar utveckling skrivs fram i den nya läroplanen för förskolan (2018) och ligger hela verksamhetsområdet varmt om hjärtat, det pågår ett oförtrutet arbete med gemensamhetsprojektet *Hållbar framtid* pågår. Dels via det fortsatta arbetet med *Handlingsplan för giftfri förskola* (UN 2016), samt via Grön Flagg arbetet där alla förskolorna är certifierade. Detta är kopplat till arbetet med de "Globala målen" och kommunens mål för miljöledningssystemet. Se bilaga: *Checklista - miljömål*

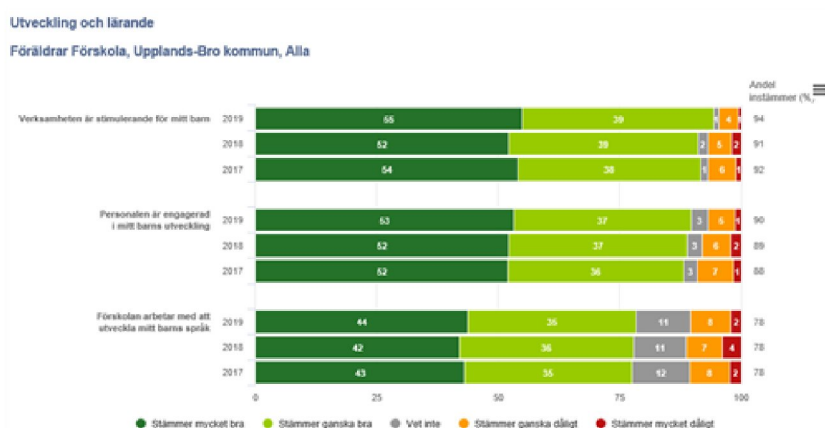
Under hösten 2017 var ledningsgrupperna för förskolorna tillsammans med verksamhetschefen på en konferens, samt handledning kring hur vi kunde gå vidare med det arbetet. Under läsåret 18/19 pågick ett gemensamhetsprojekt där våra femåringar tillsammans med kommunens lokala glasbruk (Glasbolaget) arbetar med projektet "Från sand till glas". Arbetet skedde utifrån återbrukstanken där återvunnet glas smälts ner och används igen. Temat var utifrån ett projekt kring "Trumgräshoppa" som finns i Upplands-Bro och är rödlistad. Arbetet stärkte möjligheten att arbeta med begreppet "ekologisk känslighet" hos barnen. Projektet avslutades med en stor utställning i Konsthallen i Kungsängen, samt i Brohuset.

Vi tror på ett lärande där barnen är medskapare och producenter vilket samarbetsprojektet möjliggjorde. Nu, hösten 2019, pågår samtal om vad som blir nästa steg i gemensamhetsarbetet.

Reflektionen tillsammans med barnen har ett högt pedagogiskt värde. Barnen utvecklar sin förmåga att utforska, ställa frågor och samtala om sina upplevelser och erfarenheter tillsammans. Det är här pedagoger och vårdnadshavare kan se progressionen i varje barns lärande och utveckling och framförallt där barnen själva kan få syn på sitt lärande.

Arbetet med nyckelbeteenden utifrån skolverkets forskning (förskoleprogrammet 2016) hos pedagoger, som stärker barns möjlighet till lärande, kallar vi ett undervisande förhållningssätt. Visionen är att detta förhållningssätt ska få genomsyra verksamheten utifrån barnens bästa.

Resultat och analys

Av resultaten från våga-visa kan vi utläsa att 94% av vårdnadshavarna anser att verksamheten är stimulerande för deras barn. 90% anser att personalen är engagerad i deras barns utveckling. Detta är fina resultat, då avvikelser alltid kan förekomma av olika anledningar. Dessa finns beskrivna på olika platser i detta dokument. Den stora utmaningen kvarstår från 2017/2018 nämligen att synliggöra och vidareutveckla arbetet med handlingsplanen för flerspråkiga barn och Interkulturellt förhållningssätt. Detta arbete är i full gång, men en likvärdighet mellan förskolorna saknas än och behöver växa fram under kommande läsår. Detta är därför ett fortsatt gemensamt och prioriterat arbete på lokal och central nivå.

I juli 2019 trädde den nya läroplanen för förskolan i kraft, därför kommer arbetet med implementering att behöva fortgå under läsåret 19/20. Det undervisande förhållningssättet är centralt, men även leken och omsorgen om det enskilda barnet.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Alla förskolor arbetar utifrån tillgänglighetsverktyget där de digitala verktygen ingår som ett verktyg av många	Pågående
Alla förskolor arbetar efter den gemensamma handlingsplanen för flerspråkiga barn och interkulturellt förhållningssätt	Pågående
Implementeringsarbetet av Lpfö (2018) fortsätter lokalt, men även centralt via arbetet med förskoleprogrammet - särskilt fokus på Nyckelbeteenden (Se bilaga).	Pågående

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Vi kommer behålla vårt fokus på tillgänglig undervisning för alla barn via:

Digitaliseringsuppdraget - Barnen har fått nya erfarenheter, kunskaper och förståelse för naturkunskap, matematik och teknik genom att använda och möta digitala verktyg som lärplatta, dokumentkamera, mikrofon, diktafon och digitala musikinstrument i undervisningen. Vi kommer därför att fortsätta utmana i den pedagogiska utvecklingen och lärandet för både barn och pedagoger. Vårt samarbete med SPSM kring tillgänglig undervisning för alla barn, genom digitala verktyg, fortsätter och det ger resultat ut i verksamheten med barnen. Just nu bekostar stadsbidraget en digitaliseringshandledare per enhet i projektet samt en 40% central handledartjänst. Arbetet med fortsatt implementering av MGN (minsta gemensamma nämnare) i arbetet med barns lärande och utveckling fortsätter även det enligt strategin. Fortsättningsvis under 2019/2020 kommer olika internutbildningar erbjudas till våra medarbetare för att alla ska kunna uppnå målen bland annat från skoldatateket, resursteam och projektledaren för Diggitt (om projektet får nya medel från SPSM fortsätter vi även hela 2020).

Flerspråkiga barn - Då enkäten visar att vi har ett arbete att göra gemensamt kring språkutvecklande arbetssätt generellt och flerspråkighet specifikt, kommer implementering av den gemensamma handlingsplan som arbetats fram, vara en central och viktig del av kommande läsår. Processen kring implementering är påbörjad, men det systematiska kvalitetsarbetet visar att enheterna kommit olika långt. En del enheter genomför redan språkkartläggningar av alla barn vid inskolningen, medan andra inte än kommit igång med det. Därför är det ett fortsatt prioriterat mål för hela verksamhetsområdet.

Arbeta vidare med intern kompetensutveckling av våra förskollärare kring deras ledningsuppdrag i barn- och medarbetargrupp i syfte att stärka utbildnings- och likvärdighetsuppdraget, samt stärka barnskötarna i uppdraget utifrån läroplansuppdraget och det lokala förskoleprogrammet.

Arbetet med ovanstående ska svara på frågan, erbjuder verksamheten ett undervisande förhållningssätt utifrån varje barns behov? Får alla barn den utbildning de har rätt till?

7.3 Barns inflytande

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation
- förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan, och
- förståelse för demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem.

(Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Barnen i förskoleverksamheten ges stor möjlighet till ett reellt inflytande över förskolans pedagogiska lärmiljöer och verksamhetens projektarbeten som grundar sig på barnens intressen. Organisationsförändringen mot minskade barngrupper utifrån skolverkets rekommendationer bidrar till att barnen generellt ges större talutrymme.

Det finns många olika former för barnens inflytande i vardagen på förskolorna:

- reflektioner tillsammans, barngrupp och vuxna, där barnens idéer och hypoteser bidrar till utvecklingen av verksamheten och till det kooperativa lärandet.
- olika former av samråd där barns tankar och åsikter tas tillvara och bidrar till utvecklingen i våra förskolor.
- Via den pedagogiska dokumentationen får pedagogerna syn på barnen och deras intressen och på detta sätt kan även de yngsta barnen komma till tals, även om de inte har ett talspråk.

En rektor beskriver:

Barns möjlighet till inflytande handlar om vårt förhållningssätt, hur vår barnsyn ser ut och vilka ställningstaganden vi gör omkring pedagogik, arbetsätt och miljö. Att barnen ges möjlighet till inflytande handlar också om projektets gång och vilka fördjupningar vi väljer att erbjuda barnen utifrån deras visade intresse. Om pedagogerna lyssnar till och synliggör barnens intressen och tankar så ges de inflytande över verksamhetens utformning.

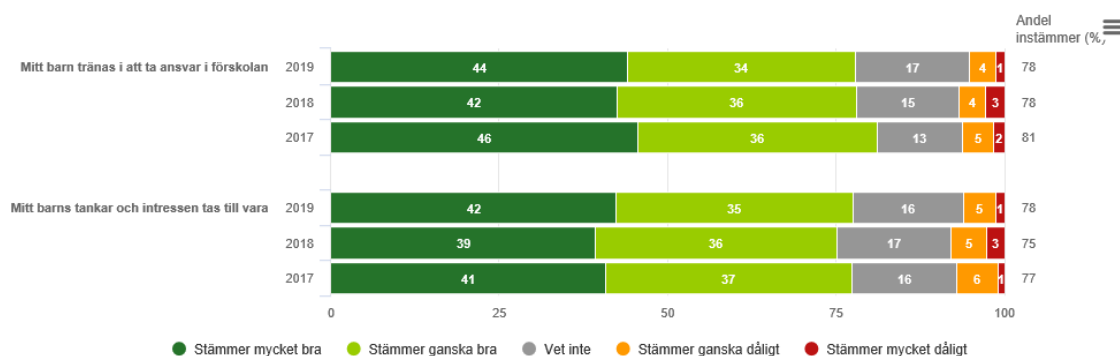
Detta är ett konkret exempel på hur förskolan ger barn inflytande i verksamheten på förskolan både på kort och på lång sikt. Barnen blir en del av det systematiska kvalitetsarbetet och medskapare av vardagsarbetet i förskolan. Vi ser att detta skapar en känsla av meningsfullhet, tillhörighet och autonomi för barnen.

Något som enligt forskning visat sig viktig för motivation och glädje (Deci & Ryan mfl. 2001).

Resultat och analys

Ansvar och inflytande

Föräldrar Förskola, Upplands-Bro kommun, Alla

För att vårdnadshavare ska se att förskolan arbetar med att träna barnen i att ta ansvar behöver pedagogerna bli tydligare i att visa detta arbete till vårdnadshavare genom dokumentation och daglig information av verksamhetens innehåll. Det är i stort sett samma resultat som i enkäten 2017. Då förskolornas projekterande- och utforskande arbetssätt utgår till stor del från barnens intressen och verksamheten löpande

dokumenterar barnens lärande och återkopplar detta i många olika former (Bloggar, Bilder, Filmer V- klass, föräldramöten och utvecklingssamtal), till både barn och föräldrar att ta del av, är resultatet av föräldraenkäten 2019 förvånande.

Vi kan konstatera att arbetet med att synliggöra arbetet med barns inflytande och ansvar måste fortsätta. Bara genom att fortsätta att förtydliga utbildningsuppdraget som förskolan haft sedan 2011, kan detta uppnås. Vi hoppas att arbetet med den nya läroplanen som gäller från juli -19 ska bidra till förtydliganden och väcka nytt intresse hos vårdnadshavarna för verksamhetens innehåll.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Utveckla och vidare synliggöra enkätens fråga -Mitt barn tränas att ta ansvar i förskolan	pågående
Utveckla och vidare synliggöra enkätens fråga -Mitt barns tankar och intressen tas tillvara	pågående

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Då målen är gemensamma kommer rektorerna få dela med sig av goda exempel till varandra på kommande verksamhetsmöten.

Verksamheten behöver ge vårdnadshavare tydligare information och dokumentation om hur barnen tränas i att ta ansvar i förskolan - **hur detta ska göras** lyfts i rektorsgruppen under läsåret.

Verksamheten behöver tydligare kommunicera ut till vårdnadshavare om hur man lägger upp verksamheten och hur man följer barnens tankar och intressen - **hur detta ska göras** lyfts i rektorsgruppen under läsåret

7.4 Förskola och hem

Förskolan ska samarbeta med hemmen för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Förskolan ska tydliggöra för barnen och barnens vårdnadshavare vilka mål som utbildningen har. Detta är en förutsättning för deras möjlighet till inflytande och förståelse för förskolans uppdrag. Det är viktigt att alla som ingår i arbetslaget har förmåga att förstå och samspela med barnen och att skapa tillitsfulla relationer med hemmen, så att förskoletiden blir positiv för barnen.

I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

Förskollärare ska ansvara för att

- *utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande överensstämmer med de nationella målen,*
- *vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i utvärderingen av utbildningen.*

Arbetslaget ska

- *ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen,*
- *vara tydliga i fråga om mål och innehåll i utbildningen för att skapa förutsättningar*

för barns och vårdnadshavares möjligheter till inflytande

- *föra fortlöpande samtal med barns vårdnadshavare om barnets trivsel, utveckling och lärande samt genomföra utvecklingssamtal*
- *hålla sig informerade om barns personliga omständigheter med respekt för barnens integritet.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Information ges idag via vår lärportal V-klass till alla vårdnadshavare. Viss information översätts till de mest förekommande språken som i dagsläget är engelska, arabiska, finska och spanska.

Vid varje förskola finns föräldraråd i någon form, som håller möten ett antal gånger per läsår. I rådet ingår föräldrarepresentanter från varje avdelning, där sådana finns, samt representant från förskolans ledning. Det centrala förskoleråd som leddes av utbildningsnämndens ordförande och där utbildningschef, samt verksamhetschef för förskolan deltog, är nu nedlagt och sedan våren 2019, ersatt av att nämndens ordförande besöker föräldrarådsmöten på enheterna.

Föräldramöten för information och diskussion om verksamheten lokalt, sker minst en gång per år. Vid behov sammankallar rektorerna till extra möten. Vid synpunkter och klagomål agerar man snabbt för att ta hand om detta.

Förskolorna erbjuder föräldrarna minst ett utvecklingssamtal per läsår vilket är vad som anges i läroplanen. Det finns en systematik i genomförandet av samtalen i syfte att främja en ökad fortlöpande dialog med tydlig inriktning mot barnets trivsel, utveckling och lärande, samt att på bästa sätt skapa en samsyn för barnets behov, utveckling och utbildning. I systematiken ingår att dokumentera hur verksamheten svarar mot barnets behov, utmanar intressen och utvecklar förmågor. I utvärdering med medarbetare framkommer det att detta är tidskrävande, men att det bidrar till en tydlighet, röd tråd och utveckling som är positivt för både barn, vårdnadshavare, pedagoger och verksamheten. En framgångsrik metod där det enskilda barnets förändrade kunnande synliggörs.

Ett arbete med att ta fram gemensamma dokument kring utvecklingssamtal har gjorts och dessa används nu.

I och med att förskolan har en ny läroplan som träder i kraft från 1 juli 2019 kommer information kring detta att delges vårdnadshavare på olika sätt. Varje rektor ansvarar för att informera.

Resultat och analys

Rektorernas systematiska kvalitetsarbete visar att många pedagoger är skickliga i att följa barnens utveckling och lärande och kan på ett utmärkt sätt diskutera detta med föräldrar. Årets föräldraenkät visar på en mycket hög nöjdhetsgrad, men det finns några frågeställningar där det finns anledning att arbeta vidare i dialog med våra vårdnadshavare. Dessa frågor ur enkäten är:

1. Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns språk
2. Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för matematik
3. Förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar

För att få en högre nöjdhetsgrad i ovanstående frågor krävs ytterligare utveckling inom varje område. Det krävs att pedagoger berättar mer och visar på konkret för barnen, hur

man arbetar med dessa frågor, visar på exempel i den pedagogiska dokumentationen och i utvecklingsamtalen. Arbetat med nyckelbeteenden som redovisats tidigare i detta dokument hänger samman med detta utvecklingsområde. Även behovet att fortsätta synliggörandet av plan mot kränkande behandlingar kvarstår, men redovisas på annan plats i detta dokument.

Det är sedan länge ett utvecklingsområde att öka andelen vårdnadshavare på föräldramöten och föräldraråd. Enheterna har provat många olika former och tider för att nå målet med ökat deltagande.

En rektor beskriver:

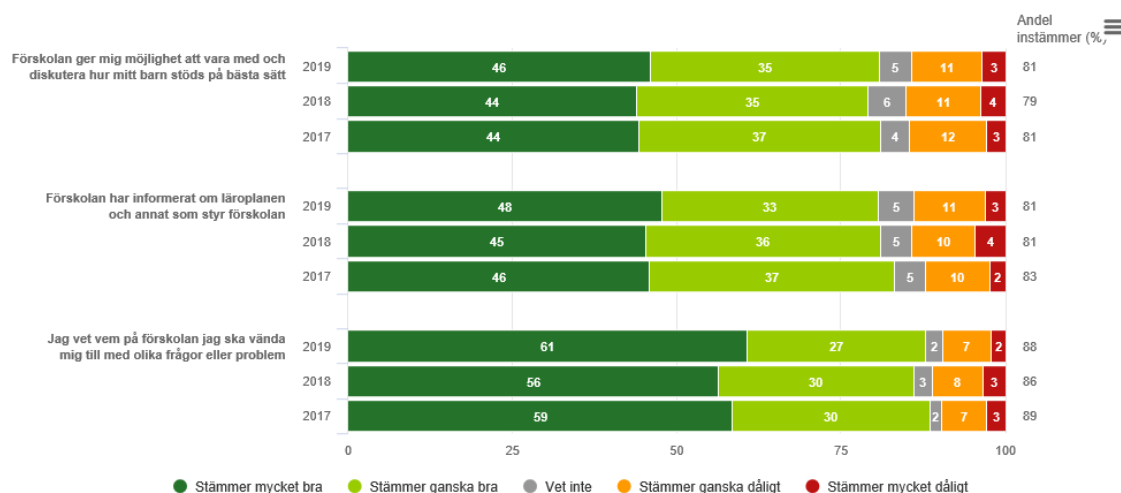
Vi har arbetat utifrån förra årets resultat och har strävat efter ett ökat föräldrainflytande. I höstas bjöds vårdnadshavare in till föräldramöte där de tillsammans med pedagogerna hade en dialog om barnens trygghet, utveckling och lärande och enhetens gemensamma projekt om hållbar framtid/ekologisk känslighet. Utifrån denna form av föräldramöte/intressesamtal har vi fått positiv feedback både från vårdnadshavare och medarbetare. "Det roligaste föräldramöte jag någonsin varit på" var den spontana reflektionen från en vårdnadshavare.

Vi ser fortfarande en låg närvarofrekvens vid F-rådsmöte. Trots insatser som att tidigarelägga mötet för att vårdnadshavare ska kunna ha kvar barnet i förskolans verksamhet under tiden mötet pågår.

Vi kan generellt se att det är allra svårast att locka vårdnadshavare till möten i socioekonomiskt svaga områden. Detta gör det angeläget att skapa mer avslappnade mötesformer för vårdnadshavare inom förskolans verksamhet. Inkluderingen i det svenska samhället börjar för många i förskolan.

Skola och hem

Föräldrar Förskola, Upplands-Bro kommun, Alla

Förskoleenhetens prioriterade målområden

Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Öka andelen närvarande vårdnadshavare på föräldramöten och föräldraråd på alla enheter	pågående
Öka svarsfrekvens på Våga Visa enkäten 2020 jmf med 2019 på alla enheter	pågående

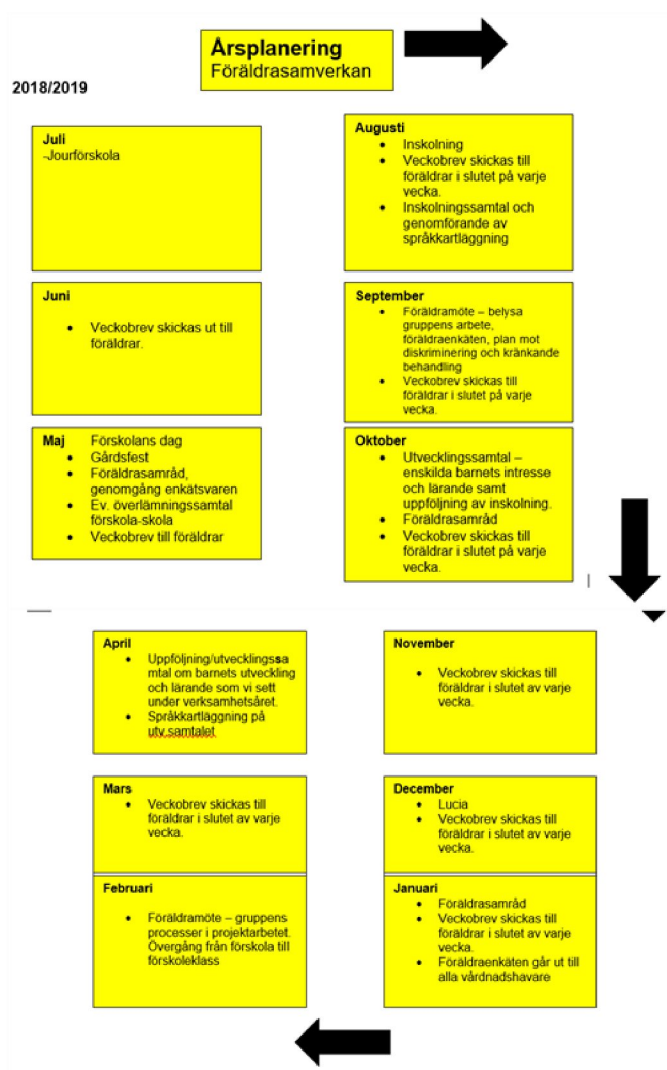
Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Hösten 2019 startades med en gemensam inspirationsföreläsning för rektorer och utvecklingsledare. Temat var att nå fler vårdnadshavare och väcka nyfikenhet på förskolans arbete samt öka känslan av trygghet för vårdnadshavare att besöka förskolan. Ökad inkludering oavsett språk och etnicitet. Nacka kommun berättade om ett förskoleprojekt i samarbete med ett konstmuseum i New York.

Förberedelser inför nästa enkätomgång behöver planeras i god tid, dvs under hösten 2019. Då rektorerna önskar en högre svarsfrekvens 2020.

Dela med sig av goda exempel för att öka närvaro på möten samt öka svarsfrekvens på enkäten. Detta kommer ingå i det gemensamma arbetet i rektorsgruppen under ledning av verksamhetschef på verksamhetsmötestid i november/december.

En rektor beskriver sitt arbete med föräldrasamverkan så här:

7.5 Samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem

Förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet (Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Alla förskolor har en fungerande handlingsplan framtagen i områdesgrupper med rektorer för förskola och grundskola. Utbildningskontoret har sedan hösten 2016 en kommungemensam plan för övergångar från förskola till skola utifrån Skolverkets riktlinjer. Detta i syfte att kvalitetssäkra arbetet och öka likvärdigheten för kommunens alla barn och vårdnadshavare.

Den nya planen har använts av samtliga enheter från och med läsåret 2016/2017 och enheterna upplever att övergångarna fortsatt fungerat bra.

Så här beskriver en rektor det:

Handlingsplanen är ett väl fungerande dokument, som ger pedagogerna en inblick hur processen inför övergången till skolan fungerar, samt ökad förståelse mellan de olika skolformerna. Barnen får ett fungerande avslut i förskolan och en bra start i skolan.

Övergångssamtalet har underlättat för barn, vårdnadshavare och skolan, då de får en mer sammansatt bild av barnens framtida behov.

Resultat och analys

Utvecklingsområden utifrån analys av våra gemensamma styrkor och svagheter:

Det finns ett fungerande samarbete till stöd för barns kontinuerliga utveckling och lärande i förskolan, grundskolan och med fritidshem. Vi har i kommunens verksamheter nätverksmöten, besök på skolgårdarna, möte med klasslärarna och överlämningsamtal. Utvärderingarna leder till att brister rättas till och inte leder till onödiga misstag.

Rektorerna upplever att den gemensamma handlingsplanen fungerar väl.

Barnhälsokonferenserna i verksamhetsområdet där förskoleteamet, resursteamets chef, verksamhetschef förskola samt rektorer deltar, kvalitetssäkrar övergångarna mellan skolformerna ytterligare. Vi kan se att vi blivit bättre på övergångar tack vare våra åtgärder.

Ett område som kvarstår är att ytterligare öka samarbetat mellan förskolor för barn som skall gå till förskoleklass. Träffar mellan barn som ska till samman skola på hösten kan med fördel organiseras för i hela kommunen. Idag finns ett sådant samarbete mellan förskolorna i Bro. Där man upplever att barnen känner sig ännu tryggare inför övergången till skolan, tack vare dessa träffar.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

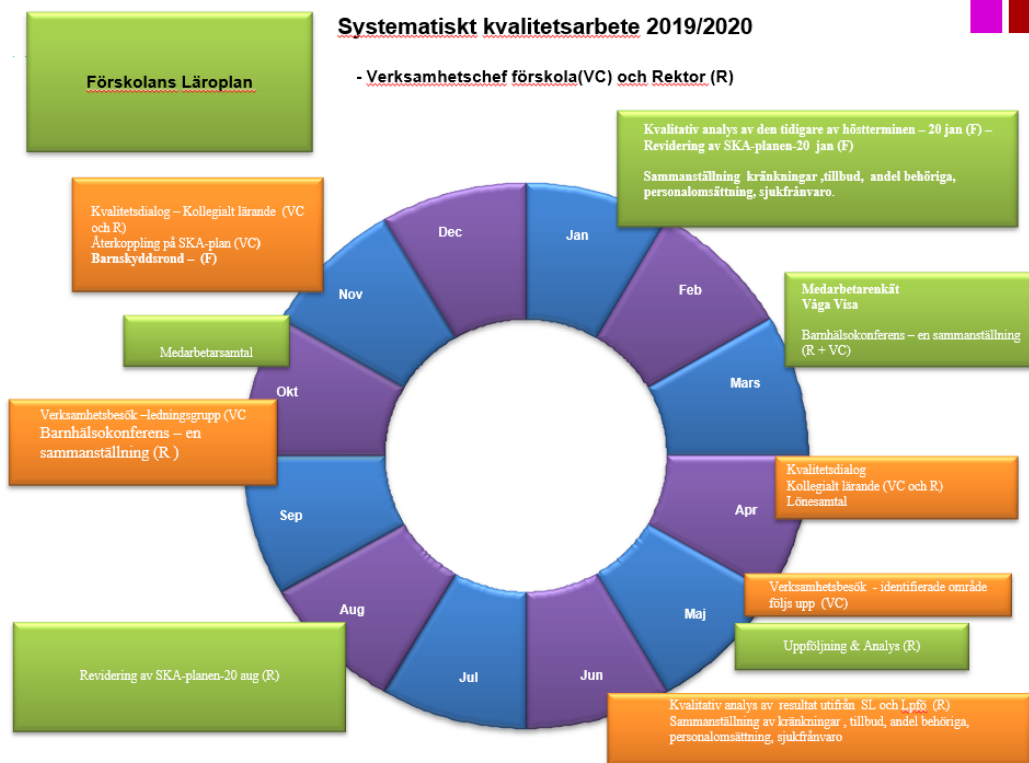
Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Samarbete mellan förskolor i Kungsängen kring femåringar, med skolplacering på samma skola på vårterminen före skolstart.	ej påbörjat

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

7.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Alla som ingår i arbetslaget ska utifrån sina roller genomföra utbildningen i enlighet med de nationella målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra utbildningen och därmed öka måluppfyllelsen. För att stödja och utmana barn i deras lärande behövs kunskap om varje barns erfarenheter, kunnande och delaktighet samt inflytande över och intresse för de olika målområdena. Det behövs också kunskap om hur barns utforskande, frågor, erfarenheter och engagemang tas tillvara i verksamheten, hur deras kunnande förändras samt när de upplever verksamheten som intressant, rolig och meningsfull. Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Det handlar ytterst om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra förutsättningarna för barn att leka, lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan. Det är analyserna av utvärderingens resultat som pekar ut väsentliga utvecklingsområden. All form av utvärdering ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Barn och föräldrar ska vara delaktiga i utvärdering och deras röster ska lyftas fram. (Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Sammanfattning av Systematiskt kvalitetsarbete (SKA) via kvalitetsdialog med huvudmannen.

Under våren 2019 genomförde skolinspektionen en granskning av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete gentemot förskoleverksamheten. Granskningen lämnade inga synpunkter från inspektionen, vilket vi tolkar som ett mycket gott betyg av hur vi genomför arbetet i enlighet med årshjulet ovan.

Huvudmannen besökte under mars 2019 en förskola i varje enhet och tittade då även på lärmiljöerna vid besöket. Vi önskade vid besöket träffa ledningsgruppen. Varje förskolechef beslutade om vilka som hade möjlighet att delta. Frågor lyftes utifrån gemensamma utvecklingsområden i enheternas SKA-rapporter 2018, som huvudmannen identifierade vid uttagandet av enheternas SKA-rapporter i januari 2019. Nedan redovisas svar från dialogerna, fråga för fråga.

1. Beskriv hur enheten arbetar med implementering av handlingsplan flerspråkiga barn (inkl. Hur många barn med annat modersmål än svenska har enheten? Vilka språk finns representerade?)

Samtliga enheter arbetar med implementeringen – någon började arbetet i augusti 2018 och någon är precis i startgroparna, men har en plan för hur arbetet ska gå till. Arbetet följs upp av huvudmannen i juni via en forms-enkät med två frågor:

2. Beskriv hur arbetet med observationer av nyckelbeteenden (utifrån tidigare givet uppdrag) ska gå till, i enheten.

Samtliga enheter har en strategi för hur arbetet med nyckelbeteenden ska gå till på enheten. Nyckelbeteenden är ett undervisade förhållningssätt hos pedagoger som enligt

skolverkets forskning (2016) leder till ökat lärande hos barn. Observation utifrån nyckelbeteenden ska göras i varje enhet utifrån ett givet observationsprotokoll, i tre olika åldersgrupper 1-2 års grupp, en 3-4 års grupp, samt en 5-års grupp.

Huvudmannen följer upp detta i början av juni via en avstämning av det uppdrag enheterna fick i januari 2019 från Kaj Söder Utbildningschef. I syfte att synliggöra kvaliteten i förskolans undervisning.

3. Beskriv enhetens arbetet med tillgänglig undervisning för alla barn, utifrån SPSMs tillgänglighetsverktyg och Digg-it-projektet

Samtliga enheter har strategier för arbetet med tillgänglighetsverktyget. Det ser väldigt olika hur man löst detta och vi är ense om att det viktigaste är att dialogen utifrån de olika områdena i verktyget är levande i arbetslagen och att detta leder till utveckling av tillgänglig undervisning för alla barn. Frågan om åtgärder för förebyggande av kränkning och diskriminering behöver ses över – vad som gäller nationellt är lite oklart. Digg-it 2.0 är i full gång, alla är engagerade och det ger goda ringar på vattnet i alla förskolor. En dela-med-sig-kultur finns synlig i hela förskoleområdet. Broschyren med minsta gemensamma nämnare kring digitaliseringsarbetet delas i dagarna ut till samtliga anställda.

4. Visa ett konkret exempel (gärna via pedagogisk dokumentation) på hur enheten arbetar transdisciplinärt och med lärarledda målstyrda processer utifrån läroplanens strävansmål

Fem enheter hade förberett en presentation av ett exempel som på ett tydligt sätt visade på hur arbets sätt i projekt blir tvärvetenskapligt /transdisciplinärt och där alla områden i läroplanen kunde synliggöras i dokumentationen.

5. Vilka är enheternas styrkor?

- Stolthet över den egna enheten.
- Medarbetarnas kompetens och engagemang.
- Arbets sättet med projekt och processberättelser.
- De utvecklade pedagogiska lärmiljöerna som stöder uppdraget i Lpfö.
- Organisation för minskade barngrupper.
- Ledningsgruppernas ökade samarbete, som ger mycket energi till hela förskolans verksamhet. HEP helt enkelt.
- tydlig ledning med vilja, kompetens och vision.

6. Vilka är enheternas största utvecklingsområden?

- Hålla i arbetet med barnhälsokonferenser, trygg Bas, tillgänglighetsverktyget.
- Fortsätta arbetet med gemensamma ställningstaganden och arbetsmiljön.
- Öka förståelse för hela uppdraget i Lpfö och undervisningsbegreppet via nyckelbeteenden.
- Förtydliga arbetet med diskriminering och kränkande behandling.
- Fortsätta och förtydliga det didaktiska arbetet med ett interkulturellt förhållnings sätt.
- Fortsatt arbete med rolltydlig organisation.
- Arbetsmiljön och samverkan kring denna.

7. Inom vilka områden behöver ni stöd från huvudmannen under kommande år?

- Bättre förutsättningar i form av ökad ram.
- Fortsatt stöd med samordning av gemensamma utvecklingsområden.
- Ökat administrativt stöd för förskolornas styrning och ledning i samband med förskolornas förtydligade undervisningsuppdrag.

Vi genomförde även en större genomlysning av varje enhets arbete med implementering av pedagogernas nyckelbeteende för ökat lärande hos barnen i verksamheten. Observationer i barngrupp utifrån ett gemensamt observationsprotokoll med analys av båda arbetslagen, samt av ledningen delades med verksamhetschef via en forms-enkät i juni 2019. Resultatet visade på både kvalitet och förbättringsområden.

24 förslag till förbättring för ökat lärande och ökad kvalitet utifrån enkätsvaren:

1. Öka rolltydligheten mellan pedagoger.
2. Bättre förberedelser för att öka barns lärande tex genom att erbjuda detaljer som ökar barns intresse, fördjupar intresset.
3. Tydlig introduktion och god balans mellan olika uttryckssätt för att ge barnen många möjligheter att lyckas och lära och behålla sin nyfikenhet.
4. Mer medvetet bjuda in barnens frågor, stanna upp och resonera och se barnens idéer och tankar som en resurs i stunden.
5. Öka antalet öppna frågor till barnen – Hur, Vad, När, Varför?
6. Säkerställa arbetet med interkulturellt förhållningssätt och tillgänglig förskola så alla barn oavsett ålder och språk inkluderas och får en likvärdig utbildning
7. Gemensam plan för kommunikationen i V-klass, samt via kommunikationsstabens tjänster för att synliggöra förskolans uppdrag och barns lärande.
8. Lyfta fram och utveckla arbetssättet med de yngsta barnen.
9. Lyfta fram betydelsen av att pedagogerna delar med sig av egna erfarenheter och tillför nya kunskaper till barnen.
10. Organisera för kompetensutveckling, reflektionstid mm även för barnskötare utifrån ett undervisande förhållningssätt via bland annat nyckelbeteenden.
11. Fortsätta arbeta/reflektera för att öka förståelse och samsyn kring begrepp som ”undervisande förhållningssätt”, ”undersökande förhållningssätt” och ”pedagogstyrd verksamhet”. Likheter och skillnader?
12. Fler samtal på alla nivåer, om hur vi kan förbättra kommunikation med vårdnadshavare.
13. Dela med oss mellan ledningsgrupperna av goda exempel, på hur varje enhet valt att arbeta med att omsätta de teoretiska begreppen till praktisk handling. Hur gör du hos dig? Vad är framgångsrikt?
14. Arbeta med dilemman kring när man som pedagog ska vara upplysande och när man ska ställa öppna frågor och avvakta för att öka förståelsen för uppdraget och ökad yrkesskicklighet.
15. Ta tydlig ställning för barnsyn och förhållningssätt och göra det begripligt för alla.
16. Träna upp förmågan att ge konstruktiv feedback. Professionell inte privat!

17. Reflektera tillsammans kring frågan: Vad händer med likvärdigheten i rutinsituationerna? Lunch, vila, blöjbyten och hur vi ser på tiden på gården?
18. Vi måste arbeta mer kring vår likvärdighet kring förhållningssätt/nyckelbeteenden/projektarbete. Hur får vi dagen att hänga ihop för barnen och att kännas meningsfull för både barn och pedagoger.
19. Fortsätta och lyfta nyckelbeteenden och undervisande förhållningssätt i förskolechefsggruppen, samt våra egna ledningsgrupper och att ha det som en stående reflektionspunkt.
20. Bygga in detta arbete mer systematiskt i våra nätverksgrupper, lärandegrupper mm. Observation, dokumentation, reflektion och feedback för att utveckla verksamheten, är den modell som verkar framgångsrik.
21. Vi behöver ta del av fler exempel på hur pedagogerna identifierar nyckelbeteendena i relation till projekterande arbetsätt.
22. Prata igenom uppföljningen av Ann Åbergs föreläsning, för alla våra förskollärare, tillsammans, så det ger oss maximalt. Koppla till undervisande förhållningssätt via nyckelbeteenden.
23. Organisera för ”ronderingar” för våra medarbetare inom förskolan, enheten kommunens alla förskolor – som metod för att ge varandra stöd för vidareutveckling.
24. Fortsätta inom vårt gemensamma projekt för ”Hållbar utveckling” och bygga undervisande förhållningssätt för alla barn hela dagen och alla situationer/miljöer tillsammans.

Resultat och analys

Resultatet av kvalitetsdialogerna samt enkätsvaren ger en bild som stämmer gott med vad som framkommer som styrkor och utvecklingsområden i enheternas SKA-planer, som verksamhetschef nu tagit del av efter den 20 augusti 2019.

Slutsats:

Vad ett undervisande förhållningssätt i förskolan kan innebära i praktiken och hur vi tolkar det i vår verksamhet.

Pedagogernas närvaro kan bidra till ett vidgat erfarande för barnen som kan leda till ny kunskap om specifika områden, något som inte möjliggörs på samma sätt utan den vuxnes närvaro. Det undervisande förhållningssättet ska utgå från läroplanens strävansmål och utgör då undervisningen i förskolan. Undervisningen kan ske alla tider och i alla situationer under förskoledagen.

Även om barn också lär av varandra kan en pedagog med didaktiska kunskaper ge rikare möjligheter för alla barn att lära i lek. Det verkar som om vissa sätt att delta i barns lek till och med kan bidra till roligare och mer uppskattade lekar utifrån barnens perspektiv, vilket möjliggör ”det lustfyllda lärandet”.

Gick det då att synliggöra någon kvalitet i förskolan via observationerna?

Svaren i enkäten bidrar till ett beskrivande kring till exempel, hur den ökade lusten att lära, möjliggör för barnen att vidga sitt kunnande. Pedagogerna arbetar med stöd av nyckelbeteenden som begrepp, med att förhålla sig till och reflektera kring hur man arbetar mot läroplanens strävansmål, på ett mer medvetet sätt. Detta gör skillnad för

barnen och ger på detta sätt som vi förstår det en ökad kvalitet i undervisningen, i förskolans verksamhet.

Enkäten lyfte även fram såväl goda exempel som förbättringsområden vilka här ovan sammanfattades i 24 förslag till förbättring för ökat lärande och ökad kvalitet utifrån enkätsvaren. Dessa förslag kommer återges till förskolornas ledningsgrupper för att kunna komma vidare i det systematiska kvalitetsarbetet i enheternas SKA-planer utifrån förskoleprogrammets intentioner och nyckelbeteenden specifikt. Vilket ligger helt i linje med den nya läroplanen för förskolan (2018), där undervisningsuppdraget lyfts fram och förtydligas.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Fortsätta vårt nuvarande systematiska kvalitetsarbete.	pågår

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Vi följer vårt årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet och huvudmannens plan för detta.

Se bilaga; *Prioriterade målområden*.

Ändringar görs i samråd med rektorer och medarbetare i syfte att arbeta utifrån ständiga förbättringar. Kvalitetsdialoger sker under september/oktober 2019. Ny rapport tas ut av verksamhetschef efter 20 januari 2020 - uppföljning av mål på enhets- och övergripande nivå sker då enligt årshjulet. Skriftlig feedback till varje rektor ges i februari, samt verksamhetsbesök och kvalitetsdialoger sker sedan i mars/april.

7.7 Jämställdhet mellan flickor och pojkar

Förskolan ska aktivt och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Hur förskolan organiserar utbildningen, hur barnen blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på barnen bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska därför organisera utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet. (Lpfö 18)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Samtliga rektorer ser detta som ett ständigt pågående utvecklingsarbete där pedagogiska diskussioner utifrån jämställdhet mellan kön är en naturlig del av vardagsarbetet på förskolorna. De beskriver även hur de systematiskt strävar efter att ge flickor och pojkar samma möjligheter och förutsättningar till utveckling, lärande, social kompetens och utmaningar utan att fastna i traditionella könsmonster. Det är en del av värdegrundsarbetet.

Miljöerna på förskolorna är i stort sett könsneutrala och stöder på detta sätt likvärdigheten mellan flickor och pojkar.

Rektorerna väljer unisont att även fortsättningsvis lägga extra fokus på jämställdhetsfrågan i sin lokala kompetensutvecklingsplan. Detta styrker uppfattningen

att det är ett ständigt pågående kvalitetsarbete.

Vi behöver fortsätta att utveckla vårt aktiva arbete kring jämställdhet genom att:

- Vi arbetar för att det material som barnen erbjuds inte är könskodat.
- Vi behöver öka kunskapen kring normkritik.
- Vi behöver undersöka vilka val pojkar och flickor erbjuds.
- Vi behöver undersöka hur mycket talutrymme och uppmärksamhetsutrymme pojkar respektive flickor får.
- Vi behöver se över den litteratur som används på förskolan så att barns möjligheter att identifiera sig med rollkaraktärerna har en hög variation.

Några enheter beskriver att de använder skolverkets webbkurs: *Identitet, jämställdhet och digitalisering i förskolan*. Webbkursen har enligt rektorerna gett deltagarna input och möjlighet till gemensamma diskussioner om förhållningssätt och bemötande på förskolan. Pedagogerna får olika uppdrag som de genomför i barngruppen för att sedan återkoppla och dela med sig av deras olika erfarenheter. Syftet är att sprida kunskaper och leda kollegorna mot ett gemensamt interkulturellt förhållningssätt.

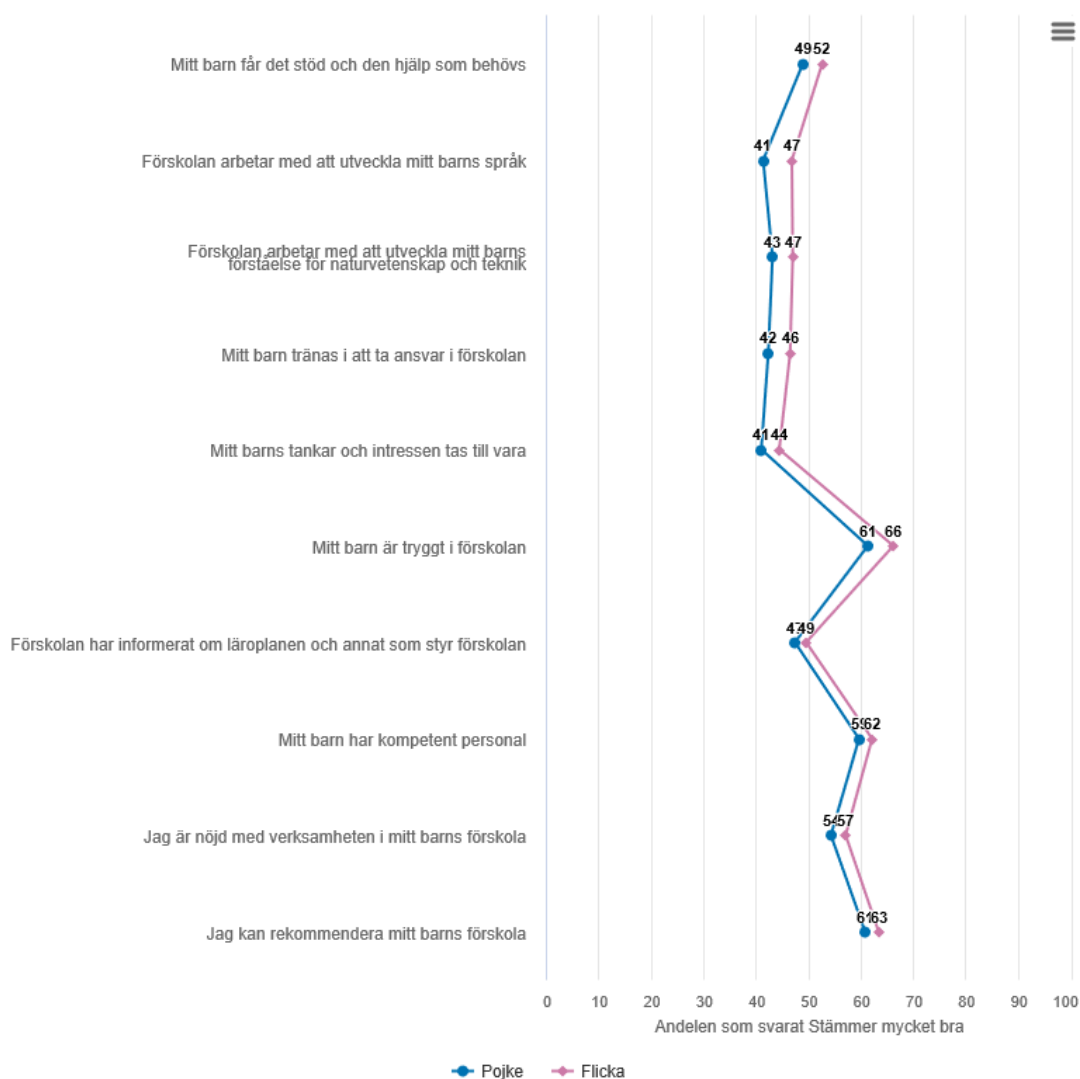
En rektor skriver:

För att få en genusmedveten pedagogik, där alla har samma möjligheter, krävs en medveten reflektion över barns intressen, behov, förutsättningar och möjligheter oavsett kön. "Könsneutrala miljöer och lekar" är ett uttryck som kräver en särskild diskussion. Vad betyder det? Kan vi få det? Ska vi ha det? Vi kan konstatera att en genusmedveten pedagogik inte handlar om att ta bort något, utan istället att om tillföra i både pojkars och flickors miljö. Alla kan vara med på allt, och ibland erbjudas att pröva på mera eller något nytt, i både sin tanke och sin handling. Varje barn har rätt att få blir betraktad som en egen individ och få utveckla en god självkänsla, vare sig man är pojke eller flicka. Pedagogerna uttrycker att skogen, naturen är platser där barnen mer frekvent blandar sig oavsett kön i lekar och undersökande. Vi behöver titta närmare på vad som grundar denna teori i kommande reflektionsforum.

Resultat och analys

Det har skett en stor utveckling i det material verksamheten erbjuder barnen, en större känsla för avkodat material, naturmaterial, återvinningsmaterial mm. Här ser vi att de studiebesök vi genomfört de senaste åren har satt tydliga spår. Rektorsgruppen har besökt Hallonet i Jönköping samt Trollet i Kalmar som båda varit förebildande för Upplands-Bros förskoleverksamhet. Det påbörjade arbetet har enligt rektorernas bedömning skapat en synligt ökad medvetenhet hos alla pedagoger, samt satt igång en process av systematiskt arbete som är tydligt levande i utbildningens olika delar, mest tydligt syns och hörs detta i lärmiljö och undervisningen.

2019, Upplands-Bro kommun, Föräldrar Förskola,

En intressant reflektion från Våga visa enkäten gör oss uppmärksamma på förhållandet mellan hur vårdnadshavare till flickor respektive pojkar upplever verksamheten. Generellt sett upplever vårdnadshavare till flickor verksamheten mer positivt.

På frågan: *Mitt barn är tryggt i verksamheten* är skillnaden störst, 51% av vårdnadshavare till pojkar upplever att verksamheten är trygg för deras barn till skillnad från vårdnadshavare till flickor där 66% upplever att deras barn är tryggt. Den här frågan behöver verksamheten diskutera och reflektera kring.

Trots en ökad medvetenhet som är syn- och hörbar, finns variationer i hur man genomför arbetet i verksamheten kring jämställdhet. Därvid finns mycket kvar att göra, vilket även rektorerna beskriver i sitt systematiska kvalitetsarbete. Målet följer med sen tidigare år och en central satsning bör därför göras för att stötta upp arbetet.

Förskoleenheternas prioriterade målområden

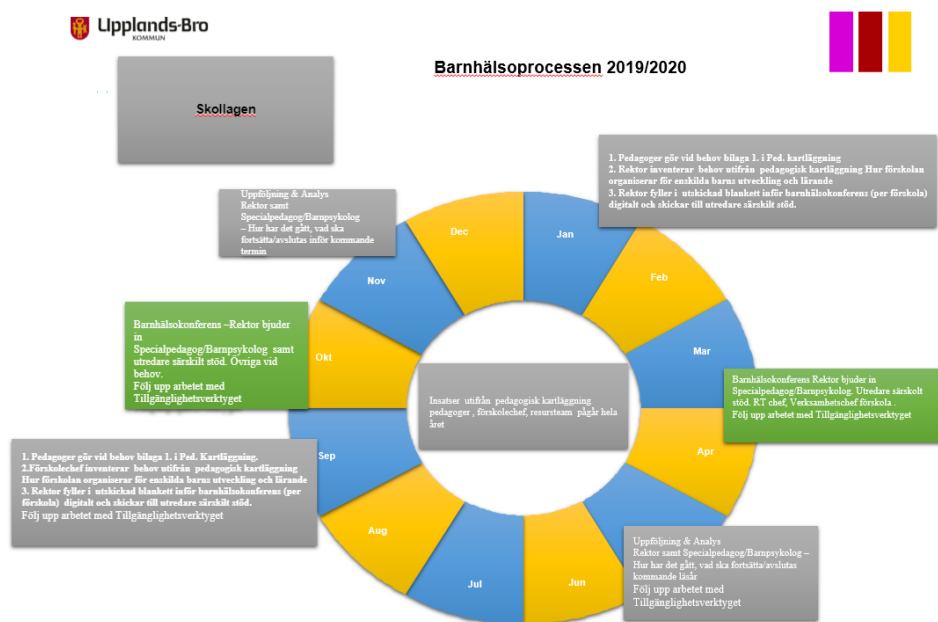
Namn på prioriterat och mätbart mål	Rektors bedömning (pågående / uppnått och avslutas)
Att ge flickor och pojkar samma möjlighet till utveckling, kunskap, social kompetens, glädje och utmaningar utan att hämmas av traditionella könsmönster	pågående
Öka trygghet för pojkar i verksamheten	ej påbörjat

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

- Lyfta frågan om jämställdhetsarbete utifrån arbetet med *Plan mot kränkande behandling*, samt tillgänglig undervisning och likvärdig förskola. Detta görs som uppstart via ett verksamhetsmöte med rektorerna där målen i SKA-planen är sammanställda i en mind-map, samt i kvalitetsdialog höst och vår. Arbetet följs upp i SKA-rapport januari 2020, samt augusti 2020.
- Huvudmannens satsning 2020, på utbildningsinsats utifrån verksamhetsområdets gemensamma *Handlingsplan för att skapa en trygg miljö och förebygga risker vid utsatta situationer i förskolan*, kommer rikta in sig på detta utvecklingsområde.
- I verksamhetsgruppen för rektorer arbeta aktivt med resultatet av Våga Visa, där vårdnadshavare till pojkar upplever en betydligt lägre känsla av trygghet för sitt barn i vår verksamhet. Analysera vad det kan bero på och vad vi kan göra för att förbättra tryggheten för pojkar i verksamheten under 2019 och framåt.

8 Förebyggande arbete kring barns hälsa

Så här genomför vi vårt förebyggande arbete kring barns hälsa

Arbetsätt: Det finns till årshjulet ovan, utarbetade rutiner som tillämpas för arbetet med att uppmärksamma och kartlägga stödbehov, besluta om åtgärder och om när och hur uppföljning ska ske. Av rutinerna framgår också ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna; arbetslaget, rektor, stödfunktioner och verksamhetschef. Arbetslagets beskrivning av verksamhetens förmåga att möta barnens behov och deras dokumentation av verksamheten och barns förändrade kunskande, analyseras tillsammans med förskolechefen och när så är aktuellt även med – förskolepsykolog, samt specialpedagoger och utbildningskontorets utredare för särskilt stöd. Analysen ligger sedan till grund för de beslutade stödinsatserna. Verksamhetschef bedömer utifrån dessa rutiner att verksamheten genomförs på ett sådant sätt att alla barn kan delta. Verksamheten anpassas utifrån den aktuella barngruppen och insatser riktade till barn i behov av särskilt stöd genomförs i den ordinarie verksamheten. Detta systematiska arbete har granskats av skolinspektionen under våren 2019 som en del av deras granskning av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Det pågår ett arbete med gemensamma ställningstaganden kring de pedagogiska lärmiljöerna i syfte att öka kvalitet och medvetenhet i verksamheten. Miljöns betydelse för det enskilda barnets möjligheter att lyckas är en framgångsfaktor enligt SPSM mfl. Miljön på förskolorna är estetisk, väl genomtänkta ur barngruppernas och läroplanens perspektiv och är rikligt utrustad med material som är både stimulerande och exponerat på ett tillgängligt sätt. Utemiljöerna liksom lokalerna är väl disponerade och ger barnen tillfälle till både avskildhet och rörelse. Utevistelsen och arbetssättet där, är ett gemensamt utvecklingsområde som pågår. Verksamhetschef bedömer också att rektorerna är involverad i arbetet med barn i behov av särskilt stöd och tar ansvar för att barnen får sina behov tillgodosedda. Det finns stödstrukturer som kan bistå arbetslagen på förskolan i arbetet med barn i behov av särskilt stöd

Verksamhetschef har, för att skapa förutsättningar i verksamheten kring barn i behov av stöd också gett möjlighet till kompetensutveckling, t ex pedagoger närmast barn med

särskilt stöd gavs möjlighet att få handledning som leds av barnpsykolog från det centrala resursteamet. Detta nätverk som på rektorernas önskan fortsätter under läsåret 2019/2020 ger stöd till våra medarbetare som finns nära barn inom AST- eller NPF-spektrat.

Vi arbetar vidare i samarbete med SPSM som sedan 2016 beviljat verksamheten stadsbidrag för att driva arbetet med att öka tillgängligheten och likvärdigheten mellan kommunala förskolor, samt höja kvaliteten i verksamheten så den vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och inte på subjektiva "tyckanden".

En pedagog per enhet har fått möjlighet via stadsbidraget att arbeta handledande, i syfte att ge stöd åt kollegor på plats i hur förskolan kan kartläggas utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Projektet har gett ringar på vattnet och med hjälp av förnyat stöd från SPSM hoppas vi erbjuda ytterligare ett år, 2020, med detta utökade stöd.

En ytterligare del i att leda och skapa förutsättningar för detta arbete handlar om det systematiska kvalitetsarbetet där huvudmannen våren 2018 initierade ett nytt arbetsätt för att kvalitetssäkra arbetet kring barns rättigheter, enligt skollagen (kap.8). Detta utifrån ett gemensamt behov av att utveckla uppföljningen kring verksamhetens förmåga att möta alla barn, som framkom i förskolornas systematiska kvalitetsarbete 2017. Där finns nu en fungerande systematik för hur barngrupper och enskilda barn följs upp under året. Det sker i nära samarbete mellan avdelningens pedagoger, förskolechef, specialpedagoger, det centrala resursteamet, samt verksamhetschef förskola. Utgångspunkten är ett gemensamt framtaget dokument "Pedagogisk kartläggning" som består av flera olika steg.

1. Arbetslagets frågor kring barn som väcker funderingar – lyfts med förskolechef.
2. Pedagogisk kartläggning – görs vid behov – pedagoger samt vårdnadshavares uppfattning tas i beaktande – och barnets där så är möjligt utifrån ålder och mognad.
3. Beslut och plan för särskilda stödinsatser – i samverkan med specialpedagoger och det centrala resursteamet.
4. Uppföljning och beslut om nästa steg – tas i samråd förskola, specialpedagoger och resursteam, alternativt direkt vid terminens *Barnhälsokonferens*.

Utvärderingar av barnhälsoarbetet visar att detta har ökat rektorernas trygghet i att alla barn får det de har rätt till. Även huvudmannen kan på detta sätt säkerställa att barn inte faller mellan stolar utan att åtgärder sätts in, avslutas eller initieras med en kontinuitet.

Lsåret 18/19 genomfördes enligt handlingsplanen "förebygga risk i förskolan" även en storföreläsning kring temat "Våld i nära relationer" för alla medarbetare, där även alla fristående aktörer bjöds in.

Resultat och analys

Den analys, verksamhetschef kunnat se, av ovan nämnda insatser är att antalet klagomål från vårdnadshavare till barn i behov av stöd till en början sjönk till ett närmast obefintligt antal. Våra medarbetare upplever (via kvalitetsdialoger, enkäter och skattningar) sig mer trygga och professionella gällande barn med särskilda behov. Det finns en ökad samsyn på bemötande och förhållningssätt samt en tydlighet i hur vi tillsammans arbetar för barnets bästa. Dock ser vi just nu 2019 en ökning av oro hos medarbetare och vårdnadshavare kring kvaliteten på detta goda arbete. Om förutsättningarna ändras och möjligheten till att ge alla barn det stöd de har rätt till minskar kommer stress och klagomål på nytt kunna eskalera i organisationen. De risker

som föreligger är dels om svårigheten att rekrytera kvarstår, vilket är en risk för ökad både omedveten och medveten inkompetens hos medarbetare nära barnen, men även att den kvalitet i form av antal heltider/barn som budgetramen tillåter, kan komma att minska. Minskad kompetens och en snävare ram kan slå hårt mot både barnhälsan och utbildningsuppdraget enligt skollagen och förskolans läroplan.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Vi fortsätter att arbeta utifrån vårt årshjul.

Insatser för förskollärare fortsätter för ökad yrkesskicklighet, samt även särskilt riktade insatser mot barnskötare i verksamheten. Utbildningar sker samordnat i hela verksamhetsområdet 2019/2020. Fokus på nyckelbeteenden hos pedagoger för ökad möjlighet till lustfyllt lärande, omsorg och utveckling hos barnen.

En omorganisation av det specialpedagogiska stödet har skett för att ge handledning utifrån rektorernas behov, nära barngrupperna. Den nya organisationen behöver landa och implementeras. Effekten av denna åtgärd ska utvärderas i maj 2020.

Tecken som stöd är ett verktyg som vi fortsätter att utbilda kring via specialpedagogerna.

Arbetet med tillgänglighetsverktyget fortsätter och fördjupas.

9 Synpunkter och klagomål

Skollagens bestämmelser om klagomålshantering

Enligt 4 kap. 7-8 §§ skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det är upp till varje huvudman att själv bestämma hur klagomålshanteringens ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna lämnas. Huvudmannen ska informera barn, elever och vårdnadshavare om rutinerna så att de vet hur de går till väga för att lämna ett klagomål. Om handläggningen av ett klagomål visar att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att bristerna åtgärdas.

Enligt 4 kap. 7-8 §§ i skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Utbildningsnämnden beslutade den 3 mars 2015 om klagomålsrutiner för huvudmannens verksamheter. Rutinerna gäller all verksamhet inom Utbildningsnämnden och alla kan lämna klagomål och synpunkter. Med klagomålslämnare avses vanligen barn, elever, vårdnadshavare eller andra intressenter. Genom klagomål uppmärksammas fel och brister som kan finnas och genom detta skapas möjligheter att kunna åtgärda brister på ett effektivt sätt. Samtidigt ges kommuninvånare tillfälle att ge positiva synpunkter. Synpunkter är ett vidare begrepp än klagomål och kan även bestå av exempelvis beröm eller förslag. Även synpunkter bör tas om hand på samma sätt som klagomål.

Klagomål riktas först till ansvarig pedagog, därefter till ansvarig chef, ansvarig verksamhetschef och sedan via kommunens klagomålshantering så att ärendet blir diariefört.

En rektor beskriver:

När det handlar om klagomål, kan det ibland behövas en utredning. Rektor utreder skyndsamt via en kartläggning av vad som hänt och fattar därefter beslut om eventuella åtgärder. Rektor följer upp klagomålet efter utredningens slut både med vårdnadshavare och berörda pedagoger. Ärendet kan senare fungera som ett lärande exempel för alla pedagoger. Det sker i så fall utifrån stor respekt för tystnadsplikt. Vi har beslutat att vänligt lyssna, men alltid rikta blicken mot barnets bästa, utifrån förskolans uppdrag.

Resultat och analys

De flesta klagomål som gått till rektorer under läsåret 2018/2019 från vårdnadshavare har gällt arbete kring barn i behov av särskilt yrkesskickliga pedagoger samt frågor kring den pågående förändringen från avdelning till barngrupp för att möta skolverkets rekommendationer kring minskade barngrupper.

Vikariesituationen återkommer under de perioder när många medarbetare blir sjuka samtidigt. Det är samma frågor som huvudmannen fått att hantera under läsåret. Brist på vikarier/personal alternativt för många vuxna kring barnen är då innehållet i klagomålen.

Diariieförda synpunkter/klagomål till huvudmannen för läsåret 2018/2019

- Diariieförda anmälningar om kränkande behandling till huvudman läsåret 2018/2019: 5 anmälningar om kränkande behandling till huvudman för läsåret 18/19, samtliga är gjorda vt 19.

Diarieförda anmälningar till Skolinspektionen för läsåret 18/19: 2 anmälningar vilka är utredda och klara där inspektionen bedömer att förskolorna agerat i enlighet med regelverket.

Ärenden som inkommit har avsett synpunkter kring brister i omsorg & tillsyn, särskilt stöd samt bemanning och lokaler. Brister har åtgärdats där så har behövts.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

- Arbetet med att vid förskolestarten informera vårdnadshavare om verksamhetens rutiner för klagomålshantering fortsätter som tidigare.
- Rutinerna för klagomålshandlingen finns synliggjorda i verksamheten för både vårdnadshavare och medarbetare.
- Rutiner för klagomålshantering finns synliggjort på kommunens hemsida.

Sammanfattning av enkäten kring vårens observationsuppdrag kring pedagogers nyckelbeteende för ökat lärande hos barnen.

Marie Lindvall Wahlberg

Verksamhetschef förskola

2019-08-12

Bakgrund och syfte:

Under våren 2019 hade samtliga rektorer i förskoleverksamheten i Upplands-Bro kommun, i uppdrag att genomföra observationer i olika åldersgrupper (yngre och äldre) kring nyckelbeteenden hos pedagoger för ökat lärande hos barnen i enlighet med det lokala förskoleprogrammet (2016). Syftet var att se om vi kunde konkretisera och förtydliga vad ett undervisande förhållningssätt i förskolan kan innebära i praktiken, och hur vi tolkar det i vår verksamhet. Samt om det gick att synliggöra kvalitet i förskolan och vad det kan vara? Vilka goda exempel kunde vi finna och vilken utvecklingspotential fanns i arbetet.

Utgångspunkten var den nya läroplanen för förskolan (2018) där begreppet undervisning, särskilt betonas och lyfts fram. Undervisning enligt skollagen 1 kap 3 §: *sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden* (SFS 2010:800).

Enkäten innehöll 13 frågor kring hur man arbetat med observationsuppgiften, samt vad observationerna som gjorts, hade visat i de olika åldersgrupperna samt vilka slutsatser pedagoger i barngrupp och ledningsgruppen på varje enhet gjort, efter analys av observationerna.

I sammanfattningen har vi valt att fokusera på dessa fyra frågor ur enkäten:

1. Våra slutsatser som analysen gav är när det gäller våra styrkor generellt och våra styrkor specifikt kring ett undervisande förhållningssätt
2. Våra slutsatser som analysen gav när det gäller våra utvecklingsområden generellt och våra utvecklingsområden specifikt kring ett undervisande förhållningssätt
3. Vad skulle kunna vara ett naturligt och önskvärt nästa steg för att arbeta vidare mot ett undervisande förhållningssätt i din enhet?
4. Övriga tankar du har kring hur kvalitet i förskolan kan och bör synliggöras?

Svaren redovisas nedan under tre rubriker:

1. 17 Goda exempel som enkäten kring nyckelbeteenden gav.
2. 20 punkter som enligt enkätsvaren har utvecklingspotential.

3. 24 förslag till förbättring för ökat lärande och ökad kvalitet utifrån enkätsvaren.

17 Goda exempel som enkäten kring nyckelbeteenden gav:

1. Det synliggjorde mycket av nyckelbeteenden "berömma", "förstärka" och "uppmuntra".
2. Pedagogerna följer barnens intresse, och tar barnens perspektiv och kan avvakta för att ge barnen tid att lösa saker själva.
3. Våra styrkor är att metoden vi använder för förskolans utbildning och undervisning främjar i sig användandet av nyckelbeteenden annars lyckas vi inte med att ha en hög kvalitet i undervisningen. Därav ser vi att många pedagoger använder nyckelbeteenden i högre utsträckning än vad de tror själva.
4. Att arbeta metodiskt och med täta uppföljningar och coachning samt återknyta arbetet med den röda tråden gör att pedagogerna hamnar mer rätt i bemötande och lärande.
5. Medarbetarna har blivit mer medvetna om betydelsen av de olika nyckelbeteenden vilket har lett till större medvetenhet om det undervisande förhållningssättet och vad det kan vara.
6. Pedagogerna har reflekterat regelbundet på basreflektionerna om förhållningssätt och nyckelbeteendena och det har gett positivt resultat. Pedagogerna upplever att de är konkretiserande där de hjälper till att förtydliga begrepp och fungera därmed som stöd för barnens tänkande och språkutveckling. De skapar mindre grupper där barnen får att möjliggöra språkreflektioner och ökad taltid för varje barn.
7. Som ledning kunde vi via observationer och självskattningar se tillåtande pedagoger som skapade förutsättningar för barnen att våga sig på saker som de själva var nyfikna på. Pedagogerna var också avvaktande och gav barnen utrymme för att komma på lösningar själva.
8. Vi kunde se att det var framgångsrikt, för att nå fördjupat lärande, att låta barnen få tid och prova och prova igen, långa processer. Förskolan som tids-oas!
9. Vi såg konkretiserande pedagoger nära med de yngsta barnen som hjälper till att förtydliga begrepp och fungera därmed som stöd för barnen tänkande och språkutveckling. Det här syns på hela enheten bland de yngsta barnen. Så viktigt när vi har många barn med olika kulturella bakgrunder.
10. Vi upplever redan nu att barngruppen leker mer och har större uthållighet i lekarna efter att vi har tagit tid att medvetet gå in i den rolltagande nyckelrollen. Exempelvis går vi in i olika roller och sjunger och dansar tillsammans. Det märks att barnen uppskattar och efterfrågar just dessa aktiviteter. Aktiviteterna fortsätter sedan länge och fler barn vill vara med.

11. I pedagogernas reflektion och dokumentation kan jag se att de blir alltmer trygga med begreppens betydelse och medvetna om sitt eget beteende och hur viktigt det är att erbjuda en tillåtande lärmiljö.
12. Pedagogerna visar genuint intresse för barnens tankar, idéer och lösningar, de är också väldigt aktiva med barnen. Följer barnens intressen. Ställer öppna och utmanande frågor som barnen intresserar sig för. Skapar lärandesituationer. Pedagogerna avbryter inte barnen utan lyssnar klart på alla barn.
13. Vi ser yrkesskickliga pedagoger som håller fast vid samtalet, och fungerar som motor. "Vad kommer ur skorstenen? Var kommer röken ifrån? Varför kommer det rök? Har alla hus en skorsten? De avvaktar och väntar in barnen. Närande. Fina samtal. Tar barnens frågor på allvar.
14. En styrka vi uppmärksammat är att pedagogerna visar en hög förmåga att ställa öppna och intressanta frågor som barnen intresserar sig för. Det gör att samtalen hela tiden går framåt. Pedagogerna är förklarande och barnen ges många begrepp och får utmaningar i språket.
15. Pedagogerna går in i leken i olika roller. Jag upplever att personalen har ett fint tillåtande förhållningssätt med barnen i fokus. Barnen ges möjlighet att utforska och öva sina förmågor och våga lita till sin egen förmåga.
16. Ett exempel; i tvättrummet uppstår en spontanlek där barnen hoppar från "fotpallarna". Är vi tillåtande och uppmuntrar leken ser vi turtagning och samspel, hopptechnik och motorik. Vi ser sedan hur barnen använder sin hopptechnik i andra sammanhang, både inne och ute. När pedagogen deltar i barnens rollek och utvecklar leken vidare genom att vara rolltagande, kan egentligen alla nyckelbeteenden identifieras om de är medvetandegjorda hos pedagogerna.
17. Det blir tydligt, via observationerna att mindre sammanhang har stor betydelse, för pedagogens förutsättning att använda alla nyckelbeteenden i interaktionen med barnen.

20 punkter som enligt enkätsvaren har utvecklingspotential:

1. Rolltagning mellan pedagogerna skulle kunna vara mer uttalad, för att gynna ett undervisande förhållningssätt.
2. Många oreflekterade ställningstagande i stunden som genom förberedelser skulle kunna generera barnens lärande bättre.
3. Rollfördelningen mellan pedagoger och barn är tydligt tillåtande men med skarpt fokus på uppdraget och med respekt för barnet som hade rollen att dela med sig. Observationen synliggjorde hur mycket taltid varje barn erbjöds i just den här stunden
4. Pedagogerna upplevde det svår med fördjupning

5. Pedagogerna upplevde att de inte ställde så mycket öppna frågor till barnen
6. Barnen blir tydligare inkluderade utifrån sina språkliga förutsättningar.
7. De yngre barnen behöver "lyssnas" på fler språk - fysiskt och språkligt
8. V-klass bör varje vecka synliggöra barnens undersökande/lärande kopplat till styrdokument. Undervisningen blir då synliggjord.
9. Prioritera utvecklingsledarens nära samarbete med projektgrupperna i teamen.
10. De som arbetar med de yngsta upplever att de inte tillräckligt ofta avvaktar och inväntar barnens tankar, initiativ.
11. Men de äldre barnen upplever pedagogerna att de sällan, delar med sig av egna upplevelser och kunskaper.
12. Vi behöver arbeta mer även med barnskötarna med nyckelbeteenden utifrån det undervisande förhållningssätt vi vill se i verksamheten.
13. Arbetslagen intar ett undervisande förhållningssätt men i varierande grad. En del arbetslag har arbetat mer undersökande i sitt undervisande medan en del arbetar mer pedagogstyrt.
14. Utveckla föräldrakommunikationen för att synliggöra vad vi gör och varför.
15. Pedagogerna det är svårt att omsätta de teoretiska begreppen till praktisk handling, det kräver mycket reflektioner och samtal kring vad de betyder och hur man ska arbeta med dem.
16. Svårt att vara upplysande, man vågar inte riktigt berätta hur något förhåller sig på riktigt för man vill att barnen ska få tänka själva. Det är svårt att veta som pedagog när man ska vara upplysande och när man ska ställa öppna frågor och avvakta.
17. Vårt systematiska kvalitetsarbete ser vi leder till ökad kvalitet både på kort och lång sikt.
18. Att kommunicera bättre mellan pedagogerna så att det blir ett mer likvärdigt förhållningssätt mot barnen
19. Vid lunchsituationen kunde man se olika nyckelbeteenden på olika baser med de yngsta. Här var man olika tillåtande och närande i samtalen. I rutinsituationer kan det skilja sig mer mellan pedagogers förhållningssätt vilket då påverkar möjligheten för barnens lärande.
20. Saknar lite av den röda tråden, kopplingen till Lpfö och projekten som pågår, exempelvis när man besökt lekparken, i stationerna och i innemiljön.

24 förslag till förbättring för ökat lärande och ökad kvalitet utifrån enkätsvaren:

1. Öka rolltydligheten mellan pedagoger
2. Bättre förberedelser för att öka barns lärande tex genom att erbjuda detaljer som ökar barns intresse, fördjupar intresset
3. Tydlig introduktion och god balans mellan olika uttryckssätt för att ge barnen många möjligheter att lyckas och lära, och behålla sin nyfikenhet

4. Mer medvetet bjuda in barnens frågor, stanna upp och resonera och se barnens idéer och tankar som en resurs i stunden.
5. Öka antalet öppna frågor till barnen – Hur, Vad, När, Varför?
6. Säkerställa arbetet med interkulturellt förhållningssätt och tillgänglig förskola så alla barn oavsett ålder och språk inkluderas och får en likvärdig utbildning
7. Gemensam plan för kommunikationen i V-klass samt via kommunikationsstabens tjänster för att synliggöra förskolans uppdrag och barns lärande.
8. Lyfta fram och utveckla arbetssättet med de yngsta barnen
9. Lyfta fram betydelsen av pedagogerna delar med sig av egna erfarenheter och tillför nya kunskaper till barnen.
10. Organisera för kompetensutveckling, reflektionstid mm även för barnskötare utifrån ett undervisande förhållningssätt via bland annat nyckelbeteenden
11. Fortsätta arbeta/reflektera för att öka förståelse och samsyn kring begrepp som ”undervisande förhållningssätt”, ”undersökande förhållningssätt” och ”pedagogstyrd verksamhet”. Likheter och skillnader?
12. Fler samtal på alla nivåer, om hur vi kan förbättra kommunikation med vårdnadshavare.
13. Dela med oss mellan ledningsgrupperna av goda exempel, på hur varje enhet valt att arbeta med att omsätta de teoretiska begreppen till praktisk handling. Hur gör du hos dig? Vad är framgångsrikt?
14. Arbeta med dilemman kring när man som pedagog ska vara upplysande och när man ska ställa öppna frågor och avvakta för att öka förståelsen för uppdraget och ökad yrkesskicklighet.
15. . Ta tydlig ställning för barnsyn och förhållningssätt och göra det begripligt för alla.
16. Träna upp förmågan att ge konstruktiv feedback. Professionell inte privat!
17. Reflektera tillsammans kring frågan: Vad händer med likvärdigheten i rutinsituationerna? Lunch, vila, blöjbyten och hur vi ser på tiden på gården?
18. - Vi måste arbeta mer kring vår likvärdighet kring förhållningssätt/nyckelbeteenden/projektarbete. Hur får vi dagen att hänga ihop för barnen och kännas meningsfull för både barn och pedagoger.
19. Fortsätta och lyfta nyckelbeteenden och undervisande förhållningssätt i förskolechefgruppen samt våra egna ledningsgrupper och att ha det som en stående reflektions punkt.
20. Bygga in detta arbete mer systematiskt i våra nätverksgrupper, lärandegrupper mm. Observation, dokumentation, reflektion och feedback för att utveckla verksamheten, är den modell som verkar framgångsrik.
21. Vi behöver ta del av fler exempel på hur pedagogerna identifierar nyckelbeteendena i relation till projekterande arbetssätt.

22. Prata igenom uppföljningen av Ann Åbergs föreläsning, för alla våra förskollärare, tillsammans, så det ger oss maximalt. Koppla till undervisande förhållningsätt via nyckelbeteenden.
23. Organisera för ”ronderingar” för våra medarbetare inom förskolan, enheten kommunens alla förskolor – som metod för att ge varandra stöd för vidareutveckling.
24. Fortsätta inom vårt gemensamma projekt för ”Hållbar utveckling” och bygga undervisande förhållningsätt för alla barn hela dagen och alla situationer/miljöer tillsammans!

Slutsats:

Vad ett undervisande förhållningsätt i förskolan kan innebära i praktiken, och hur vi tolkar det i vår verksamhet.

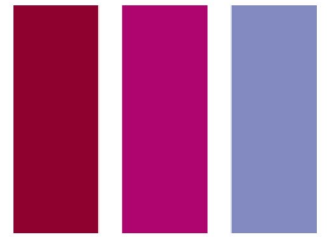
Pedagogernas närvaro kan bidra till ett vidgat erfarande för barnen som kan leda till ny kunskap om specifika områden, något som inte möjliggörs på samma sätt utan den vuxnes närvaro. Det undervisande förhållningsättet ska utgå från läroplanens strävansmål och utgör då undervisningen i förskolan. Undervisningen kan ske alla tider och i alla situationer under förskoledagen.

Även om barn också lär av varandra kan en pedagog med didaktiska kunskaper ge rikare möjligheter för alla barn att lära i lek. Det verkar som om vissa sätt att delta i barns lek till och med kan bidra till roligare och mer uppskattade lekar utifrån barnens perspektiv, vilket möjliggör ”det lustfyllda lärandet”.

Gick det då att synliggöra någon kvalitet i förskolan via observationerna?

Svaren i enkäten bidrar till ett beskrivande kring till exempel, hur den ökade lusten att lära, möjliggör för barnen att vidga sitt kunnande. Pedagogerna arbetar med stöd av nyckelbeteenden som begrepp, med att förhålla sig till och reflektera kring hur man arbetar mot läroplanens strävansmål, på ett mer medvetet sätt. Detta gör skillnad för barnen och ger på detta sätt som vi förstår det en ökad kvalitet i undervisningen, i förskolans verksamhet.

Enkäten lyfte även fram såväl goda exempel som förbättringsområden vilka här ovan sammanfattades i 24 förslag till förbättring för ökat lärande och ökad kvalitet utifrån enkätsvaren. Dessa förslag kommer återges till förskolornas ledningsgrupper för att kunna komma vidare i det systematiska kvalitetsarbetet i enheternas SKA-planer utifrån förskoleprogrammets intentioner och nyckelbeteenden specifikt. Vilket ligger helt i linje med den nya läroplanen för förskolan, där undervisningsuppdraget lyfts fram och förtydli

Bilaga 2

Underlag för bedömning kring verksamhetens förmåga att möta barns behov av anpassningar och särskilt stöd i förskolan.

**Marie Lindvall Wahlberg, verksamhetschef förskola 2019-01- 30 reviderat
2019-08- 30**

De frågor som underlaget utgått ifrån är följande:

- 1. Har förskolan arbetssätt för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd?**
- 2. Tillgodoses behov av särskilt stöd så långt som möjligt i den ordinarie verksamheten?**
- 3. Finns det stödfunktioner och stödstrukturer som kan bistå förskolepersonalen i arbetet med barn i behov av särskilt stöd?**

Arbetsätt: Det finns utarbetade rutiner som tillämpas för arbetet med att uppmärksamma och kartlägga stödbehov, besluta om åtgärder och om när och hur uppföljning ska ske. Av rutinerna framgår också ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna; arbetslaget, rektor och stödfunktionerna. Arbetslagets beskrivning av verksamhetens förmåga att möta barnens behov och deras dokumentation av verksamheten och barns förändrade kunnande, analyseras tillsammans med rektor och specialpedagog, när så är aktuellt, även med kommunens resursteam – förskolepsykolog samt utredare särskilt stöd. Analysen ligger sedan till grund för de beslutade stödinsatserna.

Inkludering: Huvudmannen bedömer att verksamheten genomförs på ett sådant sätt att alla barn kan delta.

Verksamheten anpassas utifrån den aktuella barngruppen och insatser riktade till barn i behov av särskilt stöd genomförs i den ordinarie verksamheten. Miljön på förskolan är estetisk, välgenomtänkt ur barngruppens och läroplanens perspektiv och rikligt utrustad med material som är både stimulerande och exponerat på ett tillgängligt sätt. Det pågår ett arbete med gemensamma ställningstaganden kring de pedagogiska lärmiljöerna i syfte att öka kvalitet och medvetenhet i verksamheten. Miljöns betydelse för det enskilda barnets möjligheter att lyckas är en framgångsfaktor enligt SPSM m.fl. Utemiljöerna liksom lokalerna är väl disponerade och ger barnen tillfälle till både avskildhet och rörelse. Huvudmannen bedömer också att rektor är involverad i arbetet med barn i behov av särskilt stöd och tar ansvar för att barnen får sina behov tillgodosedda.

Stödstrukturer: Huvudmannen anser att det finns stödstrukturer som kan bistå arbetslagen på förskolan i arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

Huvudmannen har, för att skapa förutsättningar i verksamheten kring barn i behov av stöd gett möjlighet till kompetensutveckling, t ex genom autismcenter på Rosenlund i Stockholm samt via huvudmannens satsning i samarbete med SPSM där ett intensivt utvecklingsarbete har pågått under flera år och samtliga medarbetare har deltagit på storföreläsningar (alla medarbetare i kommunens alla förskolor) från Bella Berg (Autismcenter, 2017) samt från Maggie Dillner (Speciella AB, 2017), handledning för medarbetare nära barn (både med och utan diagnos) inom autismspektrumliknande tillstånd har genomförts då pedagoger närmast barn med särskilt stöd gavs möjlighet att få handledning under två terminer med Bella Berg eller Maggie Dillner. Detta nätverk övergick våren 2018 i huvudmannens egen regi och leds av barnpsykolog från det centrala resursteamet som en del i huvudmannens riktlinje för arbete med barn i nom autismspektrumliknande tillstånd (AST) som beskrivs nedan. Nätverket fortsätter under läsåret 2019/2020 efter beslut i rektorgruppen.

En storföreläsning kring lågaffektivt bemötande med psykolog Bo Hejlskov Elvén (2018) har erbjudits alla medarbetare i förskolorna i kommunen som en fortsatt pågående kompetensutveckling. Parallellt med detta har en referensgrupp bestående av verksamhetschef förskola, två rektorer, en biträdande rektor med specialpedagogisk kompetens, två specialpedagoger samt barnpsykolog från centrala resursteamet via studiebesök, litteraturläsning och diskussionsseminarier arbetat fram en kommundemensam policy kring barn inom AST, se separat bilaga. Detta för att skapa en trygg och professionell grund för rektorer och medarbetare i mötet med barn och vårdnadshavare, öka likvärdigheten mellan kommunala förskolor samt höja kvaliteten i verksamheten så den vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och inte på subjektiva tyckanden.

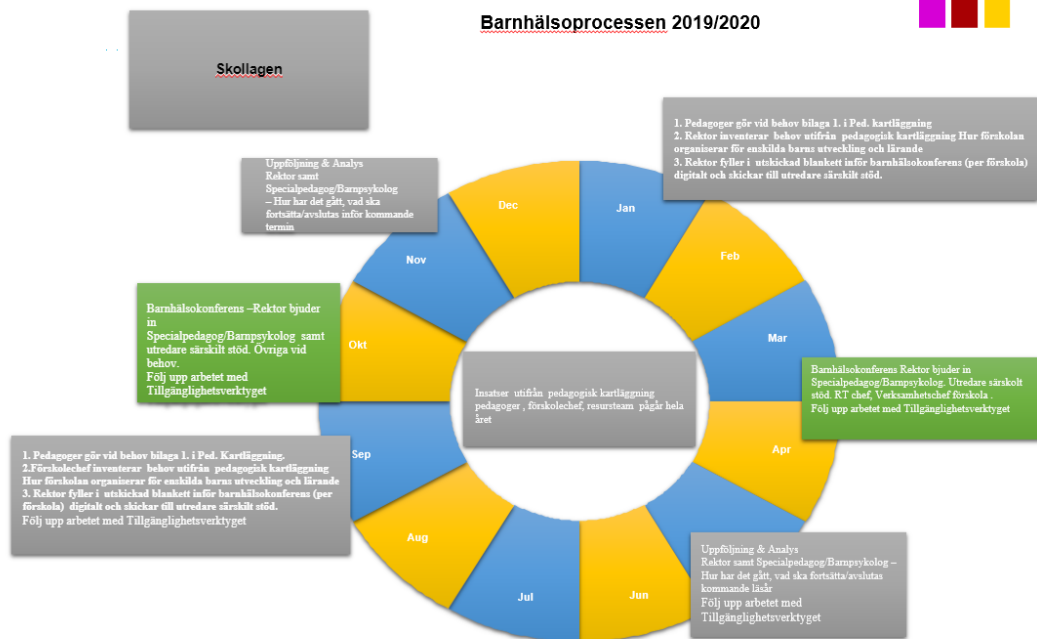
Huvudmannen organiserade under 2016/2017 i samarbetet med SPSM ett pilotprojekt som hölls av resursteamet och verksamhetschef förskola kring utbildandet i SPSM's tillgänglighetsverktyg. En pedagog per förskola fick en fördjupad utbildning kring verktyget i syfte att ge stöd åt kollegor på plats i hur förskolan kan kartläggas utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Projektet har gett ringar på vattnet och med hjälp av förnyat stöd från SPSM kunde huvudmannen erbjuda ytterligare 60 pedagoger att delta i en samordnad utbildning kring verktyget på SPSM under hösten 2018. Våren 2019 fick verksamheten förnyat stadsbidrag beviljat från SPSM och har då kunnat vidga arbetet till att omfatta ett handlingsuppdrag på varje enhet av en av rektorer utvald, särskilt yrkesskicklig pedagog. Syftet har varit att öka tillgängligheten i undervisningen för alla barn via digitala verktyg. Inför 2020 söker huvudmannen nya bidrag för att få fortsätta arbetet som visat sig framgångsrikt och kvalitetshöjande i den handlingar som sker närmast barnen i verksamheten.

Den analys, huvudmannen kunnat se av ovan nämnda insatser är att Det finns en ökad samsyn på bemötande och förhållningssätt samt en tydlighet i hur vi tillsammans arbetar för barnets bästa.

En ytterligare del i att leda och skapa förutsättningar för detta arbete handlar om det systematiska kvalitetsarbetet där huvudmannen våren 2018 initierade ett nytt arbetssätt för att kvalitetssäkra arbetet kring barns rättigheter, enligt skollagen (kap.8). Detta utifrån ett gemensamt behov av att utveckla uppföljningen kring verksamhetens förmåga att möta alla barn, som framkom i förskolornas systematiska kvalitetsarbete 2017. Där finns nu en fungerande systematik för hur barngrupper, enskilda barn följs upp under året. Det sker i nära samarbete mellan avdelningens pedagoger, rektor, specialpedagog, det centrala resursteamet samt verksamhetschef förskola. Utgångspunkten är ett gemensamt framtaget dokument "Pedagogisk kartläggning" som består av flera olika steg. (Dessa används, om inte andra dokument används i samband med insatser som pågår t.ex. via habilitering eller autismcenter).

1. Arbetslagets frågor kring barn som väcker funderingar – lyfts med rektor
2. Pedagogisk kartläggning – görs vid behov – pedagogers samt vårdnadshavares uppfattning tas i beaktande – och barnets där så är möjligt utifrån ålder och mognad.
3. Beslut och plan för särskilda stödinsatser – i samverkan med specialpedagoger samt det centrala resursteamet.
4. Uppföljning och beslut om nästa steg – tas i samråd förskola resursteam alternativt direkt vid terminens barnhälsokonferens.

Utvärderingar av "barnhälsoprocessen" visar att detta har ökat tryggheten för både förskolechef och huvudman att alla barn får det de har rätt till. Huvudmannen kan på detta sätt säkerställa att barn inte faller mellan stolar utan att åtgärder sätts in, följs upp, avslutas eller initieras med en kontinuitet. Se bild nedan.

Utifrån ovanstående finner huvudmannen att de tre frågorna som ställs initialt i detta under lag har besvarats.

1. Har förskolan generellt sätt arbetssätt för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd? JA

2. Tillgodoses behov av särskilt stöd så långt som möjligt i den ordinarie verksamheten? JA

3. Finns det stödfunktioner och stödstrukturer som kan bistå förskolepersonalen i arbetet med barn i behov av särskilt stöd? JA

För bedömning i ett enskilt ärende görs en sammanvägning utifrån detta underlag tillsammans med rektor, specialpedagoger samt resursteamets bedömning kring de vidtagna åtgärderna. Dessa bedömningsunderlag finns hos respektive rektor, ansvarig specialpedagog och/eller hos utredare för särskilt stöd.

Bilaga 3

Prioriterade målområden för verksamhetsområde förkola Ht. 2019 - Vt. 2020, utifrån en sammanställning av enheternas systematiska kvalitetsarbete (SKA) från augusti 2019.

Marie Lindvall Wahlberg, Verksamhetschef förskola

2019-09-10

Utifrån enheternas SKA-rapporter 2019-08-20 framkommer vissa gemensamma målområden för hela verksamhetsområdet. Dessa sammanfattas nedan.

Övergripande mål: Kompetensförsörjning på kort och på lång sikt, en förutsättning för att lyckas med uppdraget enligt de nationella styrdokument. Arbetet med detta måste ske både lokalt och centralt.

Enheterna följer upp i Systematiskt kvalitetsarbete under Ht .2019 samt Vt. 2020:

- Minska variation i utförande (bemötande och didaktik) – hur vi gör uppdraget: modern förskola, barns rätt till omsorg, utveckling och utbildning, via:
 - Implementeringsarbetet av Lpfö (2018) fortsätter lokalt men även centralt via arbetet med förskoleprogrammet - särskilt fokus på Nyckelbeteenden (Se bilaga).
 - Arbetet mot minskade barngrupper fortsätter och alla förskolor arbetar med "trygg bas" utifrån förskoleprogrammets definition
- Formulera klart den guide till miljöerna som är gemensam - framtagen utifrån dessa syften och ställningstaganden av de pedagogiska utvecklingsledarna på rektorens uppdrag. Guiden innehåller frågor kring miljö, material utifrån "Pilen" som stöd för pedagogerna att arbeta i den riktning förskolornas ledning tagit gemensam ställning för.
- Arbeta vidare med "uterummet" via processarbete lokalt på varje förskola och det gemensamma utvecklingsområdet, arbetssätt i utemiljöerna kopplat till strävansmålen i läroplanen (2018)
- Fortsätta implementeringen av innehållet broschyren "Diggit", för tillgänglig undervisning, för alla barn via digitala verktyg.
- Öka andelen närvarande vårdnadshavare på föräldramöten och föräldraråd
- Utveckla och vidare synliggöra enkätens fråga - Mitt barn tränas att ta ansvar i förskolan
- Utveckla och vidare synliggöra enkätens fråga - Mitt barns tankar och intressen tas tillvara

Huvudmannen följer upp samtliga enheter, löpande under läsåret i kvalitetsdialoger, senast 20 augusti 2020:

1. Enkätresultatet ökar, jfr 2018, på frågan; Mitt barn är tryggt i förskolan (Lpfö, Nämndmål)	pågående
2. Plan mot diskriminering och kränkande behandling med fokus på att kartlägga och åtgärda finns på alla förskolor (DL)	
3. Alla förskolor arbetar utifrån tillgänglighetsverktyget där de digitala verktygen ingår som ett verktyg av många (Skollagen)	Pågående
4. Alla förskolor arbetar efter den gemensamma handlingsplanen för flerspråkiga barn och interkulturellt förhållningsätt (Lpfö, 2018)	Pågående
5. Att ge flickor och pojkar samma möjlighet till utveckling, kunskap, social kompetens, glädje och utmaningar utan att hämmas av traditionella könsmonster (Lpfö, 2018)	pågående
6. Öka trygghet för pojkar i verksamheten (Lpfö, Nämndmål)	ej påbörjat

Checklista miljö (Förskolor)

3 ■ 12 ◆ 3 ● 0 ■ av 18 Fråga

Fråga	Svar	Kommentar
<p>01) Vi har tillräckliga ekonomiska resurser inom vår verksamhet för att driva vårt miljöarbete.</p> <p>Beskrivning Utgå från din egen verksamhet och den ambitionsnivå just ni har.</p>	<p>◆ Instämmer till stor del</p>	<p>100% Grön Flagg certifierade förskolor</p> <p>Arbete utifrån handlingsplan för giftfri förskola fortsätter utifrån förutsättningar, material och möbler byte allt eftersom budget tillåter.</p> <p>Ett gemensamt projekt kring hållbar framtid pågår.</p> <p>Vi arbetar sedan 2016 tillsammans med arbetsmarknadsenheten - och lokalt näringsliv för ett återbruk av spillmaterial. Hinder: lokal saknas samt medel för finansiering av projektledare.</p> <p>I det lokala ramprogrammet för förskolor i kommunen finns angivet att kemikaliefritt material sak användas så långt det är möjligt och vi påminner om detta även vid renoveringar och ombyggnad.</p> <p>Så vi gör en hel del.</p> <p>Det ekonomiska läget är en begränsning för hur långt vi kan nå och hur snabbt vi kan utveckla arbetet.</p>
<p>02) Vi har tillräckliga personella resurser inom vår verksamhet för att driva vårt miljöarbete.</p> <p>Beskrivning Utgå från din egen verksamhet och den ambitionsnivå just ni har.</p>	<p>◆ Instämmer till stor del</p>	<p>Miljöarbetet utgör en del av uppdraget i förskolans läroplan (2018):</p> <p><i>Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen.</i></p> <p>Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande</p> <p><i>En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig.</i></p> <p>Det är därför en del av det utbildningsuppdrag som alla medarbetare i förskolan har att arbeta mot. Förskolans personella resurser är ansträngda och det ger en självklar påverkan även på detta uppdrag.</p>
<p>03) Vi har genomfört åtgärder för att skapa engagemang och delaktighet för miljöarbetet för vår personal.</p> <p>Beskrivning Utgå från din egen verksamhet och den ambitionsnivå just ni har. Lista de åtgärder ni genomfört.</p>	<p>● Instämmer helt</p>	<p>All personal har genomfört 2018/2019 webbutbildning för miljöledningssystemet</p> <p>Verksamhetens gemensamhetsprojekt för hållbar framtid lever och visade sig nyligen via samarbetet med Glasbolaget. Barnens projekt kring den rödlistade trumgräshoppan. mynnade ut i en glasproduktion där återvunnet glas användes</p>
<p>04) Vår personal känner till kommunens miljöpolicy och övergripande miljöområden (aspekter) som vi ska prioritera inom kommunen.</p>	<p>◆ Instämmer till stor del</p>	<p>Då det alltid kommer nya medarbetare kan detta arbete aldrig bli färdigt.</p> <p>Miljöpolicyen bör lyftas årligen alt vid nyanställning.</p>

Beskrivning

Gå igenom miljöpolicyen med er personal. Miljöpolicyen är ett styrande dokument som visar vägen i vår ambition. Miljöområdena har prioriterats utifrån miljöutredning 2016. Utifrån dessa sätts miljömål och dess indikatorer.

05) Vår personal känner till de övergripande miljömålen samt indikatorer som vi ska nå inom kommunen.

Instämmer till stor del

Via webbutbildningen kring miljöledningssystemet

Beskrivning

Se: 1 'Verksamhetsplan 2019 med inriktning för 2020-2021', punkt 1.3.5, eller Portalens grupp 'Kommunens miljöarbete' eller sidan 'Miljömål', samt Stratsys. Se över vilka mål som är möjliga för just er verksamhet att bidra till.

06) Vi har egna aktiviteter för att bidra till att kommunen når kommunens övergripande miljömål och indikatorer.

Instämmer helt

Beskrivning

I Stratsys finns miljöindikatorer och vid dessa ska verksamheter lägga till sina aktiviteter som gör att man bidrar till att målet och indikatorn nås. Ange om verksamheten anser att man inte kan bidra till målet och förklara i så fall varför.

07) Våra aktiviteter är resurssatta, ansvarig person finns för att genomföra aktiviteterna och vi vet när och hur uppföljning ska ske (handlingsplan).

Instämmer till stor del

Varje enhet har en ansvarig rektor samt en ansvarig person för Grön Flagg. Vår handlingsplan finns i det systematiska kvalitetsarbetet i Stratsys som följs upp av huvudmannen två gånger per år.

Beskrivning

Aktiviteterna behandlas som en handlingsplan för att nå indikatorer och målsättningar. En ansvarig person behöver utses för att genomföra aktiviteten, tydlighet i när aktiviteten ska vara genomförd ska finnas, samt att man ska ange vilka resurser som krävs i antingen tid eller ekonomiska medel. Detta kan med fördel anges i Stratsys.

08) Vår personal känner till kommunens övergripande miljourutiner.

Instämmer till stor del

Ingick i arbetet kring miljöledningssystemet . Kan behöva aktualiseras igen och lyftas lokalt på varje enhet.

Beskrivning

Gå igenom rutinerna med er personal. Rutinerna finns i Portalen under grupp 'Kommunens miljöarbete'. Rutinerna är framtagna utifrån prioriterade miljöaspekter, och kan också ses som en hjälp för oss att nå mål och indikatorer.

09) Vi har anpassat miljourutinerna till vår egen verksamhet (eller omvandlat dem till specifika instruktioner).

Instämmer inte alls

En fråga för varje enhet.

Beskrivning

Rutinerna som finns i Portalen under 'Kommunens miljöarbete' är skrivna utifrån ett övergripande perspektiv, och säkerställ att det vid behov skett en anpassning till den egna verksamheten. Det kan också innebära att man utifrån rutinen behöver skriva en enklare instruktion som gäller för t.ex. en viss plats, eller en viss grupp.

10) Vi följer upp miljourutinerna i vår verksamhet.

Instämmer

Förbättring potential finns inför 2020

Fråga	Svar	Kommentar
<p>Beskrivning I respektive rutin finns information om vem som ansvarar för att uppföljning sker och ger information om vad som ska följas upp.</p>	inte alls	
<p>11) Vår personal känner till hur man lägger in en miljöavvikelse, eller hur man lämnar ett förbättringsförslag.</p> <p>Beskrivning I KIA-systemet finns möjlighet att informera om när en brist inom miljö uppstått, t.ex. vid oljespill, avfallsrutinen ej fungerat eller vid bristfällig miljöinformation. Har ni förslag på förbättringar av miljöarbetet kan detta förslag gå direkt till respektive miljöombud eller till miljö- och hållbarhetsstrategen.</p>	 Instämmer helt	Medarbetare i verksamheten använder KIA för att rapportera brister i arbetsmiljön.
<p>12) Vi har en egen förteckning över vilka miljölagar som gäller för vår verksamhet.</p> <p>Beskrivning Varje kontor samt Upplands-Brohus har en egen laglista med information om vilka miljölagar som gäller samt hur efterlevnad ska ske för just det kontoret. Miljöombud har en egen inloggning och det finns en generell inloggning i Portalen: 'Kommunens miljöarbete'/'Miljölagstiftning'/klicka på webbadressen för inloggning. Chefer ska ha kännedom om vilka miljölagar som berör sin verksamhet.</p>	 Instämmer till stor del	Förbättringsområde - det är oklar om alla känner till detta på ett fördjupat plan
<p>13) Vi följer upp hur miljölagarna efterlevs.</p> <p>Beskrivning Miljöombudet följer varje år upp efterlevnad av miljölagar tillsammans med kontorschef och/eller övriga chefer.</p>	 Instämmer till stor del	Pågår
<p>14) Vi känner till om eventuella miljörisiker finns (t.ex. oljespill, kemikalieutsläpp i avlopp) och hur vi ska förebygga risken samt agera vid ev. olycka.</p> <p>Beskrivning Vid vissa verksamheter är detta mer relevant än vid andra, t.ex. vid stor förekomst av farliga kemikalier. Ange med fördel vilka era miljörisiker är i kommentarsfältet. För mer information se t.ex 'Plan för hantering av extraordinära händelser i Upplands-Bro kommun', eller kontakta närmsta chef för mer information om krisberedskap.</p>	 Instämmer till stor del	Rutiner finns för att hantera olyckor vid extra
<p>15) Vår personal har tillräcklig information för att utföra sina uppgifter på miljömässigt riktigt sätt.</p> <p>Beskrivning Miljömässigt riktigt sätt' innebär att man som medarbetare känner till vilket agerande i arbetet som har negativ respektive positiv påverkan på vår miljö.</p>	 Instämmer till stor del	En hög medvetenhet finns hos medarbetarna generellt, men arbetet måste aktualiseras systematiskt
<p>16) Vår personal har genomgått grundläggande miljöutbildning (webutbildning i miljö).</p>	 Instämmer till stor del	Finn nyanställda som troligen inte gått än.

Beskrivning

En hög medvetenhet och god kunskap bidrar till att minska den negativa påverkan på miljön. Därav kravet i standarden Svensk Miljöbas om att samtliga ska genomgå en grundläggande miljöutbildning.

17) Vi har en utbildningsplan för grundläggande miljöutbildning för de som inte gått utbildning.

Instämmer inte alls

Ingen rutin finns för hur detta ska ske.

Beskrivning

Om det finns personer som ej genomfört grundläggande miljöutbildning ska en utbildningsplan finnas för dessa. Ta hjälp av ert miljöombud för att upprätta en plan.

18) Verksamheten kan visa på miljöförbättringar under senaste året, och dessa är dokumenterade.

Instämmer till stor del

Andelen ekologisk mat ökar

Andelen kemikalier i verksamheten minskar, i och med att byta av material, möbler och leksaker fortsätter enligt handlingsplan.

Beskrivning

I Miljöberättelsen som sammanställs årligen av Miljö- och hållbarhetsstrategen redovisas resultat från föregående år. Miljöombuden samlar inför det in information från respektive kontor och bolag om de miljöförbättrande åtgärder som har skett.

SKA-rapport grundskola 2018-19

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Grundläggande information om skolan	5
3.1	Personal	5
3.2	Elever.....	6
4	Rektors ledningsdeklaration.....	8
5	Skolans värdegrund och uppdrag	9
6	Målområden.....	10
6.1	Normer och värden	10
6.2	Kunskaper	12
6.3	Elevernas ansvar och inflytande	16
6.4	Skola och hem	18
6.5	Övergång och samverkan	19
6.6	Skolan och omvärlden	21
6.7	Bedömning och betyg.....	23
7	Elevhälsoprocess vid skolan	25
8	Synpunkter och klagomål.....	27

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

Avstämning av SKA-planen sker en gång per år.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Grundläggande information om skolan

I Upplands-Bro kommun finns tio grundskolor, varav tre stycken med högstadium.

Finnstaskolan	Åk F-6	Bro
Tjustaskolan	Åk F-6	Bro
Härneviskolan	Åk F-6	Bro
Råbyskolan	Åk F-6	Bro
Broskolan	Åk 7-9	Bro
Brunnaskolan	Åk F-3	Kungsängen
Lillsjöskolan	Åk F-3	Kungsängen
Bergaskolan	Åk F-6	Kungsängen
Hagnässkolan	Åk 4-9	Kungsängen
Ekhammarskolan	Åk 4-9	Kungsängen

För att värna en helhetssyn och öka likvärdigheten på elevernas utveckling samarbetar dessutom skolorna i områdesgrupper i kommunens tre geografiskt sammanhängande områden; Bro-, Brunna- och Kungsängsområdet.

3.1 Personal

Läsår	Heltidstjänster (per den 15 oktober resp läsår)							
	Totalt antal personal	Rektor / Bitr. rektor	Lärare	Lärare m. leg (%)	Övrig personal	Antal elever per lärare	Studie och yrkesvägled	Antal elever per syv
18/19	457,6	18,5	215,1	81	224	13,6	3	975
17/18	441,4	18,5	206,2	80,7	216,7	13,7	2,8	1 008,9
16/17	452	16,5	217,7	78,3	217,8	12,5	3	933

Andelen lärare med lärarlegitimation ligger på ca 81% och ligger väl i linje med kranskommuner till Stockholm. Det blir generellt svårare för alla kommuner att få tag på lärare med lärarlegitimation och det gäller även Upplands-Bro kommun. Ambitionen är alltid att till varje utlyst tjänst tillsätta med lärare med legitimation som även är ämnesbehöriga i samtliga ämnen de undervisar inom. För att kunna behålla och nyrekrytera lärare krävs olika förslag på lösningar som delvis underlättar och renodlar lärarens vardag. Ett pilotprojekt är i gång, där vi under perioden februari 2019-februari 2020 har ett tiotal lärarassistenter på både utbildning och praktik på några av våra skolor med tillhörande handledare. Ett annat pilotprojekt som planeras att startas under 2020 är införandet av sk mentorer enligt "Upplands-Bro modellen". Dessa tjänster, en per klass, skall hantera och samla ihop de delar som idag hanteras av lärare men som inte är direkt knutet till undervisningen. Goda exempel finns redan från andra kommuner som vi nu försöker ta lärdom innan vi påbörjar denna pilot.

Vi har även blivit en s.k. Klusterkommun vilket innebär att vi fått möjligheten att teckna avtal med Stockholms universitet för att ta emot ett flertal lärarstudenter på några skolor. Fullt utbyggt innebär det att vi skall ha ca 200 studenter placerade hos oss under ett läsår. Det är en fantastisk möjlighet för oss att sedan nyrekrytera dessa som lärare i våra skolor. Det är endast hälften av alla kommuner i Stockholms län som får denna chans.

De kraftigt stigande lärarlönerna innebär också en problematik att få behålla de duktiga

lärare man redan har i organisationen samtidigt som varje ny lärare driver högre lönekostnader och delvis försvårar lönestrukturen på skolan och totalt i kommunen.

Svårast att rekrytera är fortfarande lärare inom Ma/No och de praktiskt-estetiska ämnena. Det råder även stor omsättning på skolledare i Sverige och inom Stockholmsområdet även om det varit relativt stabilt för oss i Upplands-Bro under en period. Ny rektor för Lillsjöskolan har rekryterats under 2019.

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: För att underlätta för våra skolledare och säkerställa likvärdigheten för alla våra skolor bör huvudmannen påskynda och prioritera arbetet att införa central rekrytering där ett antal funktioner samarbetar för att tillsammans utarbeta rutiner och bestämmer vilka rekryteringskanaler vi skall använda för alla våra skolor. Malmö Stad har infört detta med gott resultat. Huvudmannen har startat ett nätverk för sina biträdande rektorer sedan vårterminen 2019 för att säkerställa att det finns utbildade biträdande rektorer med rätt kompetens som sedan kan anta kommande rektorstjänster. Nätverket leds av strategiska skäl av Verksamhetschef Skola.

3.2 Elever

Elevantal

Antal elever i kommunens grundskolor per den 6 februari										
Skola	Förskoleklass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9
Bergaskolan	49	43	48	47	51	43	44			
Broskolan								114	109	110
Brunnaskolan	79	72	70	67						
Ekhammarskolan					75	75	75	81	103	125
Finnstaskolan	56	54	51	55	51	48	68			
Hagnässkolan					70	73	73	76	74	82
Härneviskolan	54	54	53	56	54	41	48			
Lillsjöskolan	78	79	75	75						
Råbyskolan	43	54	43	49	46	36	22			
Tjustaskolan	24	20	22	22	18	11	7			
Totalt ant elever	383	376	362	371	365	327	337	271	286	317

Läsår	Antal elever totalt	Antal elever med annat modersmål	Antal elever som deltar i modersmålsund.	Antal elever med studiehandledning	Antal elever som följer kursplanen i Sva
18/19	3 343	1538	997	129	569
17/18	3 215	1398	953	108	446
16/17	2 881	1210	831	89	520

Resultat och analys

Elevantalet fortsätter att stiga. Många av våra skolor är fulla till bredden vilket innebär att tillfälliga lokaler, i form av paviljonglösningar, behöver användas på några av våra

enheter. Prognoserna visar att elevantalet kommer att fortsätta öka under lång tid framöver. I de nya områden som planeras finns planer för nybyggnation av skolor. I de områden där man förtätar befintlig bebyggelse riskerar platsbristen att förvärras. Tidigare har man kunnat ha förskoleklasser om ca 20-24 elever och sedan fylla på inför årskurs ett men nu behöver på de flesta skolor med förskoleklass redan från början vara på 26-28 elever utifrån behov av skolplatser.

Trångboddheten på våra skolor innebär också att slitaget blir högt. Det är svårt att hitta perioder där renoveringar kan genomföras utan att påverka verksamheterna.

Elevunderlagen ser mycket olika ut och i perioder har vi fått många elever med dåliga förkunskaper i svenska. Det kommer också nyanlända med liten eller försumbar skolbakgrund. Organisationen behöver vara mycket flexibel för att klara av så stora förändringar i elevers bakgrund och förutsättningar. Mötet med dessa nya elever och de olika bakgrunder de kommer ifrån har verkligen varit berikande för våra skolor men också inneburit stora påfrestningar på organisationen. Under våren och hösten 2019 har tillströmningen av nyanlända elever varit lika stor eller större jämfört med hösten 2015 och framförallt F-6 skolorna i Bro har fått nya elever i sina samtliga årskurser. Rektorererna och VC Skola har tillsammans tagit fram en fördelningsmodell när nyanlända elever är kartlagda och skall placeras på skolorna.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen behöver ha fortsatt fokus på att ta fram nya skolplatser med i första hand nya skolor och anpassa befintliga skolors lokaler efter behoven. Även fortsatt fokus på tillfälliga paviljonglösningar krävs och då även inkludera lösningar för extra matsalar och specialsalar. Så länge det finns så stort behov som nu av skolplatser för nyanlända behöver man överväga att återigen införa förberedelseklasser där det är möjligt och där förbereda dem för inkludering så snart det är möjligt.

4 Rektors ledningsdeklaration

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven (Lgr 11)

Alla rektorer har beskrivit hur de som pedagogisk ledare och chef styr verksamheten mot de nationella målen. Syftet är att huvudmannen skall få en uppfattning om hur rektorer styr och leder sin verksamhet. Rektors vision sätter riktningen för skolans utveckling. Samtliga rektorer ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen och inom vissa områden har huvudmannen valt att centralisera sina resurser för att säkerställa likvärdighet och även beakta rektors arbetsmiljö. Det är bla Elevhälsan, Fastighet och kostnheten. Efter dialog med rektorerna är kuratorerna från läsåret 2019/20 en del av skolans inre organisation. Rektorerna träffas ca 2ggr/månad med fokus att tillsammans bidra till likvärdigheten på alla våra skolor. De biträdande rektorerna deltar också på dessa möten när rektor anser att det behövs.

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen behöver fortsätta ha fokus på rektors arbetsmiljö och skapa en organisation där delaktighet är i fokus. Satsningen sedan hösten 2018 tillsammans med utbildningschefen för rektorsprogrammet på Stockholms universitet på att stärka rektors möjligheter att utöva pedagogiskt ledarskap är delvis unik i Sverige och efter utvärdering våren 2019 beslutades att den skulle fortsätta läsåret 2019/20. Upplägget är halv och heldagar i seminarieform som planeras av VC Skola och utbildningschefen för rektorsprogrammet.

5 Skolans värdegrund och uppdrag

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. (Lgr 11)

Rektorerna har beskrivit sitt värdegrundsarbete i både mer visionära termer samt mer konkret hur de organiserar arbetet med det främjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbetet.

Trygghetsteam eller motsvarande finns på alla skolor som är det team som jobbar med elevernas trygghet. Arbetet i trygghetsteam leds oftast av rektor. I trygghetsteamet finns oftast personal representerad från alla delar av verksamheten.

Trivselenkät/kartläggning genomförs på våra skolor regelbundet varje år. Exempel på frågor där: *Jag känner mig trygg i skolan. De vuxna motverkar aktivt att någon behandlas illa.*

Ordningsregler upprättas på alla våra skolor och fungerar som ett tydligt stöd för dialogen med elever kring värdegrundfrågor.

Elevhälsoteam träffas regelbundet, oftast per vecka, där en av punkterna handlar om vårt främjande och förebyggande arbete. Utifrån resultat från undersökningar och underlag från trygghetsteamets arbete så planeras och genomförs olika förebyggande insatser.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannens uppfattning är att samtliga skolor jobbar aktivt med trygghet och studiero för att skolan skall vara en trygg plats för såväl elever som personal. Förutsättningarna ser olika ut men samtliga skolor arbetar systematiskt med förbättringar inom området. Våra skolor är i hög grad heterogena, det vill säga med plats för alla barn, oavsett kön, religion eller etnisk tillhörighet.

6 Målområden

6.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde,*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Arbetet med normer och värden beskrivs som processer där likabehandlingsplaner, trygghetsgrupper och gemensamma ordningsregler är centrala.

Rektorerna beskriver aktiviteter av såväl främjande och förbyggande som av mer åtgärdande karaktär.

Enligt skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Enligt 6 kap. 10 § är en rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till huvudmannen

Huvudmannen har ett ansvar för att anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 10 § iakttas, samt en skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Kränkande behandling definieras enligt 6 kap. 3 § som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Anmälningsskyldigheten omfattar även diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen.

Utbildningskontoret har rutiner för rektors anmälan till huvudman. Anmälningarna görs via kommunens ärende och dokumenthanteringssystem där utredare och verksamhetschef skola på utbildningskontoret sammanställer och bedömer om insats också krävs av huvudmannen.

Några goda exempel från våra skolor:

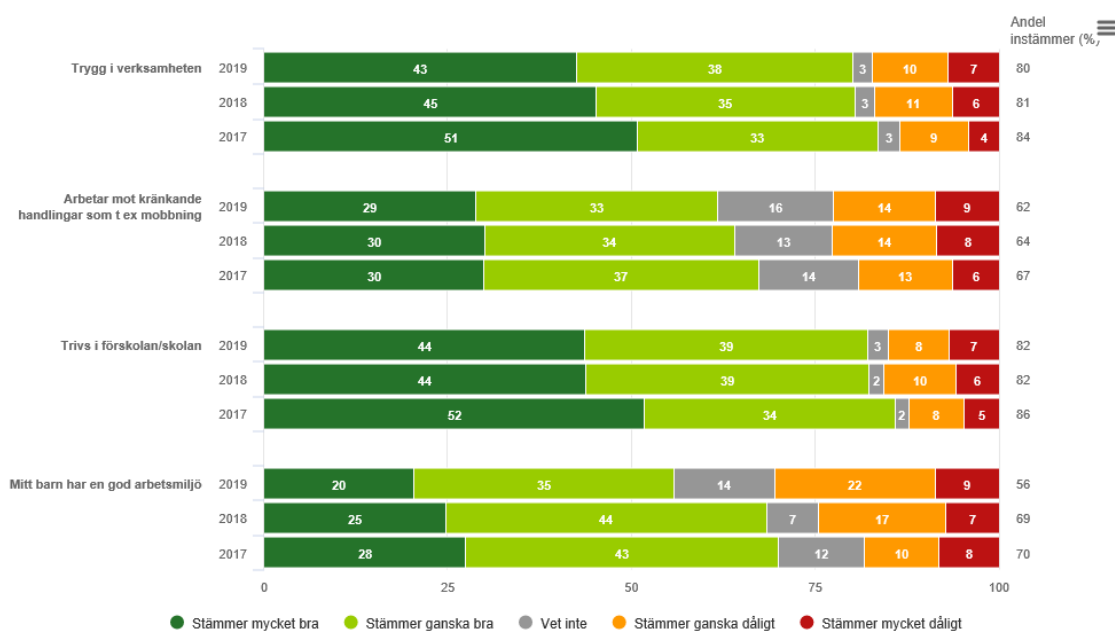
- Vi har flera vuxna ute på raster och för att vara synliga så bär dessa gula västar.(Bergaskolan)
- En ny struktur för rastverksamhet har utarbetats där det tydligt framgår vad det innebär att vara rastvärd och vad det innebär att vara engagerad i elevernas lek. Övergripande rastaktiviteter erbjuds varje rast och rastvärdar fångar in elever som "driver runt", "står ensamma" osv och involverar i lekar utifrån deras

intressen.(Finnstaskolan)

- Vi arbetar med **trygghetsgrupper** och **etiska samtal** i ett flertal klasser och grupper. De lärare/pedagoger som arbetar med trygghetsgrupperna handleds av psykolog från centrala resursteamet. Här deltar även personal från skolans elevhälsoteam för att stötta och handleda lärare/pedagoger.(Härneviskolan)

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom området på alla våra skolor.

Resultat och analys

Skolorna har utvärderat sina egna resultat och analyserat resultaten från olika grupper i relation till varandra och i relation till övriga skolor i kommunen.

Jämför vi mellan de grupper som ingår i undersökningen så konstateras att elever i yngre åldrar, överlag, upplever större trygghet än elever på högstadiet. Det finns stor andel av respondenterna, framförallt bland föräldrarna, som svarar att de inte vet om skolan arbetar mot kränkande behandling.

När det gäller frågan om trivsel kan man även här konstatera bättre resultat i de yngre åldrarna.

Huvudmannens kommentar: Den sammanfattande analysen av området är att skolorna har ett systematiskt arbete inom området. Det finns utvecklingsområden inom samtliga verksamheter men skolorna har olika utmaningar för att nå högre måluppfyllelse inom området.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Rektorerne beskriver hur de avser att arbeta för högre måluppfyllelse inom området.

Alla skolor har nu ett stort fokus på att säkerställa alla skolor utifrån ett NPF-säkringsperspektiv. Under våren 2019 fick alla skolledare föreläsning inom området och nu under hösten 2019 har all lärarpersonal fått ta del av motsvarande föreläsning med efterföljande workshop under en heldag.

Goda exempel från verksamheten:

- Vi kommer att ordna ett föräldramöte kring sociala medier i februari 2019 under ledning av vår kurator.(Bergaskolan)
- Införa fasta placeringar i alla klasser. (På så sätt undviker vi vissa elevers utanförskap)(Broskolan)
- Ett tydligt gemensamt förhållningssätt för studiero i klassrummen är utarbetat.(Finnstaskolan)

6.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Arbetet för att nå högre kunskapsresultat är skolornas största och mest mångfacetterade utvecklingsområde. Rektorerna beskriver hur de arbetar med sina identifierade utvecklingsområden. De beskriver också den systematik som ligger till grund för identifieringen och prioriteringen av dessa områden.

Några är mer övergripande och allmängiltiga. De finns också med i "Skolutvecklingsprogrammet" och det finns konsensus kring att de områdena bör och skall prioriteras. Det gäller exempelvis utvecklingen av det formativa arbetssättet med formativ bedömning som utgångspunkt. Det gäller också ett ökat kollegialt lärande, ett språkutvecklande arbetssätt på alla nivåer och en stärkt digital förmåga hos samtliga elever.

För att stärka och stötta enheterna finns centrala funktioner i form av IKT-utvecklare och utredare/skolutvecklare i Utbildningsstaben. Förstelärarna är en viktig resurs och de har olika uppdrag på skolorna och ett nätverk i kommunen. Nätverket leds from lå 2019/20 av VC Skola.

IKT-utvecklaren driver en IKT-pedagoggrupp. Där ingår IKT-pedagoger från skolorna. Gruppen har fungerat som en nätverksgrupp där man delat med sig av erfarenheter från de olika skolorna. Man har diskuterat fortbildningsinsatser och IT-strategiska frågor. Gruppen används också vid implementering av nya rön inom området så att likvärdigheten, inom området, säkras.

Goda exempel från våra skolor är:

- Uppföljning av elevernas kunskapsresultat sker systematiskt. Varje termin håller vi klasskonferenser när vi går igenom alla elevers förväntade måluppfyllelse utifrån resultat i screeningar, nationella prov, skolverkets obligatoriska bedömningsstöd, betyg osv. Resultaten analyseras och ligger till grund för vår skolutvecklingsplan. Elevhälsan följer upp de elever som av olika anledningar bedöms i riskzonen för att inte nå målen. Insatser i form av extra anpassningar eller särskilt stöd sätts in så fort behovet uppstår.(Finnstaskolan)
- Vi anpassar lärmiljön med specialpedagogiska hjälpmedel, t.ex skärmväggar,

hörselkåpor, speciella stolar och bord.(Råbyskolan)

- Lärträffar varje vecka där lärare tillsammans med förstelärare eller rektor lyfter pedagogiska och metodiska frågor utifrån skolans utvecklingsområden. Sk Kollegiala utvecklingsgrupper. (Lillsjöskolan)

Resultat och analys

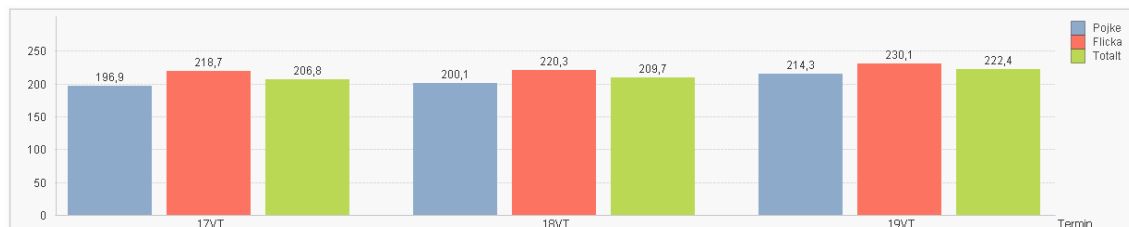
Meritvärden åk9

Elever årskurs 9	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Totalt antal	336	313	277	296
Genomsnittligt meritvärde (17)	245,4	235,7	234,9	225,7

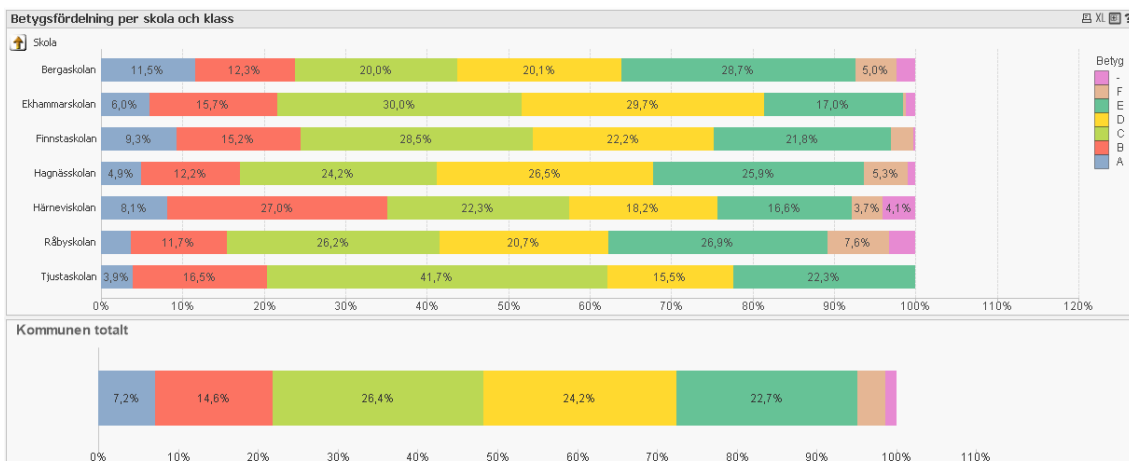
Betygsfördelning åk9:

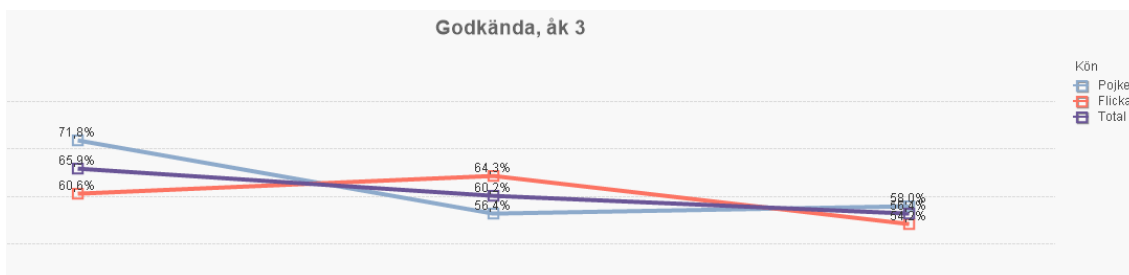
Meritvärden åk6

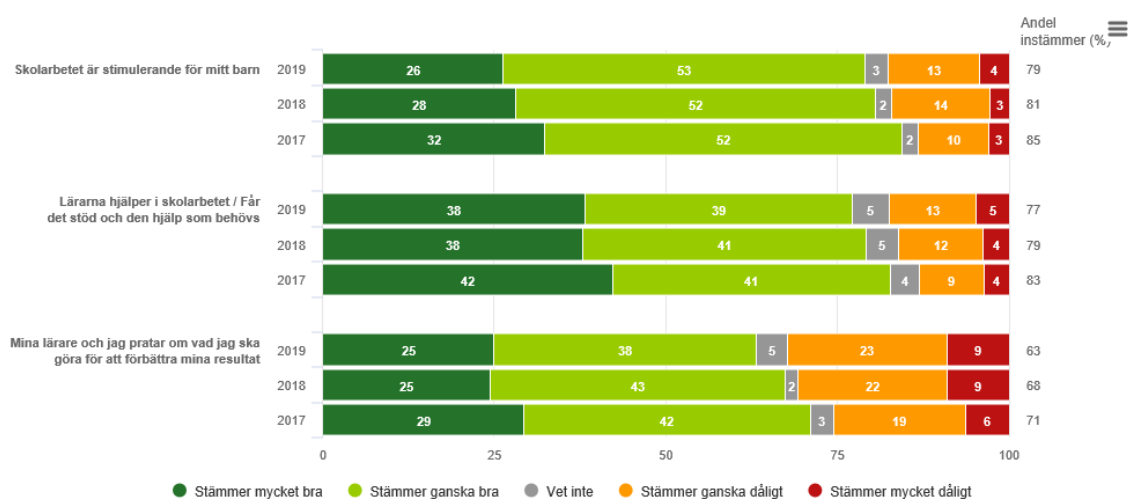
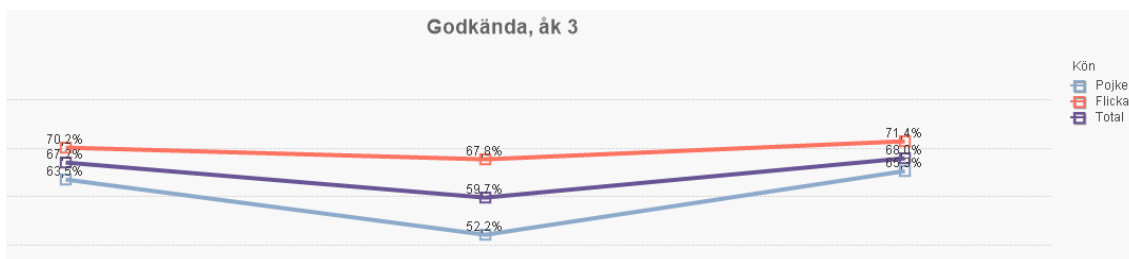
Betygsfördelning åk6:

Nationella proven åk3 Matematik:

Nationella proven åk3 Svenska:

Sammantaget kan man konstatera att resultatet på nationella provet i svenska i år 3 återigen ökar jämfört med 2018. Det gäller både pojkar och flickor men framförallt pojkarna har ökat. Tittar man på individnivå och skolnivå finns det flertalet elever med mycket goda resultat. Flera skolor har tagit emot många nyanlända som kommer utan språkkunskaper men som också skall bedömas i NP. För ämnet matematik i år 3 är det en negativ trend men för pojkarna är det en marginell ökning jämfört med 2018. Värt att notera är att statistiken visar andelen elever som klarat samtliga delprov på de nationella proven. En elev kan alltså ha goda resultat på alla delar utom en och ändå framstå som "icke godkänd" i den här statistiken. I matematik ser vi att delprov där framförallt språkliga kunskaper och problemlösning i flera steg är områden där våra elever svårt att klara.

Det genomsnittliga meritvärdet i år 6 visar en fortsatt ökning jämfört med 2018 för både pojkar och flickor där pojkarna ökat mest. Flickornas betyg ligger fortsatt bättre än pojkarnas. Betygsfördelningen per skola och klass visar på att det råder stora skillnader mellan skolorna och fördelningen av de olika betygsstegen. Man måste dock komma ihåg att det skiljer mellan antalet elever per skola vilket medför att procentuella ökningarna kan bli stora trots att det rör endast ett fåtal elever.

Det genomsnittliga meritvärdet för år 9 har fortsatt ökat från 235,7 till 245,4 Flickor har fortsatt högre resultat än pojkarna. Tittar man på enhetsnivå ser vi en ökning på två av våra tre kommunala högstadieskolor. Vi kan också se att de elever som läser Svenska presterar goda resultat inom flertalet ämnen samtidigt som de elever som läser svenska som andraspråk får svårt med framförallt ämnena som kräver språkliga kunskaper för att nå målen. Vi kan också se att spridningen mellan de olika betygsstegen i årskurs 9 är relativt lika mellan våra tre högstadieskolor jämfört med motsvarande statistik i årskurs 6.

Rektorerna har analyserat resultaten på enhetsnivå och det finns en systematik i detta.

Huvudmannens kommentar: Resultaten för våra elever ökar mellan 2018-2019 vilket är glädjande. Vi kan se att när vi följer upp resultaten per skola och klass skiljer det sig åt lika mycket mellan skolor som mellan klasser inom skolan. Det finns väldigt goda elevresultat på individnivå och det finns elever som behöver särskilt stöd för att kunna lyckas och uppnå gymnasiebehörighet efter årskurs 9. Viktigt att huvudmannen fortsätter och utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete med fokus elevresultaten och stöttar sina rektorer med detta arbete. Huvudmannen har inför läsåret 2019/20 infört olika ämnesnätverk med fokus på likvärdig bedömning och betygssättning då vi kan konstatera att det skiljer sig åt mellan skolornas betygssättning och resultat på nationella proven i årskurs 6 och 9. Viktigt att kompetensen inom betyg och bedömning i våra årskurs 6 skolor blir ett prioriterat område då skillnaden mellan betygsstegen mot årskurs 9 är alltför stor. För att ytterligare stärka undervisningen och säkerställa kvaliteten inom ämnena kommer det nystartade nätverket för våra Förstelärare att få i uppdrag att utveckla undervisningen som enligt forskning leder till bättre elevresultat.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Det finns en hel del gemensamma utvecklingsområden inom målområdet kunskaper. Dessa täcks väl av Skolutvecklingsprogrammets och de områden som ingår i det. Några skolor har identifierat andra utvecklingsområden och har redogjort för hur de planerar arbeta med dessa.

Då vi tydligt kan se att brister i det språkliga kunskaperna hos flera elever är huvudmannens pågående satsning på utöka och säkerställa att det finns svenska som andra språks lärare (SvA) på alla våra skolor helt rätt.

"Skriva sig till lärande" utbildningen är inne på tredje läsåret som innebär att inom kort kommer några skolor ha snart all sin lärarpersonal utbildade inom området vilket medför att arbetssättet kommer kunna få ett större genomslag.

Arbetet med genusperspektivet och den stora skillnaden på pojkars och flickors betygsresultat bör intensifieras ytterligare så vi säkerställer att vi har undervisning som främjar både pojkar och flickornas inlärningsstilar.

Lärplattformen V-klass har en del begränsningar när det gäller kunskapsuppföljningar men arbete pågår för att utveckla detta och skapa en standard som skall gälla för alla våra skolor, kallas MGN.

Vi kan även se att IKT-verktyg som används på rätt sätt kan både utveckla undervisningen, dess variation och förenkla återkopplingen till eleverna, formativ bedömning, vilket leder till högre resultat.

6.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Lgr11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Rektorer har beskrivit hur de arbetar för att öka elevernas ansvar och inflytande. Det är ett utvecklingsområde för många av skolorna och en reflektion är att eleverna och "vuxenvärlden" inte alltid är överens om vad eleverna kan ta ansvar för och ha inflytande över. Detta medför en diskrepans mellan det inflytande som upplevs hos eleverna och det inflytande som skolan anser att man ger eleverna.

Rektorer redogör för hur eleverna ges möjlighet till inflytande över och möjlighet att välja arbetssätt och arbetsmetoder. Det kan gälla exempelvis formerna för kunskapsredovisning såsom skriftliga eller muntliga prov. Eleverna har stort inflytande över de aktiviteter som ligger något utanför den ordinarie undervisningen, såsom avslutningar, luciatåg, rastaktiviteter osv.

Klassråd och elevråd är exempel på forum för elevernas inflytande. Många skolor har också matråd och eleverna är representerade på en del skyddsronder.

Arbetet med formativ bedömning syftar till stor del till att engagera eleven mer i sin egen kunskapsutveckling och därmed öka ansvarstagandet för det egna lärandet.

Goda exempel från skolorna är:

Klassrumsklimatet är en av de saker som har störst betydelse för elevers kunskaper om demokrati. Elever som upplever att klassrumsklimatet är öppet - att läraren uppmuntrar till diskussion, låter dem ge uttryck för egna uppfattningar och åsikter och respekterar dessa - har goda kunskaper om demokrati.

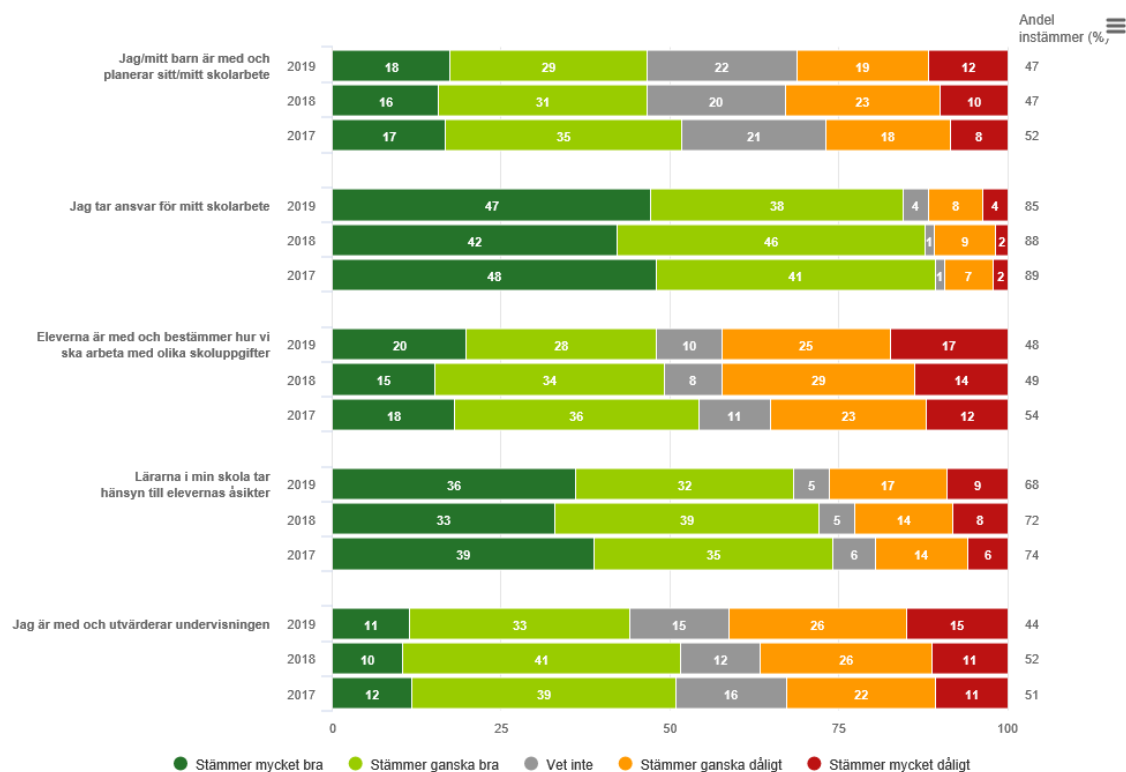
En timme i veckan har vi mentorstid och eget-arbete tid. Syftet är att eleverna ska få möjlighet att diskutera viktiga saker för klassen, öka klassammanhållningen och att eleverna kan reflektera och ta eget ansvar för sin utbildning. De får hjälp av lärarna att göra klart uppgifter de inte hunnit med. Några elever får hjälp att strukturera upp sitt arbete, medan någon annan kan prata enskilt med en lärare för att få stöd på annat sätt. (Hagnässkolan)

- Elevernas inflytande över den faktiska undervisningen har ökat under året i och med ökad digital kompetens och lärares insikt i att vi legat lågt i resultat på området (LÅ 18/19). Graden av formativ undervisning har ökat vilket gett något bättre inflytande. Det arbetet har skett på Lärmöten i kollegiala utvecklingsgrupper och här är förstelärare för formativ bedömning/ bedömning

för lärande ansvarig för processen eftersom formativ undervisning ökar elevinflytandet

- Den nya pedagogiska modellen på fritids med stationssystem utgår också ifrån elevinflytande och delaktighet.(Finnstaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att detta även fortsatt är ett utvecklingsområde för skolorna i kommunen. Det behöver prioriteras ytterligare framöver då det är viktigt att både elever och förälder känner och upplever delaktig runt skolarbetet. Det är många som svarar att de inte vet om deras barn är med och planerar sitt skolarbete. En åtgärd är att delaktighet och inflytande lyfts tydligt på motsvarande föräldraråd och i veckobrev till vårdnadshavare. Eleverna bedömer själva att de i stor utsträckning tar ansvar sitt skolarbete men i och med stigande ålder upplever de allt mindre att de är med och bestämmer hur de skall arbeta med olika skoluppgifter.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

En fortsatt satsning på ett mer formativt arbetssätt bedöms kunna förbättra resultaten.

Information och diskussion kring **vad** eleverna kan påverka och **hur** är andra åtgärder som planeras. Frågan kommer även fortsättningsvis tas upp på kommande föräldramöten/föräldraråd på våra skolor.

Goda exempel från våra skolor:

- Eleverna erbjuds möjlighet att rösta fram lämpligt provtillfälle/sätt att redovisa sina kunskaper.(Broskolan)
- Elevrådsrepresentanter deltar vid några tillfällen på ledningsgruppsmöten och arbetslagsmöten.(Ekhammarskolan)
- Inför varje arbetsområde går vi igenom vad vi ska arbeta med och tillsammans med eleverna bestämmer vi arbetssätt och hur området ska examineras. (Hagnässkolan)

6.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Flera skolor beskriver att de har väl fungerande skolråd, dvs. forum där skolan möter representanter för föräldrarna, oftast 1-2 föräldrar/klass. Den viktigaste kontakten mellan skolan och hemmet är ändå att föräldrarna tidigt kan följa elevens kunskapsutveckling. Lärplattformen Vklass är den kanal som används för information mellan skolan och hemmet. Veckobrev med aktuell information skickas hem till vårdnadshavarna på många skolor, oftast via Vklass. Även rektorsbrev finns som en kanal mellan skolledningen och dess föräldrar för att beskriva nyheter runt skolorganisationen.

Många vårdnadshavare deltar på föräldramöten och på utvecklingsamtal.

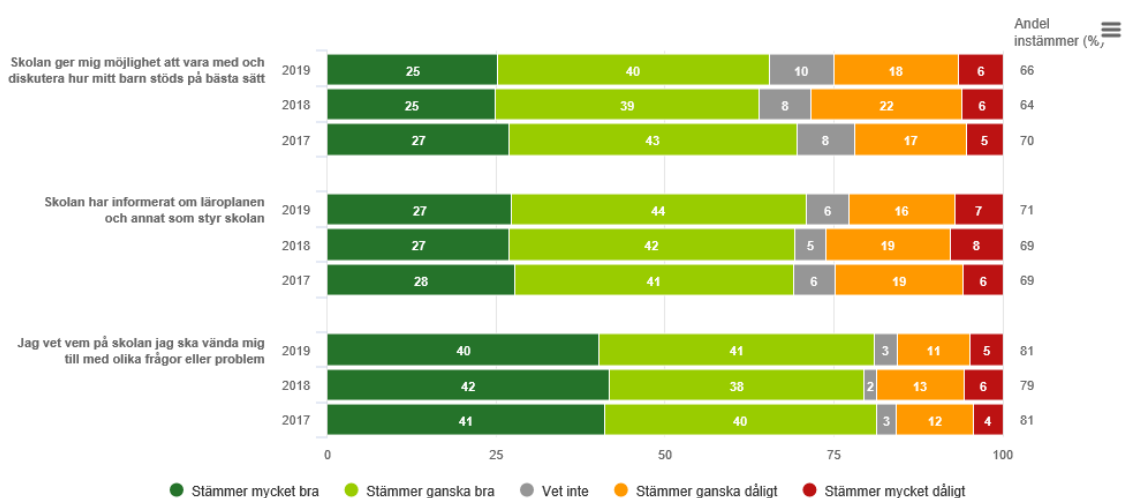
Goda exempel från våra skolor:

Lillsjöskolan skall upplevas vara en skola till vilken vårdnadshavare är välkomna med idéer, för att besöka och för att ge återkoppling. Vårt mål är att vårdnadshavare skall uppleva sig involverade och informerade både om det egna barnets skolgång med också om skolans verksamhet och ramar som helhet.

Under läsåret 18/19 har ett tematiskt föräldraråd hållits. Det hade fokus på trygghetsarbetet och utgick ifrån en handfull oidentifierade men från verksamheten hämtade fall. Trygghetsrådet medverkade och gruppsamtal hölls. Vid annat föräldraråd har skolans ordningsregler processats vid ytterligare ett har resursfördelningsmodellen och skolans arbete med elever i behov av stöd presenterats och diskuterats. (Lillsjöskolan)

- För att öka ett positivt samarbete mellan skola och hem ordnar vi olika aktiviteter ca 2 gånger per läsår (Grötkväll och familjekväll).(Råbyskolan)

Resultat och analys

Resultaten ligger fortsatt relativt lågt, om än något högre jämfört med förra året. De ligger i paritet med övriga kommuner som ingår i Våga Visa, förutom på frågan om

skolan informerat om läroplanen och annat som styr skolan, där vårt resultat är sämre.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att skolorna arbetar aktivt och systematiskt med att förbättra kontakten mellan skola och hem. Huvudmannen bedömer att skolornas hantering av "frågor och problem" är ett prioriterat område av rektor då det är färre vårdnadshavare som vänder sig huvudmannen eller motsvarande. Huvudmannen bör överväga att erbjuda utbildning för vårdnadshavare runt det relativt nya betygssystemet och dess kunskapskrav, så att varje föräldrar förstår hur de bästa kan stödja sina barn i sin utveckling. Flera föräldrar har fortfarande gått i den gamla skolan med betygsskalan 1-5 eller G, VG och MVG.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Arbetet med att fortsätta utvecklingen av plattformen Vklass är den åtgärd som samtliga skolor nämner. Några skolor redogör för att de planerar utveckla sina föräldraråd. Nya former för föräldramöten är en annan åtgärd.

Planerade åtgärder från några skolor är:

- Om vi vet när enkäterna ska genomföras så kan vi planera aktiviteter så att föräldrar bjuds in och i samband med dessa får möjlighet att svara på enkäten.(Bergaskolan)
- I föräldrarådet diskutera, vilken kommunikation föräldrar behöver för att stödja sina barn. (Broskolan)
- Föräldrarådet kommer finnas med som en referensgrupp inför strategiska beslut i vårt utvecklingsarbete. Viktigt med en "gemensam" bild av hur vi arbetar för att utveckla vår skola samt att det är viktigt att de känner sig delaktiga i arbetet.(Finnstaskolan)

6.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Samtliga skolor och områden(Bro, Brunna och Kungsängen) har rutiner för hur övergången från förskola till förskoleklass skall gå till. Övergångarna från åk 3 till åk 4 och från åk 6 till åk 7 ser, på grund av olika organisation, väldigt olika ut. De övergångar där eleverna byter skola är naturligtvis de som har störst utmaningar. Där eleverna byter stadium inom den egna skolan är det enklare, om än inte helt problemfritt. Rutiner finns och utvärderas efter varje år. Övergångarna för elever med särskilda behov är extra viktiga. Där har ofta speciallärarna på både avlämnande och mottagande skola särskilda uppdrag. Ständiga förbättringar och säkerställande att bestämda funktioner fullt ut används gällande lärplattformen Vklass underlättar övergångar mellan årskurser och skolor. Tyvärr förekommer att vårdnadshavare och deras barn upprepade gånger behöver förmedla till de nya lärarna vilka extra

anpassningar som krävs.

Exempel från skolor:

- Vid interna övergångar mellan stadierna och vid lärarbyten träffar mottagande lärare eleverna vid något eller några tillfällen . Överlämningssamtal sker mellan avlämnande och mottagande lärare under maj-juni.(Bergaskolan)
- Det finns ett gott samarbete mellan de olika skolorna i Bro området. Vi träffas i nätverk på olika nivåer med olika innehåll. Rektorer träffas en gång i månaden för att diskutera innehåll och gemensamma utmaningar. Lärare har ett nätverk för innehåll av undervisningen. Överlämning av elever på individnivå sker mellan speciallärare. Öppna verksamheten och fritids ordnar aktiviteter där barnen får träffas.(Broskolan)
- Samarbete med förskolan har vi genom det nätverk förskola/förskoleklass som träffas 3 ggr/år för att planera och sedan utvärdera övergången till förskoleklassen. Vi följer handlingsplanen som även innehåller en träff där förskolorna berättar om vad 5-åringarna har med sig för kunskaper och färdigheter utifrån det arbete som gjorts där.(Finnstaskolan)

Resultat och analys

Enligt skolornas egna utvärderingar fungerar övergångarna överlag bra. De föräldrar som har synpunkter är ofta de som börjar i förskoleklassen. Det är ett stort steg att lämna förskolorna och man upplever, i olika omfattning, skolorna som mindre trygga än förskolorna.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns bra rutiner vid överlämningar mellan förskolan och förskoleklass samt mellanstadiet till högstadiet. Sedan maj 2019 har huvudmannen infört central placering vilket innebär att alla elever som både flyttar in i kommunen och de som vill byta skola samt skolvalet för förskoleklass hanteras av utbildningsstaben. Detta har inneburit att elever och dess vårdnadshavare får snabbare hantering och svar. Nyinflyttade och nyanlända elever och dess vårdnadshavare fick tidigare kontakta närliggande skola. Om det inte fanns plats där fick de själva kontakta nästa skola i närområdet. Huvudmannen får snabbare en tydlig bild av tillgången på skolplatser och kan därmed utöka elevplatserna med tillfälliga paviljonger vid behov.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Planerna för övergångarna utvärderas årligen och revideras vid behov vid alla våra skolor. Fortsätta utveckla den modul i V-klass där extra anpassningar och ÅP dokumenteras i syfte att på ett enklare och tydligare sätt kunna följa en elevs kunskapsutveckling och ev stödbehov över tid, mellan skolor och stadier.

Goda exempel från våra skolor:

- Vi har för andra året använt fritidshemmet på förskoleklass avdelningen för inskolning. Det har fallit ut väl då barnen direkt får en större trygghet med fritidshemmet, och kan tidigare se gränsen mellan fritidshemmet och skolan.(Brunnaskolan)
- 2019 planerar vi att inte placera eleverna i en fast klass direkt från förskolan till förskoleklassen, utan det blir 4 grupper som arbetar på olika sätt och klasserna fastställs i åk 1 när vi ser hur eleverna fungerar med varandra. Detta för att det

ska bli två mer jämlika klasser, vilket vi hoppas skapar en bättre och tryggare lärmiljö.(Bergaskolan)

6.6 Skolan och omvärlden

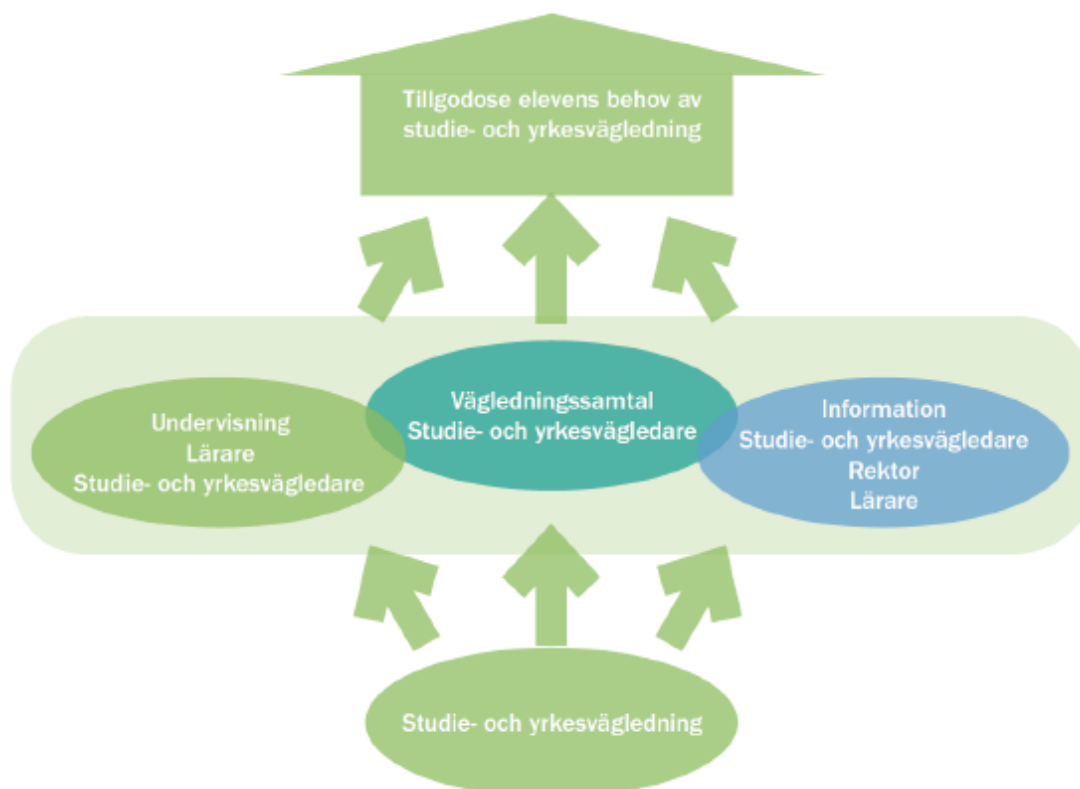
Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar. I Skolverkets allmänna råd understryks att skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledning, men med olika roller. Rollfördelningen beskrivs schematiskt enl. nedan:

SYV-organisationen för de kommunala skolorna innebär att s.k. "Områdessyv" finns kopplade till områdena Bro, Brunna och Kungsängen med högstadieskolorna som huvudsaklig placering. SYV-planer finns upprättade där arbetet tillsammans med SYV har konkretiserats.

Rektorerna beskriver de aktiviteter som genomförts på enheterna. Det ser väldigt olika

ut på enheterna beroende på elevernas ålder och mognad.

Många av skolorna lyfter fram arbetet med VFU-studenter och samarbetet med universiteten som ett viktigt inslag. Dessutom kommer det in andra vuxna i verksamheterna med andra erfarenheter och bakgrund.

I de yngre åldrarna har det på flera skolor varit föräldrar på besök där de berättat för eleverna om sina arbeten. I de äldre åldrarna har eleverna varit ute på PRAO-perioder. Flera skolor har också Skapande skola-projekt där eleverna deltar i olika kulturaktiviteter. Det genomförs besök på olika kulturinrättningar såsom teatrar, konserthus och bibliotek.

Exempel från aktiviteter från våra skolor:

- Vi bjuder in föräldrar till skolan för att komma och berätta om sina yrken.(Bergaskolan)
- ”Elev för en dag”, besöka och delta under en skoldag på gymnasiet, önskat program (åk 9).(Ekhammarskolan)
- Genom föräldramöte/information i Aulan med SYV-fokus göra vårdnadshavare delaktiga i valet till gymnasiet (åk 9).(Alla våra högstadieskolor)
- Besök på Järfällas gymnasieässa samt (i föräldrars sällskap) Gymnasieässa i Älvsjö i åk 9.(Alla våra högstadieskolor)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att många och kvalitativa aktiviteter genomförs på samtliga skolor och att SYV-arbetet även delvis finns på våra F-6 skolor. På flera enheter har man skrivit planer för att systematisera arbetet. Det som huvudmannen behöver fokusera på är att tillgången till studie- och yrkesvalslärare utökas och säkerställs, för val och information till eleverna, då flera F-6 skolor delvis saknat funktionen under innevarande läsår.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Skolorna fastställer, genomför och följer upp sina "planer" för området kontinuerligt in för varje läsår.

Exempel på kommande aktiviteter på våra skolor:

- Vi ska nyttja yrkesambassadörerna som finns i kommunen till att besöka eleverna(Bergaskolan)
- Vi har planerat att använda någon temadag där tankar om framtiden, yrken, mm kan komma fram.(Brunnaskolan)
- Prao för åk 8-9 ska utökas from detta läsår (lå 18/19).(Hagnässkolan)
- Informationer om språkval, Prao och Gymnasievalet i Aulan av SYV, analys: Allmän information till alla direkt på höstterminen för att minska stress och öka kunskap hos eleverna gällande kommande studie- och yrkesval. Mål: Ökad förståelse kring kopplingen mellan betygen och valmöjligheterna.(Ekhammarskolan)
- Besök av företag i den närmaste miljön.(Tjustaskolan)

6.7 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Skolans mål är att varje elev

- *utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och*
- *utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. (Lgr11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Ett formativt arbetssätt med en formativ bedömning är fortsatt ett prioriterat utvecklingsområde på samtliga enheter. Det finns också som en viktig del i Skolutvecklingsprogrammet. Skolorna har deltagit i flera fortbildningsinsatser och på många skolor har förstelärarnas särskilda uppdrag att driva utvecklingen för en högre bedömarkompetens och ett mer formativt arbetssätt haft stor effekt.

För en större likvärdighet arbetar samtliga enheter med sambedömning av nationella prov. Sambedömningen är också en väsentlig del i det kollegiala lärandet, som också identifierats som utvecklingsområde i Skolutvecklingsprogrammet. Flera skolor har även infört avidentifiering av nationella proven för att öka likvärdigheten vid bedömningen.

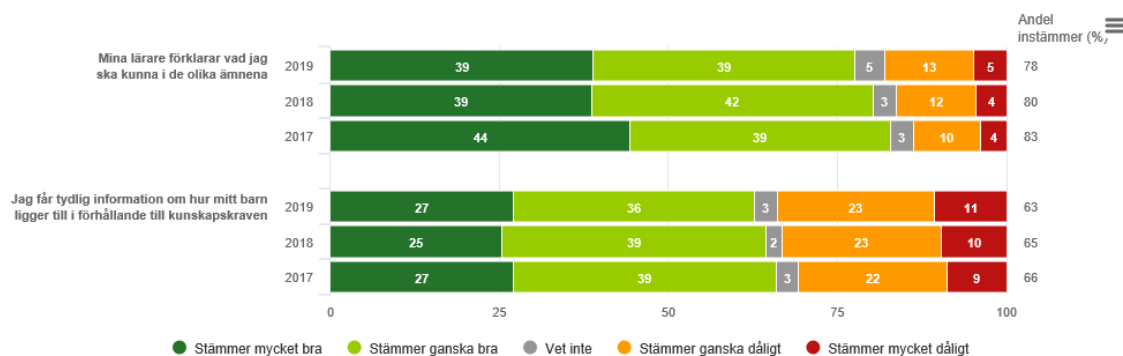
Många skolor beskriver hur de utvecklar arbetet med pedagogiska planeringar. Lärplattformen Vklass kan fungera som ett bra verktyg för bedömning. Ett arbete med att använda och utveckla bedömningsmatriser i lärplattformen fortsätter under ledning av IKT-ansvarig på utbildningsstaben.

Utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna (IUP) är viktiga forum och redskap för det formativa arbetssätt som eftersträvas. På flera skolor har man utvecklat former för alltmer elevledda utvecklingssamtal.

Exempel från våra skolor:

- Vi följer upp resultaten av NP med all personal och förstelärare/speciallärare gör en analys och en plan för att förbättra måluppfyllelsen.(Bergaskolan)
- En stor och viktig del är rättningen av nationella prov. Det genomförs av all personal som undervisar i ämnet. Samrättning är en förutsättning för en likvärdig och rättsäker bedömning.(Broskolan)
- En konkret pedagogisk planering med bedömningsmatris presenteras inför varje nytt arbetsområde.(Ekhammarskolan)
- Vi använder kommunens gemensamma screeningar i matematik och svenska som underlag för bedömning. Vi använder skolverkets bedömningsstöd på lågstadiet. Formativ bedömning är ett av våra fokusområden och kollegialt lärande/fortbildning kring formativ bedömning pågår.(Finnstaskolan)
- Nyanlända har integrerats snabbare i ordinarie undervisning. Samtliga har prioriterad timplan, till förmån för SVA (för att kunna lära sig språket snabbare). Lärarna har fortsatt gjort klassrumsbesök hos varandra, för att se hur kollegorna arbetar med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i vardagen.(Hagnässkolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att arbetet med den formativa bedömningen och utvecklingen av utvecklingssamtalen, är av god kvalitet men behöver även fortsättningsvis prioriteras så det blir tydligt för både elever och vårdnadshavare vad som krävs för att uppnå respektive kunskapskrav eller betyg. Sambedomning av nationella prov lyfts fram som en viktig och uppskattad del av det kollegiala lärandet. För att säkerställa likvärdigheten bör ämnesnätverken övervägas att återigen införas med uppgift att säkerställa att prov- och bedömningskompetens finns på alla våra skolor och dess lärare.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Sambedomningen kan utvecklas mer för att bli ett ännu bättre tillfälle till kollegialt lärande. Det kan involvera fler lärare. Likvärdigheten i bedömningen skulle också gynnas av ett ytterligare utvecklat system för sambedomning. Flera skolor planerar också använda sambedomning i fler situationer än bara vid Nationella prov.

På några enheter konstaterar man att provsituationen vid NP upplevs som pressad och stressad för en del elever. Man vill förbereda eleverna bättre och avdramatisera provsituationen.

Exempel från våra skolor:

- Matriserna i V-klass ska användas för bedömning så att alla vårdnadshavare får fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling. Alla klasser ska ha omdömen i matriserna inför utvecklingssamtalen.(Bergaskolan)
- Kontinuerlig diskussion av kunskapskrav med eleverna och lotsning hur man kommer vidare.(Broskolan)
- Vi fortsätter analysera och få en förklaring varför det skiljer så mycket mellan pojkar och flickor vad gäller meritvärdet.(Hagnässkolan)
- Vår frågeställning är då - vad ser vi för trend och vad vi ser att det behöver göras kort- och /eller långsiktigt för att höja vår måluppfyllelse. Vi kopplar även till bemanning, och hur det ser ut med elever i behov av särskilt stöd.(Brunnaskolan)

7 Elevhälsoprocess vid skolan

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå elevhälsans mål.

Arbetet med elevhälsoprocesserna har varit ett utvecklingsområde under en längre tid och kommer även fortsättningsvis vara det. Processerna upplevs som väl genomarbetade och samtliga skolor kan beskriva hur de arbetar:

- förebyggande och befrämjande på skolan
- för att upptäcka behov av särskilt stöd
- för att kartlägga och utreda behov – såväl elever som personal
- för att åtgärda och följa upp
- för att utvärdera, analysera och förbättra

Skolornas elevhälsoteamen arbetar strukturerat och där ingår personal från skolan tillsammans med personal från resursteamet(psykolog). Utvecklingen av dokumentation av anpassningar och skrivande av åtgärdsprogram finns som uppdrag för några av våra förstelärare.Handledning från kommunens psykologer sker på de flesta av enheterna. Fortbildningsinsatser har genomförts på flera plan. Dels för speciallärare och specialpedagoger men även till andra personalgrupper inom skolan.

Exempel från våra skolor:

- Vi har utarbetat tydliga rutiner kring särskilt stöd för eleverna .Varje klasslärare gör en pedagogisk kartläggning av eleven. Speciallärare gör klassrumsobservationer med fokus på anpassningar och stöd. Vi har en förstelärare som har uppdraget "*Extra anpassningar och särskilt stöd*" .(Bergaskolan)
- Psykolog deltar var fjortonde dag vid elevhälsoteamsmöte och arbetar då utifrån Resursteamets uppdragsbeskrivning för psykologer i Upplands-Bro kommun, med huvudmålet att tillföra psykologisk kompetens.(Broskolan)
- Den organiserade rastverksamheten med många rastvärdar är en förebyggande verksamhet, som skapar mer tid för inläring på lektionstiden. Rastvärdarna ser till att ingen lämnas utanför.(Brunnaskolan)
- Elevstödsmöten, som leds av speciallärare/specialpedagog, genomförs 1g/månad i varje arbetslag i syfte att uppmärksamma elever som riskerar att inte uppfylla kunskapskraven eller som har andra behov av stöd i sin utveckling. Här fattas beslut om eventuella extra anpassningar av undervisningen, och vid behov även pedagogiska utredningar. När en utredning startar anmäls detta till rektor/elevhälsoteamet som kan fatta beslut om särskilt stöd vilket beskrivs i åtgärdsprogram. Särskilt stöd ges såväl enskilt som i mindre grupp eller inom ordinarie undervisningskontext. Uppföljning av elevstödsinsatser sker på arbetslagens elevstödsmöten och på elevhälsans möten.(Ekhammarskolan)
- Speciallärarna/specialpedagogerna har delat upp ansvaret för skolans klasser sig emellan och handleder och stöttar klasslärare samt elevassistenter så att de i vardagen kan utföra kompensatoriskt upplägg samt ren anpassning och färdighetsträning. När ärenden når EHT har många insatser redan testats. Viktigt att EHT lyssnar in vilka dessa anpassningar är.(Lillsjöskolan)

Resultat och analys

Flera skolor lyfter fram att de får fler elever med stort behov av särskilt stöd. Ofta så stort att det krävs extraordinära stödinsatser som motiverar tilläggsbelopp. Utmaningar i arbetet är exempelvis det förebyggande elevhälsoarbetet som riskerar att bli nedprioriterat i situationer där man har många och/eller svåra ärenden att arbeta med.

En annan utmaning som gäller arbetet med elever i behov av särskilt stöd är bedömningarna av när det är anpassningar av undervisningen som görs och när det är så stora anpassningar att det skall benämnas åtgärder och därmed upprättas åtgärdsprogram.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannens bedömning är att det finns väl fungerande Elevhälsoteam på samtliga våra skolor vilket medför att skolan även jobbar aktivt med det förebyggande och främjande arbetet på skolan. Centraliserade elevhälsan ser var väl våra skolor med sin kompetens.(psykologer)

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Enheterna fortsätter att utveckla arbetet med processerna. Man nämner exempelvis att rollfördelningen i elevhälsoteamen kan förtydligas. Man ser att dokumentation av anpassningar och åtgärder ytterligare kan förbättras. Detta skulle också underlätta och höja kvaliteten på uppföljningarna av arbetet. Flera skolor ser ett fortbildningsbehov kring elever med Särbegåvning. Man kan, grovt räknat, säga att en tredjedel av eleverna per klass kräver extra anpassningar, en tredjedel vanlig undervisning samt en tredjedel är elever som behöver extra utmaningar i någon skala. Huvudmannens satsning under 2019 på att utbilda all personal inom NPF är helt i linje med strävan efter att få verktyg och förståelse för att kunna möta alla elever där de befinner sig. NPF kommer vara ett prioriterat område för alla skolor under kommande läsår. Det gäller även att NPF-säkra våra klassrum/grupprum.

Några exempel från våra skolor:

- Vi startar en liten undervisningsgrupp som fått namnet Pärlan. Arbetet i denna lilla grupp kommer att ledas av en behörig lärare. Vi börjar med en eller två elever när vi startar för att sedan när det är möjligt ta in flera elever som tillsammans med sin resurs får möjlighet att arbeta i ett litet sammanhang.(Bergaskolan)
- Nytt förhållningssätt för studieron i klassrummen är utarbetad och kommer att följas upp och arbetas med två gånger varje termin.(Finnstaskolan)
- Vi deltar i Skolverkets utbildningsinsats "Specialpedagogik för lärande".(Hagnässkolan)

8 Synpunkter och klagomål

Skollagens bestämmelser om klagomålshantering

Enligt 4 kap. 7-8 §§ skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det är upp till varje huvudman att själv bestämma hur klagomålshanteringens ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna lämnas. Huvudmannen ska informera barn, elever och vårdnadshavare om rutinerna så att de vet hur de går till väga för att lämna ett klagomål. Om handläggningen av ett klagomål visar att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att bristerna åtgärdas.

Rutiner för klagomålshantering ser ut enl. följande:

Förhållningssätt

Klagomål och synpunkter ska alltid tas på allvar och hanteras utan dröjsmål. Samtliga medarbetares förhållningssätt ska präglas av:

- Klagomålslämnaren i fokus
- Gott bemötande
- God information som skapar realistiska förväntningar
- Klagomål och synpunkter välkomnas, både muntliga och skriftliga
- Klagomål och synpunkter ger möjlighet till förbättringar
- Skyndsam återkoppling med en bekräftelse om att klagomålet eller synpunkten tagits emot

Rutiner på respektive enhet

Samtliga enheter ska informera om följande gång för klagomålshantering:

- Klagomål och synpunkter kan lämnas muntligt eller skriftligt.
- Klagomål och synpunkter skall i första hand lösas av berörd personal.
- Om klagomålslämnaren inte är nöjd med personalens hantering av ärendet kan den vända sig till enhetschefen/rektor.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med enhetschefens/rektors hantering av ärendet kan den vända sig till Utbildningsnämnden.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med kommunens hantering är det även möjligt att lämna sitt klagomål till Skolinspektionen.

Vad klagomålet bör innehålla

Ett klagomål bör innehålla:

- Namn och kontaktuppgifter
- Uppgifter om vilken verksamhet som klagomålet gäller
- Kortfattad beskrivning av klagomålet

Om den som utreder klagomålet behöver några kompletterande uppgifter tas kontakt med den som lämnat klagomålet.

Webbformulär

Klagomål eller synpunkter riktade till Utbildningsnämnden lämnas via ett anpassat webbformulär som finns tillgängligt på kommunens webbplats. Det går även bra att skicka klagomålet med e-post till adressen utbildningsnamnden@upplands-bro.se.

Dokumentation och uppföljning

Alla inkomna klagomål registreras, följs upp, och blir en allmän handling. Det innebär att andra kan ta del av klagomålet. I undantagsfall kan uppgifter i en allmän handling sekretessbeläggas. Klagomålslämnaren kan dock välja att vara anonym, men då sker ingen återkoppling.

Resultat och analys

Det är svårt att få fram tillförlitlig statistik över antalet klagomål som inkommer till skolorna. De flesta klagomål hanteras på enheterna. Anmälningarna till skolinspektionen blir allt fler och de tar mycket tid i anspråk från både skolorna och utbildningskontoret att hantera och besvara.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns väl fungerande rutiner både på våra skolor samt de ärenden som hanteras av utbildningskontoret. Antalet ärenden från skolinspektionen har ökat men antalet ärenden där skolan respektive huvudmannen får kritik/föreläggande som leder till utredning av skolinspektionen är fortsatt relativt lågt.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett utvecklingsområde kan vara att tydliggöra för vårdnadshavare vilken gång ett ärende ska behandlas i verksamheten. Det händer att vårdnadshavare vänder sig direkt till utbildningskontoret, innan de lyft synpunkten/klagomålet med skolans personal. Det blir en bättre lösning för alla inblandade om ett ärende kan lösas så långt ute i verksamheten som möjligt. Ett ärende kan följas upp på ett bättre sätt om det görs av personal som träffar barnet och finns i verksamheten där barnet befinner sig.

Snabb information till vårdnadshavare kring händelser i skolan och på fritidshemmet skulle sannolikt minska antalet inkomna klagomål till enheterna.

Exempel från våra skolor:

- Vi behöver se över våra rutiner för arkivering, då dokumentationen ofta stannar hos den person som har hanterat klagomålet. (Broskolan)
- I de fall som vårdnadshavare inte känner sig nöjda bokas personligt möte med rektor och inblandade medarbetare. Än så länge har vi inte haft något fall där klagomålen inte gått att reda ut. (Finnstaskolan)
- Vi fortsätter diskussionerna i personalgruppen angående kommunikation och bemötande av våra brukare. Vi tror att ett mer samstämmigt bemötande upplevs mer professionellt. Vårt syfte med arbetet är att skapa en tillitsfull kommunikation mellan hem och skola. Kommunikationen ska vara ett stöd i samarbetet kring elevernas skolgång. (Hagnässkolan)

Morgonstarten

Rutiner kring morgonstarten vid Lillsjöskolan har setts över under HT slut. Avböckning av elever i Vklass har införts. Allt fler elever kommer tidigt. Närmare en tredjedel av skolans elever äter frukost och så gott som alla 300 elever finns på skolgården från kl 8. Flera händelser som kan betraktas som kränkningar har skett under denna tid.

Åtgärder:

- Varje fritidsavdelning öppnar sin egen avdelning - fler anställda morgontid
- Vklass-avböckning av tre anställda varje morgon
- Rastvaktsschemat görs om så att lärare rastvaktar från kl 8. Ger ökad bemanning på gården

- Lärare i klassrum från kl 8.10 för att elever skall kunna gå in tidigare i klassrum (läsning före skoltid).
- Kontakt med föräldrar kan inte ske morgontid i haller då all personal tar hand om elever.(Lillsjöskolan)

SKA-rapport fritidshem 2018-19 Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Rektors ledningsdeklaration.....	5
3.1	Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshemmet	5
4	Målområden - fritidshem	7
4.1	Normer och värden	7
4.2	Centralt innehåll och syfte	9
4.3	Elevernas ansvar och inflytande	11
4.4	Skola och hem	13
4.5	Övergång och samverkan	14
4.6	Skolan och omvärlden	16
4.7	Bedömning och betyg.....	17
5	Synpunkter och klagomål - fritidshem	19

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

- SKA-planens innehåll för läsåret ska finnas tillgängligt i verksamhetsstödet Stratsys.
- Utvärdering och planering av SKA-planen förväntas senast vara genomförd enligt beskrivningen i *process för systematiskt kvalitetsarbete*.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

En annan form av verktyg för självutvärdering är de gällande lönekriterierna i Upplands-Bro kommun. De kan användas i det systematiska kvalitetsarbete av såväl skollagen som skolans arbetslag.

3 Rektors ledningsdeklaration

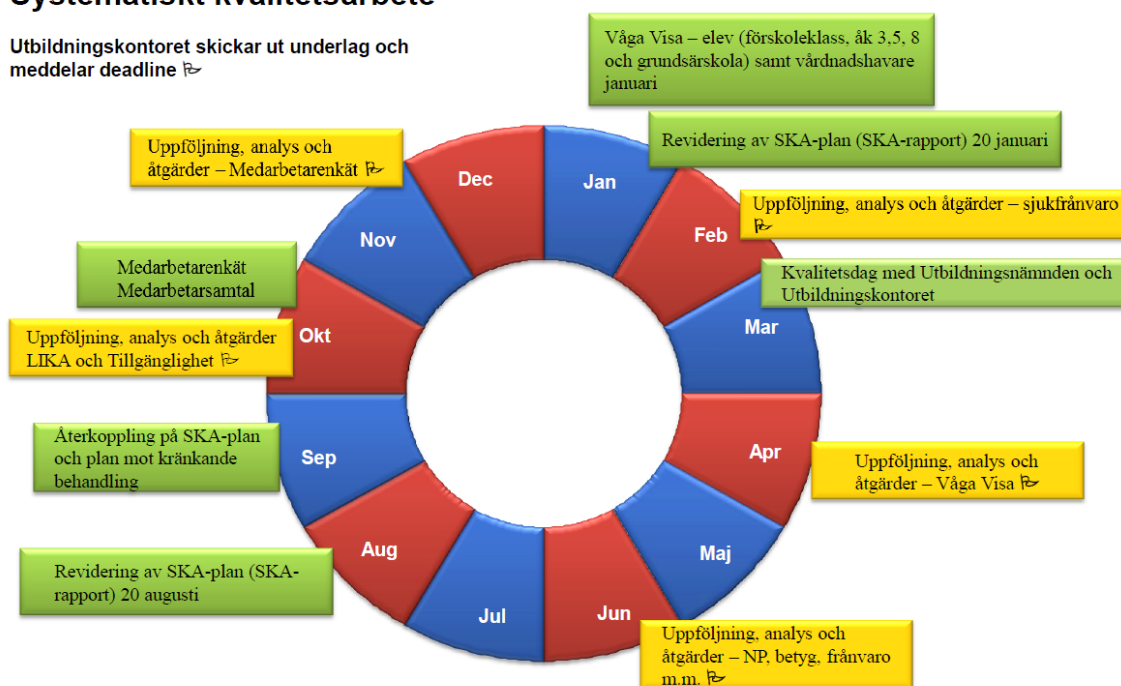
Alla rektorer har beskrivit hur de som pedagogisk ledare och chef styr verksamheten mot de nationella målen. Syftet är att huvudmannen skall få en uppfattning om hur rektorer styr och leder sin verksamhet. Rektors vision sätter riktningen för skolans utveckling. Samtliga rektorer ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen och inom vissa områden har huvudmannen valt att centrala sina resurser för att säkerställa likvärdigheten och även beakta rektors arbetsmiljö. Det är bl a Elevhälsan, Fastighet och kostnheten. Rektoreorna träffas ca 2ggr/månad med fokus att tillsammans bidra till likvärdigheten på alla våra skolor. From läsåret 2019/20 är även kurators funktionen en del av inre organisationen hos våra rektorer.

3.1 Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshemmet

Systematiskt kvalitetsarbete

Utbildningskontoret skickar ut underlag och meddelar deadline ➤

Ovanstående är utbildningskontorets årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) på huvudmannanivå. Exempelvis framgår när det genomförs centralt beslutade enkäter, besök och observationer.

Exempel från våra skolor:

- Höstterminen 2019 kommer fritidshemmets möten organiseras så att de är pedagogisk konferens (2 timmar) för fritidshemmet var 3:e vecka för all fritidshemspersonal, de leds av biträdande rektor. Opalens fritidshem har möten

(1 timme) de övriga torsdagarna med sina arbetslagsledare. Fritidshemmet Diamanten har möten 30 minuter varje tisdag med sin arbetslagsledare.(Bergaskolan)

- Fritidshemmets verksamhet följs upp och utvärderas löpande. Resultat från undersökningar och utvärderingar analyseras och skapar nya fokusområden i utvecklingsarbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet är verksamhetsnära.(Finnstaskolan)
- Uppföljning av verksamheten sker delvis löpande varje vecka då skolledningen deltar och leder fritidsmötet för all personal i fritidshemmet. Det sker också vid olika intervaller. (Brunnaskolan)
- Hela arbetslaget genomför Skolverkets modul "Fritidshemmets uppdrag" under läsåret. (Råbyskolan)
- I Våga Visa enkäten ges svar som rör fritidshemmets verksamhet. Enkätens resultat bearbetas av personalen vid vårterminens slut. Resultaten analyseras arbetslagsvis varför resultaten blir angelägna och relevanta för personalen. Våga Visa föräldrar i år 3 samt förskoleklass
Våga Visa elever i år 3 svarar på frågor som berör fritidshemmet specifikt.

Lillsjöskolans trygghetsenkät genomförs i november varje år. Resultatet redovisas i början av vårterminen och ger en justering av arbetet avseende trygghet i såväl arbetslag som skolövergripande. Alla skolans elevers upplevelse av trygghet. Skolledningen tar del av fritidshemmets arbete i observationer, samtal och genom att ta del av fritidshemmets planering. Justeringar och utveckling som påkallas av dessa kommuniceras på fritidshemmets konferens tid samt planeringsdagar. Föräldrars spontana respons delges arbetslagen och rektor direkt. Speciallärares återkoppling till rektor på hur barn med särskilda behov har det i fritidshemmet. Elevernas återkoppling till rektor i det övergripande skolrådet. (Lillsjöskolan)

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att skolorna har en systematisk uppföljning av samtliga verksamheters utveckling. Målen och förbättringsområdena för fritidshemmet har förtydligats och det finns goda förutsättningar för en fungerande uppföljning av utvecklingen. Utmaningen är att få tag på behöriga fritidspedagoger som är en bristvara både i Upplands-Bro och i riket i stort. Som tur är finns det erfarna fritidsledare/barnskötare på våra skolor.

4 Målområden - fritidshem

Undervisningen i fritidshemmet ska utgå från den värdegrund och det uppdrag samt de övergripande mål och riktlinjer som framgår av del 1 och 2 läroplanen. Begreppet undervisning ska ges en vid tolkning i fritidshemmet där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet.

4.1 Normer och värden

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter*
- *respekterar andra människors egenvärde*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen*
- *och visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv(Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Fritidshemmen arbetar aktivt med normer och värden och visar inom olika områden och med olika aktiviteter ett strukturerat och tydligt arbete mot målen.

Likabehandlingsplaner, utbildning av personal, temadagar, fritidsråd med mera är verktyg för att lyfta arbetet inom målområdet.

Enligt skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Enligt 6 kap. 10 § är en rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till huvudmannen

Huvudmannen har ett ansvar för att anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 10 § iakttas, samt en skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Kränkande behandling definieras enligt 6 kap. 3 § som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Anmälningsskyldigheten omfattar även diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen.

Utbildningskontoret har rutiner för rektors anmälan till huvudman. Anmälningarna görs via kommunens nya ärende och dokumenthanteringssystem där utredare och verksamhetschef skola på utbildningskontoret sammanställer och bedömer om insats också krävs av huvudmannen.

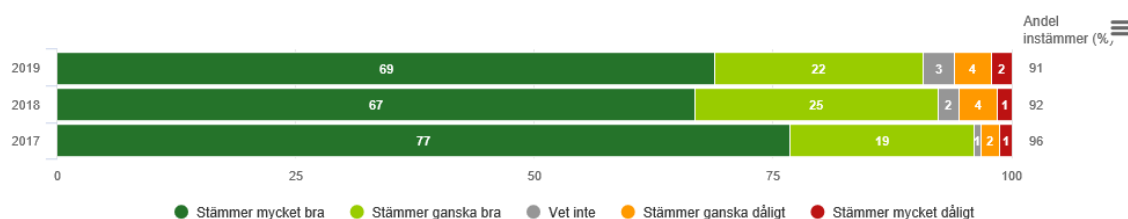
Några goda exempel från våra skolor:

- Eleverna ges möjlighet att utveckla sociala färdigheter såsom turtagning och att följa regler. Detta görs genom att spela spel och delta i lagspel. För att undvika utanförskap och att någon blir bortvald så väljer alltid vuxna lag då aktiviteterna leds av vuxna. (Bergaskolan)
- Aktivt arbete med fadderverksamhet pågår under hela läsåret. Fklass träffar åk 2

och åk 1 träffar åk 3. (Brunnaskolan)

- Värdegrundsarbete i form av tjejgrupper, killgrupper och mindre grupper där man tagit upp olika dilemman för diskussion, lekt lekar och haft samarbetsövningar för att öka förståelse för varandra. (Finnstaskolan)
- Vi har ett gemensamt förhållningssätt på Härneviskolan som bygger på lågaffektivt bemötande. Den lågaffektiva pedagogiken handlar om hur man kan skapa en pedagogisk miljö präglad av lugn och positiva förväntningar på de personer vi arbetar med eller på annat sätt har ansvar för i syfte att minska stress och problemskapande beteende. Metoderna handlar om tänkande och praktiska förhållningssätt som kroppsspråk, fysiskt avstånd och konfliktutvärdering. Detta förhållningssätt strävar vi att vara grunden i allt arbete på Härneviskolan.
- Vi har trivselledare och en rastgrupp på skolan. Trivselledarna utbildas vid lek- och aktivitetskurs i trivselprogrammets regi. Rastgruppen planerar för rastaktiviteter på alla raster och till alla elever eftersom vi infört gemensamma raster. Aktiviteterna förändras vart tredje vecka. (Råbyskolan)

Resultat och analys

Våga visa enkätens svar visar att eleverna på fritidshemmen i kommunen är fortsatt trygga och trivs. Av den grupp som svarar att de inte är trygga kan det delvis bero på att det varit många vikarier på vissa fritidshem då det på flera skolor är brist på utbildad personal. Det finns platser på skolorna som fortfarande känns otrygga och att kränkningar och fula ord behöver arbetas vidare med.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom området på våra skolor och att fritidshemmen har en tydlig plan för att i ännu större utsträckning uppfylla målen för normer och värden, att alltid sträva mot alla elever är trygga och känner sig involverade. Huvudmannen ser att fritidshemmen har en tydlig plan för att i ännu större utsträckning uppfylla målen för normer och värden.

Förnyad planering

Arbetet med Likabehandlingsplanerna fortsätter och de utvecklas tillsammans med elever och föräldrar. Planerade aktiviteter på de olika enheterna är att utbilda fritidspersonalen utifrån Skolverkets kommentarsmaterial till läroplan för Fritidshem och omorganisera och skapa nya team för att göra all personal involverad i trygghetsarbetet. Utveckla rastverksamheten och fortsätta arbeta med fadderverksamhet, samt tydliggöra och synliggöra vad fritidshemmet arbetar med för centralt innehåll under terminen vilket också är planerat.

Exempel från våra skolor:

- På 10-rasten är det mycket personal på stora sidan eleverna gillar att vuxna är med och leker. Vi ska ta var på de äldre elevernas önska om att vara "hjälp-

ledare" ute på rasterna kommande läsår. Förslaget har kommit på vårterminens (2019) elevråd. (Bergaskolan)

- Vi kommer att utveckla aktivitetstavlor i fritidshemmet, vi tror det kommer att hjälpa dem att ha en meningsfull fritidstid, med mindre konflikter och bråk. (Brunnaskolan)
- Bättre struktur och genomförande av fritidsråd, har skapats, så att eleverna förstår den demokratiska processen. (Finnstaskolan)
- Med speciallärare utveckla kunskapen om och bemötandet av elever som av andra uppfattas som utåtagerande och hotfulla. (Lillsjöskolan)
- NPF-anpassa fritids. (Råbyskolan)

4.2 Centralt innehåll och syfte

Utgår från centralt syfte och innehåll ur läroplanen

- *Språk och kommunikation*
- *Skapande och estetiska uttrycksformer*
- *Natur och samhälle*
- *Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Goda exempel från våra skolor:

SPRÅK OCH KOMMUNIKATION

Fritidshemmets personal genomför regelbundet storsamling i demokratisk anda där alla skall komma till tals. Här pratar vi om skolans regler, uppmuntrar elever att pröva olika aktiviteter, allas lika värde och hur man är en bra kompis.

Vi leder elever som har svårt att välja aktiviteter och oftast väljer samma .

Vi besöker även det kommunala biblioteket (lov). Vid besöken lär vi i första hand eleverna att hitta i ett bibliotek. Vi har även byggt upp en egen bokhylla med böcker på fritidshemmen för att uppmuntra eleverna till läsning.

Genom olika spel och lekar tränas elevernas förmåga att samarbeta.

Vi strävar efter att använda oss av ett rikligt och tydligt språk i samtal med eleverna t ex vid våra stormöten. Vid behov använder vi även bilder för att alla elever ska förstå.

Eleverna har möjlighet att låna böcker även på fritidstid. (Bergaskolan)

Ett viktigt mål är att arbeta långsiktigt med att utveckla det läroplansanpassade arbetet i fritidshemmet genom att utveckla rastverksamheten, anknyta verksamheten till läroplanen och utveckla samarbetet över avdelningsgränserna. Utveckla samarbetet med skolan under skoltid sker genom att fritidshemmet och skolan samplanerar områden via syftes- förmåga- och centralt innehållstänk i planeringarna. Ett utvecklingsområde för hela skolan är att göra det synligt vad man arbetar med för centralt innehåll. Det kommer vi att arbeta med framöver.(Brunnaskolan)

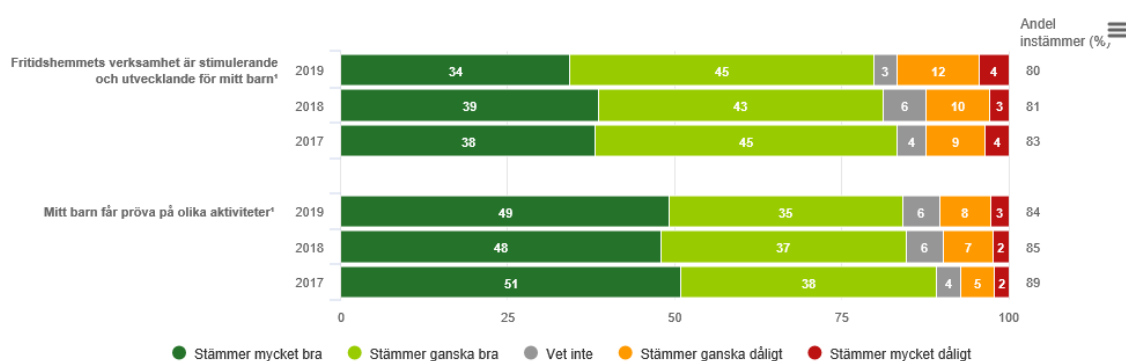
- Vi har arbetat utifrån Lgr 11, Allmänna råd för fritidshem, samt efter de fem förmågorna - den sociala, språkliga, musikaliska, kroppsliga, visuella och den matematiska förmågan. Temat för läsåret är de fyra elementen och det har legat till grund för det gemensamma arbetet med eleverna och inspirerat de olika avdelningarna och genomsyrt den dagliga verksamheten. (Härneviskolan)

- Konstruktionsmaterial som kapla, lego, mm finns tillgängligt i alla fritidshem. Sällskapsspel som övar matematik, regler och logisk förmåga som schack. Vi uppmanar eleverna att föra resultatlistor och tabeller över matcher och turneringar som de ordnar (tex pingis). (Lillsjöskolan)

Matematiska resonemang och uttrycksformer

För att höja den formella kompetensen i verksamheten strävar rektorerna efter att anställa fler legitimerade fritidspedagoger/grundlärare mot fritidshem. De försöker också använda de fritidspedagoger man redan har på ett sådant sätt att deras kompetens skall komma alla elever tillgodo.

Resultat och analys

Resultaten när det gäller föräldrar och elevers upplevelse av fritidshemmen är relativt goda även om det minskar något även mellan 2018 och 2019. Man upplever att verksamheten är stimulerande och att man får prova olika aktiviteter. På några av skolorna har man tvingats använda delar av skolgårdarna för tillfälliga paviljongbyggnader. Detta har naturligtvis påverkat möjligheterna till rast- och fritidsaktiviteter på ett negativt sätt.

Huvudmannens kommentar: Huvudman konstaterar att de olika delarna av det centrala innehållet får olika stort utrymme, men att man med ännu bättre och mer långsiktig planering kan åtgärda detta. Det centrala innehållet har en viktig roll i planeringen av aktiviteter. Huvudmannen anser att verksamheten på fritidshemmen bedrivs på ett strukturerat och målinriktat sätt och att fritidshemmet på alla våra skolor blivit mer integrerad i den vanliga skolan jämfört med tidigare vilket är en kvalitet i sig.

Förnyad planering

Enheterna ser behov av kompetensutveckling och arbete med planering kopplat till det centrala innehållet. Det framkommer på flera enheter att man har en god och utvecklande verksamhet på en del avdelningar och arbetslag men att man måste bli bättre på att sprida de goda exemplen.

Exempel från våra skolor:

Konkretisera och förtydliga arbetet med digitaliseringen som berör fritidshemmets verksamhet. All fritidspersonal medverkar i en intern utbildning på skolan kring digitaliseringen.

Utveckla arbetet kring digitaliseringen så att fritidshemsverksamheten kopplas till det

som förskoleklassen och skola arbetar med.(Bergaskolan)

- Man kommer också arbeta med att fördjupa kunskaperna i läroplanen genom att använda boken "Leda fritidshemmet.(Brunnaskolan)
- Bibehålla de framgångsfaktorer som främjar barnens fysik och lusten att känna glädje när barnen vistas på fritids.
- Samplanera med skolan vid gemensamma idrottsdagar.
- Ta vara på den natur som finns runt skolan och i dess närområde.
- Utveckla "ytterligare" barnens kreativitet vid naturaktiviteter.(Tjustaskolan)

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolans mål är att varje elev

- *tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,*
- *successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och*
- *har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Rektorerna har beskrivit hur de arbetar för att öka elevernas ansvar och inflytande. Det är ett utvecklingsområde för många av skolorna och en reflektion är att eleverna och "vuxenvärlden" inte alltid är överens om vad eleverna kan ta ansvar för och ha inflytande över. Detta medför en diskrepans mellan det inflytande som upplevs hos eleverna och det inflytande som skolan anser att man ger eleverna.

Rektorerna redogör för hur eleverna ges möjlighet till inflytande över och möjlighet att välja arbetssätt och arbetsmetoder. Det kan gälla exempelvis formerna för kunskapsredovisning såsom skriftliga eller muntliga prov. Eleverna har stort inflytande över de aktiviteter som ligger något utanför den ordinarie undervisningen, såsom avslutningar, luciatåg, rastaktiviteter osv.

Klassråd, fritidsråd och elevråd är exempel på forum för elevernas inflytande. Många skolor har också matråd och eleverna är representerade på en del skyddsronder.

Arbetet med formativ bedömning syftar till stor del till att engagera eleven mer i sin egen kunskapsutveckling och därmed öka ansvarstagandet för det egna lärandet.

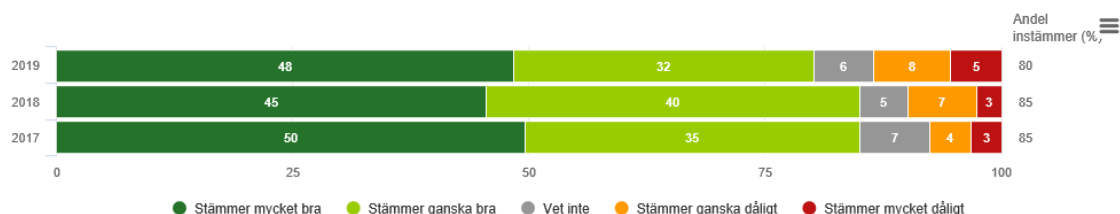
Goda exempel från skolorna är:

- Vuxna planerar och leder lekar och rörelseaktiviteter på raster samt på fritidshemmen .Vi använder oss av gruppaktiviteter som arbetsmetod för att lära dem vikten av att kunna samarbeta och ta del av demokratiska principer.(Bergaskolan)
- Två gånger i månaden har vi öppet fritids vilket innebär att eleverna kan gå till en valfri fritidsavdelning och välja väldigt fritt vad man kan göra. (Brunnaskolan)
- Öppna verksamheten har erbjudit läxhjälp för att eleverna själva ska ta ansvar över sina studier. Förslagslåda finns, men kan användas mer. Vi röstar fram olika aktiviteter på det viset använder vi oss av demokratisk förståelse. Stationssystemet leder till att eleven får ta eget ansvar för skolans material och byta station på tavlan. (Finnstaskolan)

- Vi kommer att starta ett fritidsråd där eleverna får vara med och påverka vad vi ska göra på fritids. (Råbyskolan)

Resultat och analys

På mitt fritids får eleverna vara med och bestämma¹, Elever år 3, Upplands-Bro kommun, Alla

Våga visa enkätens svar för hela kommunen visar att eleverna till stor del eller mycket stor del anser sig vara med och få påverka aktiviteterna på fritidshemmet trots en minskning mellan 2018-2019. Då det 3-4 elever per klass som inte känner sig delaktiga, vilket innebär att målområdet fortfarande bör vara prioriterat.

Huvudmannens kommentar: Huvudman anser att fritidshemmen på olika sätt arbetar systematiskt med att involvera eleverna i demokratiska processer och de flesta fritidshem har nu fungerande fritidsråd för att ge eleverna ökat ansvar och inflytande. Det ser dock olika ut inom samma enhet, samt mellan olika enheter och visar att arbetet inom målområdet elevernas ansvar och inflytande fortfarande kräver ytterligare åtgärder. För att påskynda arbetet bör huvudmannen prioritera arbetet med att få behöriga fritidspedagoger och även vid möjlighet tillsätta en förstelärartjänst inom fritidshemmet.

Förnyad planering

Flera skolor kommer att arbeta med samplanering för fritidspedagogerna för att få en gemensam röd tråd på alla fritidshemmen och utbyta erfarenheter för att lära av varandra. Ett föredöme i detta är Kungsängen olika skolans fritidshem där de biträdande rektorerna träffas regelbundet för att skapa likvärdighet mellan skolorna och sprida goda exempel.

Planerade åtgärder från våra skolor:

- Vår plan är att fortsätta att arbeta in de rutiner som vi har skapat för att eleverna ska vara delaktiga och ta ansvar. (Bergaskolan)
- Fortsätta att utveckla fritidshemmets demokratiarbete. Det görs genom diskussioner och kompetensutveckling i hela personalgruppen. (Brunnaskolan)
- Under LÅ 19/20 fortsätter Fritids att arbeta fram former för hur elevens inflytande över fritids kan bli ännu tydligare, så att alla elever upplever att de får vara med och bestämma samt att detta görs utifrån ett genusperspektiv. (Lillsjöskolan)

4.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Skolan ska

- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

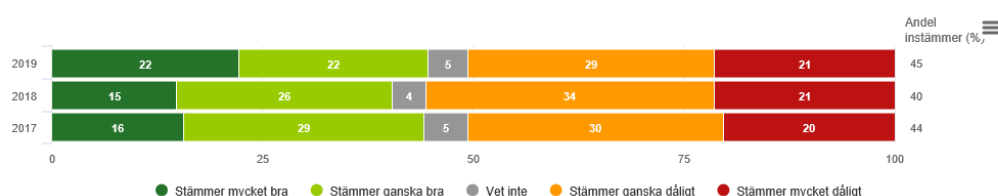
Fritidshemmen kommunicerar med vårdnadshavare via plattformen Vklass, utöver den dagliga kommunikationen som sker på morgon och eftermiddag. Känsligare frågor lyfts i andra forum än Vklass, exempelvis via möten eller bokade samtal. Skolorna har också föräldramöten där fritidshemmets personal deltar. Flera enheter har också föräldraråd som träffas 2-3 gånger per termin och några har öppet hus med föräldrafika. Många enheter lyfter att fritidshemmets personal har deltagit eller kommer att delta i utvecklingssamtalen framöver i ett led att informera föräldrarna om deras barns utveckling.

Exempel från våra skolor:

- Vi kommunicerar vår verksamhet i sk fritidshemsbrev till våra vårdnadshavare i Vklass. (Bergaskolan)
- Vi har Fritidshemmets dag då vårdnadshavarna är inbjudna att besöka skolan och vi bjuder in till luciafirande utomhus. (Härneviskolan)
- Information på Vklass samt dokumentation vad eleverna har gjort. Daglig kontakt med föräldrar. Kontakter föräldrar vid behov. Fritids närvarar vid utvecklingssamtal på vårterminen och planerar för att ha ett samtal med eleven på höstterminen för att eleven ska se över sitt lärande och sätta mål för det sociala som vi sedan kan återkoppla till på vårterminen. (Finnstaskolan)
- Under höstens föräldramöte finns fritids representerat och berättar om sin verksamhet. Grötkvällen i december och Familjekvällen i maj är uppskattade aktiviteter där vi möter många föräldrar och där barnen får visa vad de har jobbat med under terminen/läsåret. (Råbyskolan)

Resultat och analys

Jag får information från fritidshemmet om mitt barns utveckling¹, Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar åk 3, Upplands-Bro kommun, Alla

Våga visa enkäten visar att knappt hälften av föräldrarna anser sig få information om sitt barns utveckling på fritidshemmen medan drygt hälften anser att de inte får det. Det är fortfarande låg svarsfrekvens bland våra vårdnadshavare så våra skolor behöver uppmuntra sina vårdnadshavare att bli mer delaktiga i Vklass.

Huvudmannens kommentar: Huvudman anser att skolorna har flera fungerande kommunikationsvägar med sina vårdnadshavare, men när det gäller information om elevens utveckling är det fortsatt ett utvecklingsområde som bör följas upp med ytterligare åtgärder även om resultat för 2019 är något högre jämfört med 2018. Fritidspersonal är idag på de flesta skolor med på utvecklingssamtal men behöver tydliggöra att fritidshemmets del påverkar elevens resultat och utveckling.

Förnyad planering

Flera enheter betonar vikten av att fortsätta och utveckla användandet av Vklass vid information om aktiviteter, närvaro/frånvaro, information om enskilt barn med mera. Öppet hus, föräldraråd, aktivitetstavlor med mera kommer att fortsätta och utvecklas för att ge föräldrarna möjlighet att ta till sig information, samt vara med och bidra till fritidshemmets utformning och utveckling.

Exempel från våra skolor:

- Vi behöver fortsätta utveckla arbetet kring dialog och dokumentation kring elevers sociala utveckling.(Bergaskolan)
- Fortsätter utveckla kommunikationen i Vklass.(Brunnaskolan)
- Ny struktur för information mellan medarbetare utarbetas så att vårdnadshavare kan få bättre information vid hämtning/lämning oavsett vilken personal som tar emot vårdnadshavare.(Finnstaskolan)
- Vid inbjudan till utvecklingssamtal - informera om att fritidshemmets upplevelser kommer att kommuniceras.(Lillsjöskolan)

4.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Skolan ska

- *i samverkan med förskollärare i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande,*
- *i samverkan med arbetslaget i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar,*
- *vid övergångar särskilt uppmärksamma elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och*
- *ta tillvara möjligheter till kontinuerligt samarbete om undervisningen i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Det finns handlingsplaner för övergång från förskola till skola som revideras varje år. Skolorna och förskolorna i de olika områdena samarbetar för att övergångarna från

förskolan till skolan ska bli så likvärdiga och värdeskapande som möjligt. Vårdnadshavare och förskolepedagoger har överlämnandesamtal med skolan när det gäller elever som har behov av extra anpassningar. Kedjeträffar, då förskolor och skolor inom området träffas, genomförs varje termin .

Möjlighet ges till individuell inskolning för att möta elevers behov i samband med övergången. Vårdnadshavare får inbjudan till skolbesök i samband med placeringar i förskoleklass. Föräldramöte anordnas inför skolstart i förskoleklass.

I de flesta klasser åk F-3 arbetar fritidspersonal som sedan möter eleven även i fritidshemsverksamheten. På skolorna samverkar fritidshemsavdelningarna och i flera fall finns fritidspedagoger som leder det pedagogiska arbetet

Under sommar- och jullov samverkar skolorna och har gemensam verksamhet på en enhet. Inför dessa lov träffas personal från de olika skolorna för att förbereda och planera arbetet. Vårdnadshavare får information om verksamheten i samband med att de ska lämna in anmälan om elevernas närvaro under loven.

Exempel från våra skolor:

- Det finns en intern lokal handlingsplan för övergång F-3 och 4-6 .En plan för övergång fritidshem åk 2 till 3. Fritidspersonal besöker också klasserna under skoltid och informerar eleverna om verksamheten. (Bergaskolan)
- Vi har från 2017 ändrat i tid på dagen då vi har utvecklingssamtal med elever, för att fritids ska kunna delta. Det blir en bättre helhet och vi speglar elevens hela skoldag. (Brunnaskolan)
- Vi har samverkanslektioner där vi skapar en röd tråd mellan skola och fritids. Arbetslagsmöten varje vecka där fritidspersonal och lärare samverkar runt elever och klasser. Fritidspersonal kopplad till språkspåret har varit med under lära-känna-samtalen. Vi har aktiviteter som är kopplade till skolans mål. Vi kommer att lägga fritidsplaneringen utifrån skolans läroplansmålsplanering och därav få en tydligare röd tråd genom hela dagen. (Finnstaskolan)
- Vid övergången från skola till fritids på eftermiddagarna har vi fritidspersonal som möter upp eleverna i respektive klassrum, tar närvaro och berättar om dagens aktiviteter innan de tar med sig klassen till mellanmålet. (Råbyskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudman anser att det finns tydliga planer och riktlinjer för övergångar och samverkan mellan fritidsdelen och skoldelen. Forskningen säger att väl fungerande fritidshem påverkar elevernas resultat positivt.

Förnyad planering

Handlingsplanerna för övergångar skall revideras årligen på våra skolor. Personal från fritidshemmen skall delta på föräldramöten för nya förskoleklasselever. Fritidshemmets personal ska vara mer delaktig i övergången från förskola till skola och medverka vid samtal med vårdnadshavare vid behov.

Exempel från våra skolor:

- From höstterminen 2019 tar vi emot förskoleklasselever som en hel grupp så att vi inför uppdelningen i klasser åk 1 får så jämna grupper som möjligt med de bästa förutsättningarna för eleverna.(Bergaskolan)

- Övergångsarbetet - se över handlingsplanerna i våra områdesmötet. Ta med lärare och fritids i de diskussionerna tillsammans med avlämnande förskolor och mottagande skola.(Brunnaskolan)
- Speciallärare/specialpedagog framför i speciallärarkonferens ser vilka brister vi upplevt och resonerar med förskolornas speciallärare/specialpedagoger om hur vi kan förbättra övergången.(Lillsjöskolan)
- Utveckla samarbetet skola/fritids så att eleverna i större utsträckning får fortsätta lärandet på fritidshemmet med andra förmågor än i klassrummet.(Finnstaskolan)

4.6 Skolan och omvärlden

Skolans mål är att varje elev

- *kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden*
- *har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv*
- *har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Personalen på fritidshemmen ska verka för att utveckla kontakter med kultur och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Exempel från våra skolor:

- Vi pratar och leker olika yrken på fritidshemmet. Vi pratar om att alla yrken kan utföras av alla oavsett kön aktuellt i åk 3-6. (Bergaskolan)
- Vi delar en SYV med Hagnässkolan som jobbar med barns tankar om sin framtid och yrke. Yrkeslekar är en del av det. (Brunnaskolan)
- De äldre eleverna har fått testa på olika aktiviteter i olika föreningar t.ex. skytte och skridskor i Bålsta ishall. Vi har varit i konstgräshallen på Bro IP och i simhallen, haft grillningar i skogen och pulkaåkning. Vi uppmuntrar eleverna att prova på nya aktiviteter. Vi samtalar om barnen kring deras funderingar kring olika yrken och samhället. Rollekar på fritids med hjälp av leklådor eller stationer ger eleverna möjlighet att prova på olika yrken eller roller. Många spontana diskussioner med elever kring deras framtidsval. (Finnstaskolan)
- Hembygdsföreningen besöker verksamheten och beskriver hur det var att leva förr i Tjusta. Vid lov inkluderas externa aktiviteter inom kommunen, skolbio, besök på bibliotek och kulturhuset i Kungsängen. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudman anser att det sker ett aktivt arbete med skola och omvärld på våra skolor med goda exempel ovan. Skolorna utnyttjar väl de lokala förutsättningar i sina olika besök och kontakter.

Förnyad planering

Fortsätta utveckla arbetet med att knyta kontakter med yrkesliv, kulturliv och föreningsliv. Få igång arbetet med SYV och implementera handlingsplaner framförallt i de lägre årskurserna.

Exempel på utvecklingsområden från våra skolor:

- Fritidshemmet behöver utveckla (sam-) arbetet med föreningsliv och kulturliv.(Bergaskolan)
- Skolan kan nå omvärlden även genom IKT - ett område där fritids kan utvecklas än mer. (Lillsjöskolan)
- Fortsätta att låta eleverna få uppleva saker utanför skolan med än mer koppling mot läroplanens innehåll. (Råbyskolan)

4.7 Bedömning och betyg

Skolans mål är att varje elev

- *utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och*
- *utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Vid bedömning och betygssättning i grundskolan ska läraren utgå från all tillgänglig information om elevens kunskaper i relation till kunskapskraven. Fritidshemmen kan komplettera lärares underlag inför bedömning och betyg, även om fritidshemmet inte primärt är till för att bedöma elevers kunskaper. Hur information om elevens kunskaper, i de fall då de endast visats i fritidshemmet, förs vidare till lärare är ett utvecklingsområde. Flera skolor beskriver att fritidspersonal även deltar på motsvarande utvecklingssamtal, vilket klart underlättar det arbetet.

Man erbjuder aktiviteter på fritids som hjälper barnen att uppnå sina kunskapsmål, exempelvis erbjuds läxhjälp på flera enheter. Fritidshemmet arbetar för att ständigt öka elevernas självständighet i vardagliga göromål och reflektera över hur det arbete man gjort utfallit.

Exempel från våra skolor:

- Genom samtal och reflektion bedömer personal elevens utveckling individuellt och socialt i grupp. Detta sker kontinuerligt med återkoppling på arbetslagets möten varannan vecka. (Bergaskolan)
- Vi erbjuder aktiviteter på fritids som främjar de målsättningar som finns i läroplanen. (Finnstaskolan)
- Speciallärare har hållit kurs för fritidspersonal som arbetar som elevassistenter för att stötta dem i arbete i såväl skola som fritids runt elever med svårigheter.(Lillsjöskolan)
- Vid fritidsmötet som sker varje vecka, diskuteras bedömningsfrågan. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudman anser att det bedrivs ett kvalitativt bra arbete på våra skolor inom området. Det sker ingen kontinuerlig bedömning av eleverna i fritidshemsverksamheten, men man reflekterar och för samtal med eleven kring hans utveckling, ofta vid utredning av situationer och händelser. Läxhjälp erbjuds ofta och uppskattas mycket som åtgärd av vårdnadshavare.

Förnyad planering

Personal från fritidshemmen kommer fortsatt vara delaktiga i samtal med elever, föräldrar och lärare om hur eleven tar ansvar för sina studier, se över vad eleven behöver hjälp och stöd med, och se hur fritidshemmen kan stötta i arbetet.

Exempel från våra skolor:

- Fritidshemmen behöver utveckla samarbetet med lärarna kring eleverna och vara mer delaktiga vid utvecklingssamtalen. Vid behov bjuda in elever och vårdnadshavare till samtal kring elevens sociala utveckling och lärande.(Bergaskolan)
- Samtal om hur fritids kan stötta barns självständighet utvecklas. Vilka aktiviteter skall eleverna successivt själva ansvara för. Allt utifrån att självständighetssträvan är grunden i självkänsla och därmed måluppfyllelse. (Lillsjöskolan)

5 Synpunkter och klagomål - fritidshem

Rutiner för klagomålshantering ser ut enl. följande:

Förhållningssätt

Klagomål och synpunkter ska alltid tas på allvar och hanteras utan dröjsmål. Samtliga medarbetares förhållningssätt ska präglas av:

- Klagomålslämnaren i fokus
- Gott bemötande
- God information som skapar realistiska förväntningar
- Klagomål och synpunkter välkomnas, både muntliga och skriftliga
- Klagomål och synpunkter ger möjlighet till förbättringar
- Skyndsam återkoppling med en bekräftelse om att klagomålet eller synpunkten tagits emot

Rutiner på respektive enhet

Samtliga enheter ska informera om följande gång för klagomålshantering:

- Klagomål och synpunkter kan lämnas muntligt eller skriftligt.
- Klagomål och synpunkter skall i första hand lösas av berörd personal.
- Om klagomålslämnaren inte är nöjd med personalens hantering av ärendet kan den vända sig till enhetschefen/rektorn.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med enhetschefens/rektorns hantering av ärendet kan den vända sig till Utbildningsnämnden.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med kommunens hantering är det även möjligt att lämna sitt klagomål till Skolinspektionen.

Vad klagomålet bör innehålla

Ett klagomål bör innehålla:

- Namn och kontaktuppgifter
- Uppgifter om vilken verksamhet som klagomålet gäller
- Kortfattad beskrivning av klagomålet

Om den som utreder klagomålet behöver några kompletterande uppgifter tas kontakt med den som lämnat klagomålet.

Webbformulär

Klagomål eller synpunkter riktade till Utbildningsnämnden lämnas via ett anpassat webbformulär som finns tillgängligt på kommunens webbplats. Det går även bra att skicka klagomålet med e-post till adressen utbildningsnamnden@upplands-bro.se.

Dokumentation och uppföljning

Alla inkomna klagomål registreras, följs upp, och blir en allmän handling. Det innebär att andra kan ta del av klagomålet. I undantagsfall kan uppgifter i en allmän handling sekretessbeläggas. Klagomålslämnaren kan dock välja att vara anonym, men då sker ingen återkoppling.

Det är svårt att få fram tillförlitlig statistik över antalet klagomål som inkommer till skolorna. De flesta klagomål hanteras på enheterna. Anmälningarna till skolinspektionen blir allt fler och de tar mycket tid i anspråk från både skolorna och utbildningskontoret att hantera och besvara.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns väl fungerande rutiner både på våra skolor samt de ärenden som hanteras av utbildningskontoret.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett utvecklingsområde kan vara att tydliggöra inför vårdnadshavare, vilken gång ett ärende ska behandlas i verksamheten. Det händer att vårdnadshavare vänder sig direkt till Utbildningskontoret, innan de lyft synpunkten/klagomålet med skolans personal. Det blir en bättre lösning för alla inblandade om ett ärende kan lösas så långt ute i verksamheten som möjligt. Ett ärende kan följas upp på ett bättre sätt, om det görs av personal som träffar barnet och finns i verksamheten där barnet befinner sig.

Snabb information till vårdnadshavare kring händelser i skolan och på fritidshemmet skulle sannolikt minska antalet inkomna klagomål till enheterna.

Exempel från våra skolor:

- Synpunkter och klagomål som kommer till skollednings kännedom kommuniceras direkt ut till de som det berör. Återkoppling till vårdnadshavare sker så fort som möjligt via samtal, eller vid ett möte tillsammans med fritidspersonal och/eller arbetsledare. Snabb återkoppling samt förtydligande av åtgärder har varit uppskattade av vårdnadshavare. (Bergaskolan)
- Behövs ett möte tvekar vi inte att kalla till det. Fritidshemmet ordnar även egna öppet hus eller tillsammans med arbetslaget där man enkelt kan förklara varför man gör på ett visst sätt. Det har inte varit många klagomål som nått rektor under terminerna. Föräldragruppen verkar generellt nöjda med Brunnaskolans fritidshem.(Brunnaskolan)

Emilia Kihlstrand
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 696 64
emilia.kihlstrand@upplands-bro.se

Datum
2019-10-14

Vår beteckning
UN 19/0411

Er beteckning

Utbildningsnämnden

Tillägg till grundbeslut för Säbyholms förskola

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner Säbyholms förskolas tillägg till grundbeslut.

Sammanfattning

Säbyholms förskolor AB har bedrivit förskola i tillfälliga lokaler sedan uppstarten i januari 2015, vilket förskolan av Utbildningsnämnden har fått tillfälliga godkännanden för. Nu väntas processen om en renovering av den före detta Naturbruksskolan kunna påbörjas och därför ansöker Säbyholm om förändrat godkännande.

Beslutsunderlag

- Godkännande Säbyholms förskolor AB UN § 64 den 21 oktober 2014
- Ansökan om tillägg till godkännande den 23 augusti 2019
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 14 oktober 2019

Ärendet

Säbyholms förskolor AB har bedrivit förskola i tillfälliga lokaler sedan uppstarten i januari 2015, vilket förskolan har fått tillfälliga godkännanden för av Utbildningsnämnden. Nu väntas processen om en renovering av den före detta Naturbruksskolan kunna påbörjas och därför ansöker Säbyholm om förändrat godkännande. Den nya planritningen (bifogas) innebär att förskolan vill ha möjlighet att utöka sitt godkännande från 75 antal barn till 80. Detta för att möjliggöra fyra avdelningar med ca 20 barn i varje avdelning. Utrymmet i lokalerna möjliggör denna förändring, se bilaga.

Utbildningskontorets utredare och lokalsamordnare besökte den blivande förskolans lokaler den 9 oktober 2019. Huvudmannarepresentant Jonas Broman visade lokalerna och hur renoveringen kommer att genomföras. Utbildningskontoret bedömer att förskolan kommer ha ändamålsenliga lokaler efter den renovering som planeras att genomföras.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa. Att förskolan har en tillfredställande innemiljö med ändamålsenliga lokaler är en förutsättning för att barn i förskolan ska vara trygga och få en god utbildning.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Utbildningschef

Bilagor

1. Ansökan om tillägg till godkännande den 23 augusti 2019
2. Protokollsutdrag UN § 64 den 21 oktober 2014

Beslut sänds till

- Säbyholms förskolor AB

SÄBYHOLM

Upplands-Bro kommun

Utbildningsnämnden

196 81 Upplands-Bro

Upplands Bro den 23 augusti 2019

Ansökan om tillägg till grundbeslut

Utbildningsnämnden beslöt 2014-10-21 att godkänna Säbyholm Förskolor AB att starta fristående förskola i de tidigare skollokalerna på Säbyholms Naturbruksgymnasium med beräknat 75 barn vid fullt utnyttjande.

Under tiden som arbetet med en detaljplan för området pågår bedriver Säbyholm Förskolor verksamhet med ett 20-tal barn i tillfälliga lokaler. Det ser nu ut som att detaljplanen kommer vinna laga kraft under 2020 och vi projekterar för att genomföra ombyggnaden av lokalerna med öppning under 2021.

Vi har gjort mindre justeringar till tidigare plan för att ge bättre förutsättningar till verksamheten och har nu:

1. Plats för 80 barn i 4 avdelningar
2. Eget tillagningskök

Liksom tidigare har förskolan tillgång till fullstor gymnastiksal med egen ingång, egen lekplats och stora grönytor i direkt anslutning till skolan. Lokalytan för förskolan är 729 kvm och för gymnastiksalen 372 kvm.

Vi önskar därför tilläggsbeslut till tidigare godkännande avseende att förskolan kan ta 80 barn för att kunna gå vidare i projektering och genomförande av ombyggnaden.

Bästa hälsningar
Säbyholm Förskolor AB

Jonas Bröman

Bilaga: Skiss ombyggnad förskola 2019-05-16

Un § 64 Ansökan om godkännande för att bedriva fristående förskola

Dnr 2014-6069

Sammanfattning

Säbyholm förskolor AB har inkommit med ansökan om att starta fristående förskola i Säbyholmsområdet i Bro. Befintliga lokaler byggs om och anpassas till förskoleverksamhet. Ett samarbete har inletts med Anki Wallman, Wåga & Wilja förskolor som fungerar som pedagogisk rådgivare tills personal är på plats och verksamheten är igång. Pedagogiken ska vara Reggio Emilia - och I Ur och Skur - inspirerad.

Säbyholm Förskola AB ägs av Säbyholms Intressenter AB, och drivs av en styrelse bestående av tre personer. Säbyholms Intressenter AB är beredda att ta uppstartskostnader för förskolan.

Verksamheten beräknas starta januari 2015 under förutsättning att tillstånd beviljas av Utbildningsnämnden i oktober 2014.

Till att börja beräknas barnantalet till tolv (12) barn och med successivt utökning till tjugofem (25) hösten 2014 och till sjuttiofem (75) barn vid full utbyggnad.

Så länge förskolan har färre än femtio (50) barn planeras catering av mat från någon av restaurangerna i Bro.

Säbyholm Förskola AB har dokumenterade köregler och ansöker om avsteg från öppenhetskravet med motivering att förskolan ligger på landsbygden.

Enligt Skollagen 2010:800 och kommunens riktlinjer kan Utbildningsnämnden medge generellt avsteg från öppenhetskravet med anledning av verksamhetens särskilda karaktär.

Utbildningskontorets utredare bedömer att ansökan uppfyller kommunens krav för att starta fristående förskola.

Beslutsunderlag

- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 3 oktober 2014
- Ansökan från Säbyholm Förskolor AB

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Fortsättning § 64

Utbildningsnämndens beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner Säbyholm förskolor AB att en starta fristående förskola i Säbyholm med start i januari 2015.
 2. Säbyholm Förskolor AB beviljas avsteg från kravet på öppenhet med motivering att förskolan ligger på landsbygden.
-

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Emilia Kihlstrand
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 696 64
emilia.kihlstrand@upplands-bro.se

Datum
2019-10-17

Vår beteckning
UN 19/0463

Utbildningsnämnden

Upphörande av rätt till bidrag - Nergis familjedaghem

Förslag till beslut

Rätt till bidrag för den pedagogiska omsorgen Nergis familjedaghem, som drivs av [REDACTED], upphör den 1 december 2019.

Sammanfattning

[REDACTED] som driver den pedagogiska omsorgen Nergis familjedaghem, har informerat Utbildningskontoret om att hon lägger ner sin verksamhet den 1 december 2019. Hennes rätt till bidrag upphör när verksamheten avslutas.

Beslutsunderlag

- Information från [REDACTED] den 30 september 2019.
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 17 oktober 2019

Ärendet

[REDACTED] driver den pedagogiska omsorgen Nergis familjedaghem i enskild regi. Utbildningskontoret har den 30 september fått information från [REDACTED] att hon avslutar sin verksamhet den 1 december 2019 på grund av för lågt barnantal i verksamheten. Hennes rätt till bidrag upphör när verksamheten avslutas.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Beslut sänds till

- [REDACTED]

Hillevi Montor

Datum
2019-10-23

Vår beteckning
UN 19/0464

Er beteckning

Kanslistaben

Utbildningsnämnden

Hillevi.Montor@upplands-bro.se

Sammanträdestider för Utbildningsnämnden 2020

Förslag till beslut

Sammanträdestider för Utbildningsnämnden, dess beredningsgrupp och arbetsutskott för år 2020 fastställs enligt Kommunledningskontorets förslag.

Sammanfattning

Upplands-Bro kommuns nämnder bestämmer varje år dag och tid för nästkommande års sammanträden. Kommunledningskontorets kanslistab har upprättat ett förslag till sammanträdestider för Utbildningsnämnden, dess beredningsgrupp och arbetsutskott för år 2020. I förslaget är ett antal sammanträden föreslagna men varje nämnd kan vid behov besluta om ytterligare sammanträdestillfällen.

Alla nämnder har uppmanats att anpassa sina sammanträdesdagar till Kommunstyrelsens möten för att få en effektiv ärendehandläggning i de fall ärenden ska vidare från nämnd för att beslutas i Kommunfullmäktige.

Förslag till sammanträdesschema för år 2020:

Utbildningsnämndens beredning och arbetsutskott kl. 14:00	Utbildningsnämnden kl. 14:00
14 jan	21 jan
11 feb	18 feb
24 mars	31 mars
19 maj	26 maj
18 aug	25 aug
22 sep	29 sep
13 okt	20 okt
1 dec	8 dec

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 23 oktober 2019

Barnperspektiv

När och var nämnden sammanträder har inga direkta konsekvenser för barn och unga eller deras livsmiljö. Däremot kan enskilda ärenden som behandlas under sammanträdena ha konsekvenser som ska redovisas i de ärenden som behandlas i nämnden.

Kommunledningskontoret

Sara Lauri

Kanslichef

Beslut sänds till

- Samtliga ledamöter i Utbildningsnämnden
- Kommunstyrelsen i Upplands-Bro

Diariernr	Uppdrag	Beslut/Kommentar
UN 15/ 0299 Datum: 2015-12-01 § 109	Förstudie av ny grundsärskola	Utbildningskontoret får i uppdrag att starta en förstudie av en ny grundsärskola.
UN 16/0150 Datum: 2016-12-20 § 89	Förstudie Ekhammar	Utbildningskontoret får i uppdrag att starta en förstudie för utbyggnad/ombyggnad för att anpassa Ekhammarskolan till fler elever.
UN 16/0212 Datum: 2016-12-20 § 90	Förstudie ny förskola i Östra Bro	Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen och ger i uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.
UN 17/0131 Datum: 2017-09-19 § 54	Förstudie ny förskola i Trädgårdsstaden	Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen och Utbildningskontoret får i uppdrag att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.
UN 17/0130 Datum: 2019-05-28 § 28	Ny förskola i Tjusta	Utbildningskontoret får i uppdrag att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro Kommunfastigheter AB.

UN 18/0064 Datum: 2018-04-17 § 25	Behovsanalys – utbyggnad av Norrboda förskola	<p>Utbildningsnämnden ger Utbildningskontoret i uppdrag att tillsammans med Upplands-Bro kommunfastigheter AB hitta en bättre anpassad yta att uppföra skola i Norrboda på.</p> <p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen om utbyggnad av Norrboda förskola och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.</p>
UN 18/0125 2018-09-25 § 46	Nybyggnad tillagningskök	<p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen av nybyggnad av tillagningskök på Brunnaskolan och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.</p> <p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen av nybyggnad av tillagningskök på Bergaskolan och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.</p>

Balanslista per den 5 november 2019.